

ΕΘΝΙΚΟΝ & ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ
NATIONAL & KAPODISTRIAN
UNIVERSITY OF ATHENS

Τμήμα Οικονομικών Επιστημών - Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών

Διοίκηση & Διαχείριση Οικονομικών Μονάδων & Οργανισμών με κατεύθυνση το

«ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΜΑΝΑΤΖΜΕΝΤ»

Πτυχιακή εργασία με τίτλο:

**«Διερεύνηση διαδικτυακής εκπαίδευσης: Εμπειρική
ανάλυση στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση»**

Ιωάννης Καραγιαννίδης

A.M.: 162030

Επιβλέπουσα καθηγήτρια

Λ.Τσιπούρη

Αθήνα

Σεπτέμβριος 2018

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Εννοιολογικός πίνακας	3
Ευχαριστίες	5
Περίληψη	6
Abstract.....	7
Εισαγωγή	9
Κεφάλαιο 1ο: Βιβλιογραφική Αναφορά.....	11
1.1 Εξ Αποστάσεως Ανοιχτή Εκπαίδευση	11
1.2 Σύγκριση συμβατικής και online εκπαίδευσης	13
1.3 Μοντέλα, μεθοδολογία, διδακτικές τεχνικές εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.....	16
1.4 Παιδαγωγικές μέθοδοι στην εξΑΕ.....	20
1.5 E-Learning και η έννοια της ανοιχτής εκπαίδευσης	23
1.6 Διά Βίου Εκπαίδευση.....	27
1.7 Κόστος ΕξΑΕ και δια βίου εκπαίδευσης με τα σημερινά δεδομένα	28
Κεφάλαιο 2ο: Μεθοδολογική προσέγγιση	30
Κεφάλαιο 3ο: Παρουσίαση των αποτελεσμάτων	36
3.1 Παρουσίαση των αποτελεσμάτων των ερωτηματολογίων προς μαθητές.....	36
3.1.1 Παρουσίαση των αποτελεσμάτων των ερωτηματολογίων προς μαθητές συγκριτικά με το φύλο, την ηλικία και τον τόπο διαμονής τους.....	55
3.1.2 Τα χαρακτηριστικά του δείγματος των μαθητών και συμπεράσματα	57
3.1.3 Κατανομή των απαντήσεων σε σχέση με την ΕξΑΕ και συμπεράσματα	58
3.2 Παρουσίαση των αποτελεσμάτων της συζήτησης με τους εκπαιδευτικούς	60
3.2.1 Σύγκριση αποτελεσμάτων δείγματος μαθητών με τις απόψεις των καθηγητών	64
3.3 Λοιπές στατιστικές αναφορές.....	64
Κεφάλαιο 4ο: ΕξΑΕ στην Ελλάδα Πλεονεκτήματα και Μειονεκτήματα	70
4.1 Μελέτη περίπτωσης Ε.Κ.Π.Α.....	70
4.2 Swot Analysis ΕξΑΕ.....	71
Κεφάλαιο 5ο: Συμπεράσματα της εργασίας και προτάσεις για παραπέρα διερεύνηση του θέματος της εξ ΑΕ στην Ελλάδα	74
Βιβλιογραφία	77
Παράρτημα	81

Εννοιολογικός πίνακας

Κρίνουμε σκόπιμο να διευκρινίσουμε κάποιες έννοιες για τη καλύτερη δυνατή αποσαφήνιση και διερεύνηση του γνωστικού αντικειμένου που θα παρατεθεί.

«Εκπαίδευση εξ αποστάσεως: Η εκπαίδευση η οποία παρέχεται μέσω εκπαιδευτικού υλικού, όπως άρθρα, εκπαιδευτικοί οδηγοί και συμπληρωματικό υλικό, και ο εκπαιδευτής και ο εκπαιδευόμενος χωρίζονται χώρο-(και/ή) χρονικά. Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση ποικίλει σε μεγάλο βαθμό ως προς τον τρόπο εφαρμογής της και εκτείνεται από τις κλασικές σπουδές δι' αλληλογραφίας ως τη συνεργατική, μέσω διαδικτύου ενεργοποιούμενη πολυμεσική εκπαίδευση.

Ηλεκτρονική Μάθηση: Πρόκειται για τη χρήση τεχνολογικών εργαλείων για την εκπαίδευση (που μπορούν, κυρίως, να διατεθούν μέσω δικτύων, όπως το διαδίκτυο). Σχετίζεται με μια παιδαγωγική προσέγγιση η οποία ενισχύεται από την ψηφιακή τεχνολογία. Μπορεί να περιλαμβάνει τεχνολογίες εκτός συνδέσεως υπολογιστή (και εκτός δικτύου), όπως τα CD-ROM (οπτικός δίσκος πληροφοριών) ή τα DVD (ψηφιακά βίντεο). Η ηλεκτρονική εκπαίδευση, συνήθως, περιλαμβάνει ψηφιακές πηγές και επικοινωνία μέσω συσκευών ή προγραμμάτων συνδεδεμένων με υπολογιστή μέσω ενός περιφερειακού συστήματος, ως εργαλεία εκμάθησης.

Αλληλεπίδραση: Με αυτό τον όρο μπορεί να εννοηθεί η επιλογή ενός περιεχομένου ή ενός αντικειμένου από τον χρήστη στο πλαίσιο μιας προγραμματισμένης λειτουργίας σε ένα ηλεκτρονικό περιβάλλον, όπως για παράδειγμα η επιλογή ενός συνδέσμου, η προσαρμογή του ηλεκτρονικού περιεχομένου ή της διεπαφής χρήστη κ.ά.

Διάδραση: Αναφέρεται στην επικοινωνία, στη διαπροσωπική συζήτηση και στη δράση μεταξύ ατόμων που διαμεσολαβείται μιντιακά, π.χ. μέσα από μια διαδραστική τηλεδιάσκεψη ή ένα εικονικό περιβάλλον.

Εκπαιδευτικό Σύστημα Διαχείρισης ή Εικονικό Εκπαιδευτικό Περιβάλλον: Πρόκειται για ένα σύνολο εργαλείων ηλεκτρονικής μάθησης, διαθέσιμων μέσω μιας κοινής διαχειριστικής διεπαφής ή προγράμματος όπως Blackboard, WebCT, ή Moodle. Ένα τέτοιο Εκπαιδευτικό Περιβάλλον ή Εικονικό Εκπαιδευτικό Περιβάλλον αποτελεί την

πλατφόρμα πάνω στην οποία συναρμόζονται και διατίθενται σειρές μαθημάτων online ή επιμέρους κεφάλαια σειρών μαθημάτων.

Μαθησιακό Αντικείμενο: Πρόκειται για ψηφιακές πηγές που μπορούν να επαναχρησιμοποιηθούν μέσα στο ευρύτερο πλαίσιο της ηλεκτρονικής μάθησης.

Προσαρμοστική/ μικτού τύπου/ μικτή/ εκπαίδευση βασισμένη σε πηγές: Με όλους τους παραπάνω όρους αναφερόμαστε στην εκπαίδευση που συνδυάζει τόσο την άμεση και δια ζώσης εκπαίδευση όσο και εξ αποστάσεως προσεγγίσεις. Μια τέτοιας μορφής εκπαίδευση, συνήθως, περιλαμβάνει συναντήσεις των σπουδαστών με έναν πανεπιστημιακό εκπαιδευτή ή έναν επόπτη πανεπιστημιακών ιδιαίτερων μαθημάτων (είτε εντός του πανεπιστημιακού ιδρύματος είτε μέσω κάποιας τεχνολογίας), σε συνδυασμό με μια βάση πηγών ή περιεχομένου υλικού και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων. Κάποιες μορφές ηλεκτρονικής μάθησης μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως μέρος αυτής της μικτής εκπαιδευτικής μεθόδου. Περιλαμβάνει συμβατικές σειρές μαθημάτων από εκπαιδευτικούς φορείς που συμπληρώνονται με ηλεκτρονική μάθηση.

Διαδικτυακή εκπαίδευση: Η αυθεντική διαδικτυακή εκπαίδευση κάνει χρήση τηλεεκπαιδευτικών εργαλείων στο πλαίσιο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Χρησιμοποιεί τεχνολογία (συνήθως το διαδίκτυο) ως το αποκλειστικό μέσο για την εκπαίδευση και την επικοινωνία των σπουδαστών. Ο όρος είναι συνώνυμος με τους όρους που αναφέρθηκαν παραπάνω. Ωστόσο, είναι σκοπιμότερο να τον χρησιμοποιούμε για να περιγράψουμε την εκπαίδευση που διευκολύνεται αποκλειστικά από ψηφιακή τεχνολογία, συνήθως από το διαδίκτυο. Μια διαδικτυακή σειρά μαθημάτων στερείται τυπικά τόσο απτού εκπαιδευτικού υλικού όσο και ζωντανών συνεδριών, αλλά ο όρος χρησιμοποιείται επίσης για να περιγράψει τη διαδικτυακή υποβοήθηση είτε για σειρά μαθημάτων είτε εξ αποστάσεως.» (Σοφός Α, Κώστας Α. Παράσχου Β., 2015)

Ευχαριστίες

Προερχόμενος από τον φιλολογικό τομέα και δη της γερμανικής φιλολογίας θα ήθελα να ευχαριστήσω τον καθηγητή κ. Η.Καραγιάννη, όπου στο πλαίσιο του μαθήματος της επιχειρηματικότητας για το παρόν μεταπτυχιακό πρόγραμμα του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, συμφωνήσαμε καταρχήν στην δημιουργία της παρούσας διπλωματικής εργασίας, αφού υπήρξε από κοινού ταύτιση απόψεων και ενθάρρυνση για τα τρέχοντα ζητήματα και προοπτικές του πυλώνα της εκπαίδευσης στη χώρα και δη της εξ αποστάσεως ανοιχτής. Ακολούθως την καθηγήτρια κα. Λ. Τσιπούρη για τον συντονισμό, την επιμέλεια, τη στήριξη και τη συμβουλευτική της καθ'όλη αυτή τη προσπάθεια. Τέλος το μεγαλύτερο ευχαριστώ θα ήθελα να δώσω στην οικογένεια μου, τη κοπέλα μου και δη τη γιαγιά μου, με την στήριξη των οποίων πορεύομαι καθημερινά στη ζωή.

Περίληψη

Στην Ελλάδα η εκπαίδευση χωρίζεται στη πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση με την εποπτεία του υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων. Όλα τα κλιμάκια της εκπαίδευσης καλύπτονται τόσο από δημόσιες, όσο και από ιδιωτικές σχολές/σχολεία. Ταυτόχρονα λειτουργούν ιδιωτικά κέντρα ξένων γλωσσών και φροντιστήρια μέσης εκπαίδευσης για τους αδύναμους ή οικονομικά εύρωστους μαθητές ή γιατί απλά κάποιες φορές η εκπαίδευση των σχολείων υπολειτουργεί, λόγω κακώς κειμένων, όπως καταλήψεις ή ελλείψεις σε εκπαιδευτικό ή και διδακτικό προσωπικό και αποτελεί επιθυμία των γονιών. Βεβαίως έχουν συσταθεί και τα λεγόμενα ΙΕΚ (Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης) και λοιπές σχολές που προσφέρουν εκπαιδευτικά σεμινάρια ή εκπαίδευσης τεχνών.

Στόχος της εργασίας είναι να αναδείξουμε μια άλλη προσέγγιση της τυπικής και συμβατικής εκπαίδευσης, αυτής της ανοιχτής και εξ αποστάσεως, καθώς κατά τη γνώμη μας αυτή η μορφή ολοένα τεχνολογικά και προοδεύει, ενώ βάσει βιβλιογραφίας που θα παρατεθεί δεν υστερεί συγκριτικά με την συμβατική. Αντιθέτως παραθέτει και κάποιες πολύ θετικές αρχές. Ο λόγος που εξετάζουμε την εξΑΕ είναι πως οι καιροί που διανύουμε θέλουν τη δια βίου μάθηση και εκπαίδευση στις ζωές των ανθρώπων πολύ περισσότερο μιας και ο ανταγωνισμός στον επαγγελματικό στίβο διαρκώς αυξάνεται. Αναμφίβολα άλλωστε ο πυλώνας της εκπαίδευσης είναι πολύ σημαντικός για την πνευματική διαύγεια και συνύπαρξη των ανθρώπων που υπάγονται σε ένα κοινωνικό σύνολο. Επιπλέον εντοπίζονται άλλου είδους κριτήρια, όπως οικονομικά, γεωγραφικά, φυλετικά/κοινωνικά που δυσκολεύουν αντικειμενικά κάποια άτομα από τη μάθηση ή τη σπουδή και άρα τα φέρνουν αντιμέτωπα με την κοινωνική και επαγγελματική απομόνωση. Η λύση που προτείνουμε προκύπτει μέσα από την εξΑΕ και σκεπτόμενοι επιχειρηματικά θα παραθέσουμε επιπλέον τρόπους που θα μπορούσε να λειτουργήσει κερδοφόρα το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό μοντέλο, ενώ ταυτόχρονα θα επιλύει μια κοινωνική ανάγκη και θα απευθύνεται σε ευρύ κοινωνικό σύνολο.

Κατά τη παρούσα εργασία θα αναφερθούμε αρχικά στις έννοιες και τις μορφές που παίρνει η εξ αποστάσεως ανοιχτή εκπαίδευση. Θα την ορίσουμε και θα την αναλύσουμε σαν όλον προκειμένου να ανακαλύψουμε με γνώμονα την ελληνική και κύριως ξένη βιβλιογραφία, αφενός τις παιδαγωγικές και διδακτικές προσεγγίσεις της και αφετέρου να διαπιστώσουμε τις διαφορές της με την τυπική συμβατική εκπαίδευση. Επιπλέον θα διερευνηθεί μέσω ερωτηματολογίων σε μαθητές και μέσω συνέντευξης

σε καθηγητές δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης το κατά πόσο είναι τα παιδιά αυτά εξοικειωμένα με τη τεχνολογία, αν γνωρίζουν για τις δυνατότητες της συγκεκριμένης μορφής εκπαίδευσης, αν τους φαίνεται ενδιαφέρουσα και βεβαίως θα συζηθεί με τους καθηγητές η εμπειρία τους από τον χώρο της δημόσια συμβατικής εκπαίδευσης και κατά πόσο η εξΑΕ θα μπορούσε να οφελήσει τον χώρο της εκπαίδευσης. Στη συνέχεια θα παραθέσουμε μέσω επιχειρηματικών και διοικητικών εργαλείων ένα επιχειρηματικό πρότυπο και θα εξετάσουμε μελέτη περίπτωσης υφιστάμενων εκπαιδευτικών πλατφόρμων στην εξΑΕ. Τέλος θα παρατεθούν τα συμπεράσματα της εργασίας.

Abstract

In Greece, education is divided into primary, secondary and tertiary education under the supervision of the Ministry of Education and Religious Affairs. All levels of education include both public and private schools. At the same time, private language centers and private tutoring schools are currently existing for weak students, or economically powerful students, or because sometimes school education is incapable and inefficient because of shortages in teaching staff, or because of the desire of parents. Furthermore the IEK have been set up (Institute for Vocational Training) and other schools offering training seminars or other arts of training.

The aim of the composition is to highlight another approach of the conventional education, the open and distanced, as in our opinion this form is technologically advanced, while on the basis of bibliography to be placed there is no shortage compared to conventional. Instead it lists some very positive principles. The reason why we are interested in E-Learning is that nowadays, life rhythm needs lifelong learning and education as the competition in professional life is constantly growing. Undoubtedly education is very important for the spiritual clarity and coexistence of people belonging to a community. In addition, other criteria such as economic, geographic, racial / social difficulties that objectively hamper some people from learning or studying and thus confront them with social and professional isolation are identified. The solution that we propose is through E-Learning and thinking as entrepreneurs we will outline other ways that this educational model could work profitably, while at the same time solving a social need.

In this composition we will first refer to the concepts and forms of E-learning and distant learning. We will define it and analyze it in order to discover its pedagogical and didactical approaches and on the other hand to discern its differences with conventional education. In addition, through questionnaires to students and through interviews with teachers and professors, the question of whether these children are familiar with technology will be explored, as well if they know about the potential of this type of education and if it seems interesting to them. We will discuss with the teachers about their experience in the field of public conventional education and whether the E-Learning could benefit the area of education. We will then set out business and administrative tools as a business model and look at a case study of existing educational platforms in the E-Learning area. Finally, the conclusions of the paper will be presented in the end.

Εισαγωγή

Το μοντέλο που υφίστατο και συνεχίζει να υφίσταται στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια, όσον αφορά το σύστημα της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, θέλει άρρηκτα συνδεδεμένα σχολεία δημόσια και ιδιωτικά με τα ιδιωτικά φροντιστήρια ή τα κατ'οίκον μαθήματα. Σε αντίθεση με την πλειονότητα των ευρωπαϊκών χωρών, στις οποίες ο μαθητής διαβάζει και μαθαίνει στο σχολείο, ο Έλληνας μαθητής με τη λήξη του μαθήματος το πιο πιθανό είναι πως θα επισκεφθεί το φροντιστήριο, προκειμένου να αναλύσει εις βάθος αυτά που έμαθε πρόχειρα ή επιφανειακά στο σχολείο, προκειμένου να του διδάξει καλύτερα πολλές φορές ο ίδιος καθηγητής. Πιο συγκεκριμένα και με το υπάρχον σύστημα διεξαγωγής των πανελλαδικών εξετάσεων, ο μαθητής καλείται από τη δεύτερα λυκείου να καλύψει την ύλη των κατευθύνσεων (4+2 επιλογής, +1 ξένη γλώσσα ή περισσότερα για κάποιους υποψηφίους μαθήματα), άρα αυτό σημαίνει δύο χρόνια εντατική προετοιμασία και σε πολλές περιπτώσεις ακόμα και θερινή. Για τις δε ξένες γλώσσες η ηλικία επίσκεψης πλέον των μαθητών στα φροντιστήρια ξεκινά ακόμα και από τα 8 με 9 έτη. Στην παρούσα μελέτη δεν ασκούμε κριτική έναντι του εκπαιδευτικού συστήματος. Αντιθέτως προσαρμόζομαστε σε αυτό και τις ανάγκες του και αντιπροτείνουμε επιχειρηματικές ιδέες που εξυπηρετούν τις ανάγκες αυτές, στις οποίες έχει δομηθεί το σύστημα και θέλει απαραίτητως τον μαθητή επισκέπτη φροντιστηρίου. Στη μελέτη μας θα αναφερθούμε στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση σε θεωρητικό υπόβαθρο και εν συνεχεία θα εξετάσουμε την είσοδο της στις βαθμίδες της εκπαίδευσης, καθώς και μια σειρά καινοτόμων εξελίξεων που αυτή φέρνει, τόσο από την πλευρά του επιχειρηματία, όσο και από την πλευρά του σπουδαστή και βεβαίως αποδίδοντας φορολογικά τα καθέκαστα στο ίδιο το κράτος.

Η ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας άλλωστε που σημειώνεται σε όλους τους τομείς και κλάδους της καθημερινότητας μας, δεν θα μπορούσαν να αφήσουν ανεπηρέαστη την εκπαίδευση. Οι νέες τεχνολογίες βελτιώνουν, επιταχύνουν, αναπτύσσουν και διευκολύνουν την ποιότητα της παραγωγής/μάθησης, δημιουργούν δεξαμενές πληροφοριών και απέραντες πηγές γνώσεως, ενώ επιλύουν ή διαχειρίζονται ταυτόχρονα αποτελεσματικότερα τα προβλήματα/απορίες. Το κυριότερο ωστόσο είναι πως μηδενίζουν τις αποστάσεις και εξοικονομούν πόρους.

Είναι σημάδι των καιρών, ελέω οικονομικής κρίσης, ο μεγάλος, συνεχής και κυρίως εξειδικευμένος ανταγωνισμός των υποψηφίων για μια θέση εργασίας. Αυτό

σηματοδοτεί πως πρέπει να έχουν στη φαρέτρα τους προσόντα που τους διαφοροποιούν ή τους εξειδικεύουν έναντι των ανταγωνιστών τους. Ως εκ τούτου το προφίλ των νέων που βγαίνουν στην αγορά αναζητώντας τις τύχες τους, περιλαμβάνει συνήθως μεταξύ άλλων, από δύο ξένες γλώσσες, προπτυχιακό, μεταπτυχιακό, παρακολούθηση σεμιναρίων και λήψη πιστοποιήσεων. Βεβαίως στην Ελλάδα η τριτοβάθμια εκπαίδευση παραμένει ακόμα σε δημόσια επίπεδα, ούσα μη ανοιχτή προς ιδιώτες, ωστόσο στην θεωρητική αυτή μας μελέτη θα εντάξουμε στην κουβέντα μας και τα πανεπιστήμια, που βλέπουμε πως και αυτά στρέφονται ελληνικά (Ε.Κ.Π.Α, Α.Ε.Π.και ΠΑΠΕΙ) και ξένα (δημόσια και ιδιωτικά, Ανοιχτό Πανεπιστήμιο Κύπρου) στις εξ αποστάσεως υπηρεσίες μάθησης.

Κεφάλαιο 1ο: Βιβλιογραφική Αναφορά

1.1 Εξ Αποστάσεως Ανοιχτή Εκπαίδευση

Προτού ορίσουμε και αναλύσουμε εις βάθος την εξ αποστάσεως Ανοιχτή Εκπαίδευση (συντομογραφία ΕξΑΕ), θεωρούμε πως υπάρχει μια διαρκής και αυξανόμενη ανάγκη για δια βίου εκπαίδευση και κρίνουμε σκόπιμο να παραθέσουμε τα ακόλουθα ερωτήματα· πώς μπορεί να το κάνει ένας σύγχρονος άνθρωπος να εκπαιδεύεται διαρκώς; Πώς μπορεί ένας μαθητής να μάθει μια ξένη γλώσσα σε κάποιο τόπο ανά την Ελλάδα που δεν προσφέρεται λόγω αντικειμενικών δυσκολιών; Πώς μπορεί ένας φοιτητής να σπουδάσει ένα αντικείμενο που δεν προσφέρεται σε περιοχή κοντινή προς αυτόν; Άτομα που στο παρελθόν δεν σπούδασαν γιατί να μην πραγματοποιήσουν ένα πιθανό προς αυτά όνειρο; Οι πρόσφυγες, οι αλλοδαποί και οι Ρομά γιατί να μην μάθουν την ελληνική και μια επαγγελματική τεχνή, μέσα από κοινωνικά προγράμματα; Εύλογα λοιπόν θεωρούμε πως η απάντηση μπορεί να δοθεί μέσα από την εξ αποστάσεως εκπαίδευση την οποία θα εξετάσουμε και παρουσιάσουμε ευθύς αμέσως.

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση βρίσκεται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος και υιοθετείται από διαρκώς αυξανόμενους εκπαιδευτικούς φορείς, ανταποκρινόμενοι στη ζήτηση που δημιουργείται και στα νέα δεδομένα οικονομικοκοινωνικής και τεχνολογικής φύσεως που αναφέραμε παραπάνω. Ένας επιπλέον λόγος άλλωστε είναι πως η συμβατή εκπαίδευση με τη μορφή που λίγο πολύ γνωρίζουμε, θα επεκταθούμε στη συνέχεια, με εκπαίδευση σε αίθουσες διδασκαλίας και εργαστήρια με έντυπο υλικό, απευθύνεται σε συγκεκριμένο αριθμό σπουδαστών. Κατά μια ευρύτερη διάσταση ο εν λόγω όρος αναφέρεται στην περιγραφή εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, κατά τις οποίες ο εκπαιδευόμενος ετυμολογικά κατανοούμε πως βρίσκεται σε μια φυσική απόσταση από τον εκπαιδευτή του και προκειμένου να επιτευχθεί η διδασκαλία, η επικοινωνία και η πρόσβαση στο διδακτικό υλικό γίνεται χρήση της τεχνολογίας (Schlosser and Simonson, 2002).

Στη διεθνή βιβλιογραφία συναντούμε πλήθος ορισμών και προσεγγίσεων ενδεικτικά θα παραθέσουμε κάποιους και θα τους συνοψίσουμε ωστόσο ,ώστε να κρατήσουμε το επιστέγασμα , την ουσία της υπόστασης και έννοιας της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

Η Hillary Perraton την ορίζει ως «τη διδασκαλία από κάποιον εκπαιδευτή που βρίσκεται μακριά από τον εκπαιδευόμενο τόσο σε φυσική απόσταση όσο και σε χρόνο». (Perraton: 2002)

Ο Rudolf Manfred Delling (1986) δηλώνει , «η εξ αποστάσεως εκπαίδευση αποτελεί μια καλά σχεδιασμένη και οργανωμένη δραστηριότητα που αφορά στην επιλογή, στην προετοιμασία και στην παρουσίαση του εκπαιδευτικού υλικού καθώς και στην καθοδήγηση και στην υποστήριξη του εκπαιδευόμενου μέσα από την αξιοποίηση τεχνολογικών μέσων».(Delling: 1986)

Ο Holmberg υποστηρίζει ότι «η εξ αποστάσεως εκπαίδευση περιλαμβάνει διάφορες μορφές σπουδών, σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης, οι οποίες διεξάγονται χωρίς την άμεση και συνεχή επίβλεψη εκπαιδευτών και στηρίζονται στην οργάνωση, καθοδήγηση και διδασκαλία που παρέχεται από κάποιο εκπαιδευτικό οργανισμό».(Holmberg: 1977)

Ο Desmond Keegan την εντοπίζει στα εξής χαρακτηριστικά σημεία, στα οποία διαπιστώνουμε ταύτιση με τους ανωτέρω και δηλαδή :

- Υπάρχει γεωγραφική απόσταση μεταξύ εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενου κατά την εκπαιδευτική διαδικασία ή μέρος αυτής και άρα διαφοροποιείται από τη σύνηθη «πρόσωπο με πρόσωπο» διδασκαλία.
- Ο σχεδιασμός, η παραγωγή και η διανομή του εκπαιδευτικού υλικού και οι υπηρεσίες υποστήριξης φέρουν την σφραγίδα κάποιου εκπαιδευτικού ιδρύματος, ώστε να καλυφθούν οι ανάγκες και να εξυπηρετήσουν τα θέλω των εκπαιδευόμενων (το στοιχείο αυτό τη διαφοροποιεί από τα προγράμματα εξατομικευμένης μάθησης).
- Γίνεται χρήση τεχνολογικών μέσων ώστε να επιτευχθεί η ανωτέρω εκπαιδευτική διαδικασία μέσω αρχείων κειμένου, οπτικοακουστικών μέσων και φυσικά του διαδικτύου, με επιλογές τηλεδιάσκεψης κοκ. σε μια προσπάθεια γεφύρωσης της απόστασης.
- Πολύ σημαντική παράμετρο αποτελεί άλλωστε, η αμφίδρομη και επικοινωνιακή επικοινωνία, η έννοια του διαλόγου και της ανταλλαγής απόψεων που πρέπει να υφίσταται ανάμεσα σε εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενο.
- Η οργάνωση του μαθητικού σχεδιασμού και η όλη μαθητική εμπειρία και διαδικασία πραγματοποιείται με βάση την κατ'ιδίαν μελέτη του εκπαιδευτικού υλικού, παράλληλα με ομαδικές συζητήσεις για την εξυπηρέτηση διδακτικών και κοινωνικών σκοπών. (Keegan:1996)

Από την πλευρά τους οι Garrison και Shale ως θιασώτες της ραγδαίας τεχνολογικής ανάπτυξης διαφοροποιούνται εν μέρει από τον Desmond Keegan, καταλογίζοντας του πως περιγράφει την εξ αποστάσεως εκπαίδευση στην παραδοσιακή της διάσταση. Εκείνοι με τη σειρά τους στέκονται κυρίως στην ανάγκη για τη μέγιστη δυνατή επικοινωνία ανάμεσα στα δύο μέρη (teacher-student), με σκοπό την πλήρη παροχή καθοδήγησης και υποστήριξης και στη χρήση νέων και προηγμένων τεχνολογιών για να εξασφαλίζονται, διευρύνονται και απλοποιούνται οι συνθήκες αυτής της επικοινωνίας. (Garrison και Shale:1987)

Με βάση τα παραπάνω τα σημεία που συγκρατούμε και θα συνοψίζαμε είναι πως :

- Δεν υπάρχει φυσική παρουσία του μαθητή σε αίθουσα, ούτε φυσική παρουσία καθηγητή (απαραίτητα), ούτε υποχρεωτικό ωρολόγιο πρόγραμμα και άρα ο μαθητής μπορεί να εκπαιδευτεί όντας στο σπίτι του ή στη δουλειά του κοκ., όποτε εκείνος το επιθυμεί.
- Οι διδακτικές τεχνικές, θα αναλύσουμε στη πορεία, είναι ευέλικτες και τεχνολογικά προηγμένες, προσφέροντας καινοτομία και επανάσταση στη διαδικασία της εκπαίδευσης, ώστε να βοηθούν, να προσαρμόζονται και να συμβαδίζουν με την εκπαιδευτική διαδικασία που επιθυμεί και να ανταποκρίνονται στις ανάγκες, στο ρυθμό της ζωής, στο επίπεδο γνώσεων και στο προσωπικό στυλ μάθησης του εκάστοτε μαθητή.
- Ναι μεν η εκπαίδευση γίνεται εξ αποστάσεως, κρίνεται όμως κυρίαρχο συστατικό στην επιτυχία του εγχειρήματος και άρα επιβεβλημένη, η επαφή και ο διάλογος εκπαιδευτή-εκπαιδευόμενου μέσω σειράς τεχνολογικών μέσων. Γενικότερα τα τεχνολογικά μέσα που υφίστανται και θα αναπτύσσονται και εξελίσσονται θα διαμορφώνουν την εκπαιδευτική εμπειρία του μαθητή, είτε προς το περιβάλλον της πλατφόρμας ή του εκπαιδευτικού υλικού κοκ.

1.2 Σύγκριση συμβατικής και online εκπαίδευσης

Το πρώτο που σκεφτόμαστε όταν ακούμε για συμβατική εκπαίδευση αφορά τη σχολική τάξη, το πανεπιστημιακό αμφιθέατρο, τον πίνακα, τον καθηγητή κοκ. Αφορά μια εκπαιδευτική διαδικασία με, η οποία λαμβάνει χώρα κάτω υπό μόνιμες τοποθεσίες, εξοπλισμένες με τον κατάλληλο εξοπλισμό, σχεδιασμένη σύμφωνα με διατάξεις και νομοθεσίες. Σε αυτού του είδους την εκπαίδευση ο μέσος Ευρωπαίος θα περάσει

10.000 και παραπάνω ώρες υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Προκειμένου να εντοπίσουμε τις διαφορές των δύο ειδών/μοντέλων/μέσων εκπαίδευσης πρέπει να απαντηθεί ο σκοπός δημιουργίας των όσων αναφέρθηκαν για τη συμβατική εκπαίδευση. Η απάντηση έχει να κάνει ασφαλώς προκειμένου να δοθούν οι κατάλληλες συνθήκες/τοποθεσίες, κάτω από τις οποίες μαθητές και δάσκαλοι θα συναντιούνται, θα ζουν και θα μαθαίνουν μαζί. Επομένως το μοντέλο αυτό εκφράζει μια διδακτική συνάντηση, κατά την οποία η εκπαιδευτική διαδικασία μετουσιώνεται από τη διάλεξη του καθηγητή. Ασφαλώς το μέγεθος και η αναλογία των πραγματικών χώρων αυτών έχει να κάνει με τις απαιτήσεις της προφορικής διδασκαλίας. Κατά τον Peters οι χώροι βοηθούν τους μαθητές να λειτουργούν απερίσπαστοι από εξωτερικούς θορύβους, να λειτουργούν ομαδικά και από κοινού. Υπάρχει θα λέγαμε μια αλληλεπίδραση ανάμεσα στο χώρο και τους συμμετέχοντες, κάτι το οποίο παράγει συναισθήματα. Επομένως η διεκπεραίωση της συμβατικής εκπαίδευσης προϋποθέτει και τις αντίστοιχες τεχνικές και στρατηγικές που θα εξυπηρετεί τη συνάντηση εκπαιδευτών και εκπαιδευόμενων και τη διδασκαλία μέσω διαλέξεων. (Peters: 2003)

Εστιάζοντας στην ηλεκτρονική μάθηση και γενικότερα στα ψηφιακά πεδία μάθησης, διαπιστώνουμε, μια διαφορετική εκπαιδευτική διαδικασία, με άλλους κανόνες και ιδιότητες. Η απαραίτητη ύπαρξη πραγματικών χώρων και η συνάντηση των δύο μερών δεν κρίνεται σκόπιμη, σύμφωνα με τους Kron & Sofos μιας και ο χρόνος και ο τόπος δεν είναι καθορισμένοι (Kron & Sofos: 2007). Τα άτομα και τα αντικείμενα δεν είναι καθορισμένα και ο χώρος δεν λειτουργεί προστατευτικά. Δεν υπάρχει το αληθινό περιβάλλον μέσα από το, οποίο θα δημιουργηθούν δεσμοί, σχέσεις και συναισθήματα. Το σπουδαίο ωστόσο σε αυτή την εκπαιδευτική εμπειρία έγκειται στο γεγονός, πως η προφορική διδασκαλία (διάλεξη) αντικαθίσταται από την γραπτή και εικονική (διάβασμα και επίλυση).

Συνοπτικά οι διαφορές στον πίνακα που ακολουθεί:

Παραδοσιακά πεδία μάθησης	Εικονικά πεδία μάθησης
Έχουν θέση στο χώρο και χρόνο και αποτελούν κλειστές αίθουσες.	Δεν υπάρχουν τοίχοι και έδρανα και άρα φυσική παρουσία. Ο χώρος είναι απροσδόκητος και όλα φαντάζουν ανοιχτά και απεριόριστα.

Σημείο αναφορά στο χώρο, τα ίδια τα άτομα που παρευρίσκονται, δηλ. οι μαθητές και οι δάσκαλοι.	Σημείο αναφοράς στα πλαίσια του χώρου δεν έχουμε, ενώ η λειτουργία του θεατή κεντρικού σημείου αναφοράς του χώρου μειώνεται και εξασθενεί.
Ο χώρος υποστηρίζει ή περιορίζει τις ενέργειες που λαμβάνουν χώρα εντός του.	Οι δράσεις που λαμβάνουν χώρα “εντός” του χώρου είναι απεριόριστες.
Οι χώροι είναι τρισδιάστατοι.	Κυριαρχούν οι δύο διαστάσεις, με εξαίρεση τις περιπτώσεις προσομοιώσεων.
Περιέχουν έναν κατακόρυφο νοητό άξονα που καθορίζεται από την κατακόρυφη στάση του ατόμου.	Κυριαρχεί ο οριζόντιος άξονας ως αποτέλεσμα της γραμμικότητας των κειμένων ή των εικόνων στις οθόνες των υπολογιστών και αντίστοιχα της όρασης και παρατήρησης.
Οι άνθρωποι που παρευρίσκονται στο χώρο έχουν ανόμοιες και άνισες αποστάσεις και βαθμό αλληλεπίδρασης μεταξύ τους.	Οι άνθρωποι που παρευρίσκονται στο χώρο έχουν ασταθείς, μεταβλητές και κυμαινόμενες αποστάσεις, δεν έχουν όμως επίδραση στην ποιότητα των σχέσεων τους.
Τα αντικείμενα του χώρου είναι πραγματικά και αυτά είναι που προσδίδουν στο χώρο τη δομή του περιεχομένου του.	Τα αντικείμενα και τα πρόσωπα του χώρου δεν είναι παρά μόνο εικονικά.
Τον χώρο τον αντιλαμβανόμαστε σαν έναν εσωτερικό χώρο που έρχεται σε αντίθεση με τον εξωτερικό χώρο.	Το εσωτερικό και εξωτερικό περιβάλλον δεν βρίσκονται πια σε αντίθεση.
Ο χώρος και τα σημεία του έχουν αξία για το άτομο και ο χώρος δεν θα υπήρχε χωρίς το άτομο να τον βιώνει.	Ο χώρος και τα σημεία του εμφανίζονται ουδέτερα χωρίς βιωματικές ιδιαιτερότητες συγκριτικά με τους πραγματικούς χώρους.

Πίνακας 1: Ερμηνευτική αποτύπωση διαφορών στα βασικά χαρακτηριστικά των παραδοσιακών και των εικονικών χώρων μάθησης (Peters: 2003)

Συνοψίζοντας στή παρούσα ενότητα εστιάζουμε στις διαφορές ανάμεσα στη συμβατική με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση, προκειμένου να καταλήξουμε στο αν είναι δυνατό να μεταφερθούν μέθοδοι μάθησης, που ναι μεν εξυπηρετούν τα πραγματικά πεδία μάθησης, αλλά αν είναι δυνατόν να μεταφερθούν και στα ψηφιακά. Κοινώς αν μπορούν παιδαγωγικές, διδακτικές και στρατηγικές μέθοδοι που αφορούν την κουλτούρα της προφορικής μάθησης να είναι κατάλληλες για τα εικονικά ή αν πρέπει να χρησιμοποιηθούν νέες ή αν εν τέλει μπορούμε να αντλήσουμε νέες από αυτές τις υπάρχουσες.

1.3 Μοντέλα, μεθοδολογία, διδακτικές τεχνικές εξ αποστάσεως εκπαίδευσης

Στα προηγούμενη ενότητα μιλήσαμε για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση, μέσω ορισμών και επεξηγήσεων των σημαντικότερων θεωρητικών της, ενώ συγκρίναμε τις εκπαιδευτικές διαδικασίες μεταξύ συμβατικής και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Στη παρούσα θα αναφερθούμε στις κυριότερες θεωρητικές προσεγγίσεις που αυτή η μορφή εκπαίδευσης φέρει. Σχετικά με το οργανωτικό μοντέλο, οι ερευνητές εστίασαν στον τρόπο με τον οποίο ο μαθητής εμπλέκεται σε αυτή την εκπαιδευτική διαδικασία και από ποιες συνθήκες έρχεται το καλύτερο δυνατό εκπαιδευτικό αποτέλεσμα. Ως εκ τούτου θεωρητικοί όπως οι Peters, Holmberg και Moore κατέθεσαν τις απόψεις και τους προβληματισμούς τους με γνώμονα τη διαμόρφωση συγκεκριμένου θεωρητικού πλαισίου.

Κατά τον Moore συναντούμε τη θεωρία της αυτόνομης μάθησης. Σύμφωνα με την εν λόγω θεωρία, η μάθηση στηρίζεται εξ ολοκλήρου στη κατ'ιδίαν μελέτη του εκπαιδευτικού υλικού στο χώρο και στον χρόνο που επιλέγει ο μαθητής. Με βάση αυτό ο μαθητής και η εκπαίδευση του υποστηρίζεται και υλοποιείται από κατάλληλα δομημένο εκπαιδευτικό υλικό και μέσα από την επικοινωνία με τον εκπαιδευτή του. (Moore: 1993)

Κατά τον Peters συναντούμε τη θεωρία της βιομηχανοποιημένης μάθησης, όπου σύμφωνα με αυτή η εξ αποστάσεως εκπαίδευση προϋποθέτει και συνδέεται άρρηκτα με την σχολαστική προετοιμασία, τον προσεκτικό σχεδιασμό, την ενδεδειγμένη οργάνωση, τον ξεκάθαρο προσδιορισμό των διδακτικών στόχων και την ανάλυση των παιδαγωγικών προϋποθέσεων της μαθησιακής διαδικασίας. (Peters: 1993)

Ο Holmberg μίλησε για τη θεωρία της αλληλεπίδρασης και της επικοινωνίας. Στην ουσία διαφοροποιείται με τους παραπάνω και αντιπαραθέτει για πρώτη φορά έννοιες, όπως το συναίσθημα, η συνεργασία, η κοινωνική αλληλεπίδραση, ως των πλέον σημαντικών παραγόντων στην επίδραση και την αποτελεσματικότητα της εξ αποστάσεως εκπαιδευτική διαδικασίας. (Holmberg: 1995)

Βεβαίως η συγκεκριμένη μορφή εκπαίδευσης αποτελεί σχετικά κάτι καινούριο στο εκπαιδευτικό γίγνεσθαι και σαν αποτέλεσμα η ανταλλαγή απόψεων για τη διαμόρφωση ενός θεωρητικού πλαισίου συνεχίζεται. Κατά Sherry, η αλματώδης ανάπτυξη της τεχνολογίας διαμορφώνει νέους ορίζοντες, δεδομένα, μεθοδολογίες και πρακτικές στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. (Sherry: 1996)

Ο Λιοναράκης ανέφερε «τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια περίπου οι προβληματισμοί επικεντρώθηκαν στην ανάπτυξη και χρήση των νέων τεχνολογιών (λογισμικά, Η/Υ στην εκπαίδευση, διαδίκτυο, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, υπερκείμενα, πλατφόρμες και ψηφιακά περιβάλλοντα μάθησης κ.α.) και τη σχέση που διαμορφώνουν με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση». (Λιοναράκης: 2001)

Το επιστέγασμα της διεθνούς βιβλιογραφίας και ερευνητικής ακαδημαϊκής κοινότητας, με κύριους εκφραστές τους Dede, Manger, Moyle, και Barnett, θεωρεί πως μέσω του e-learning επιτυγχάνεται η υψηλού βαθμού αλληλεπίδραση μεταξύ διδασκόντα και σπουδαστών, ακόμα και αν οι σπουδαστές βρίσκονται σε διαφορετικά γεωγραφικά σημεία. Επιπλέον οι δεύτεροι ακούν, βλέπουν και συμμετέχουν με τους πρώτους στην εκπαιδευτική εμπειρία, καθώς τα εικονικά περιβάλλοντα εκπαίδευσης δίνουν τη δυνατότητα συγκρότησης κοινότητας ή τάξης στα πλαίσια της οποίας όλα τα μέλη διαδραστικά συνεργάζονται μεταξύ τους. Υπάρχει ένα ευρύ φάσμα εφαρμογών, οι οποίες επιλύουν και διευρύνουν καταλυτικά τον τομέα της εκπαίδευσης, το οποίο περιλαμβάνει ποικιλία εργαλείων διάδοσης, μεταφοράς και επεξεργασίας των πληροφοριών καθώς και εναλλακτικές μορφές διδασκαλίας και μάθησης, αλλά και τεχνικές οργάνωσης της διδακτικής και μαθησιακής διαδικασίας. (Bates: 2000, Dede: 1996, Moyle: 2001 και Barnett: 1998)

Πιο συγκεκριμένα όσον αφορά στη μεθοδολογία και εκτέλεση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης ο Rumble εντοπίζει τέσσερα μέρη:

1. Χρειαζόμαστε τον διδάσκοντα, έναν ή περισσότερους εκπαιδευόμενους, το αντικείμενο προς μάθηση και μια μορφή συμφωνίας ή συμβολαίου προς την παροχή υπηρεσιών μεταξύ των δύο μερών.
2. Υπογραμμίζει πως οι σπουδαστές δεν βρίσκονται με φυσική παρουσία σε κάποιο εκπαιδευτικό ίδρυμα.
3. Υπογραμμίζει πως η μέθοδος διδασκαλίας αντικατοπτρίζεται με την εξ αποστάσεως επικοινωνία και συνεργασία μεταξύ των δύο μερών.
4. Τονίζει πως η διαδικασία αξιολόγησης ίσως και να διαφέρει από αυτή της συμβατικής διδασκαλίας. (Rumble: 1989)

Επί της ουσίας και σύμφωνα με τον Λιοναράκη αυτού του είδους η εκπαίδευση δεν βασίζεται στη δυαδική σχέση εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενου, αλλά στη τριαδική εκπαιδευτή-εκπαιδευόμενου-εκπαιδευτικού υλικού. Επισημαίνει πως το εκπαιδευτικό υλικό παίζει βασικότατο ρόλο στη διαδικασία μάθησης, καθώς ο εκπαιδευόμενος μαθαίνει μέσα από αυτό, όχι απαραίτητα αποκλειστικά μόνο από αυτό όμως και ο εκπαιδευτής λειτουργεί υποστηρικτικά, συμβουλευτικά και καθοδηγητικά προς αυτόν.(Λιοναράκης: 2001)

Σύμφωνα με τον Rowntree το διδακτικό υλικό στα εξ αποστάσεως προγράμματα αποτελείται από:

1. Κείμενα (Βιβλία, σημειώσεις, τέστ προόδου και αξιολόγησης κοκ.)
2. Οπτικοακουστικά μέσα (Βίντεο, μουσική, διαφάνειες, εικόνες κοκ.)
3. Σύγχρονα μέσα της τεχνολογίας της πληροφορικής και των τηλεπικοινωνιών (εκπαιδευτικό λογισμικό, mail, διαδίκτυο, βιντεοσύσκεψη κοκ.) (Rowntree: 1994)

Στο ρόλο του εκπαιδευτικού υλικού ο Λιοναράκης επισημαίνει, πώς ενεργοποιεί τον διδασκόμενο να λειτουργήσει αυτόνομα και δημιουργικά στη κατεύθυνση της μάθησης και διδασκαλίας. Επίσης τον καθιστά ικανό να ανακαλύψει πληροφορίες και γνώσεις μέσα από συγκεκριμένες δραστηριότητες και διαδικασίες αυτομάθησης. Για παράδειγμα οι δραστηριότητες αυτές απώτερο σκοπό έχουν να προσφέρουν συνθήκες βιωματικής και δημιουργικής μελέτης, χωρίς της παρουσία εκπαιδευτή. Βεβαίως στη συνέχεια υπάρχουν τεστ αξιολόγησης τα οποία αποστέλλονται και ενημερώνουν με αυτόν τον τρόπο οι διδασκόμενοι τους διδάσκοντες, ενώ με τη σειρά τους οι δεύτεροι

θα ενημερώσουν τους πρώτους για τα λάθη τους και τα οποία θα κληθούν να διορθώσουν. (Λιοναράκης: 2001)

Αποτελεί κοινή παραδοχή με τους ανωτέρω αλλά αποτυπώνεται κάλλιστα από τους Κόκκο και Race, πώς τη βασική διαφορά της εξΑΕ με την παραδοσιακή εκπαίδευση επί της ουσίας αποτελεί το γεγονός, πως λόγω της φυσικής απόστασης που χωρίζει τον εκπαιδευτή και τον εκπαιδευόμενο, η μαθησιακή εμπειρία εξαρτάται περισσότερο από τον ίδιο τον εκπαιδευόμενο. Αντίστοιχα λοιπόν αξιοποιούνται τεχνικές και πρακτικές με τις εκάστοτε ανάγκες και συνθήκες της διδασκαλίας. Στο πλαίσιο αυτό επομένως, η εκπαίδευση μπορεί να πάρει μια από τις ακόλουθες μορφές:

- Απομακρυσμένη διδασκαλία, η οποία επιτυγχάνεται μέσω χρησιμοποίησης παλαιών μεθόδων, όπως η αλληλογραφία και τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνίας.
- Διδασκαλία πρόσωπο με πρόσωπο, η οποία επιτυγχάνεται συνήθως κατά ομάδες, σε συγκεκριμένες και προσυννενοημένες χρονικές περιόδους με σκοπό την από κοινού απασχόληση των μαθητών στα πλαίσια τους μαθήματος και της ανταλλαγής απόψεων.
- Διδασκαλία βασισμένη στη δημιουργία έργου, της οποίας η μορφή εστιάζει στην παραγωγή κάποιου έργου (project) από τον σπουδαστή. Βεβαίως η έκταση και η μορφή του έργου ποικίλει ανάλογα και τους διδακτικούς σκοπούς. (Κόκκος: 1998, Race: 1999)

Μέχρι στιγμής λοιπόν, έχουμε αναφερθεί στο εκπαιδευτικό υλικό και στα μοντέλα λειτουργίας της εξΑΕ. Σε αυτό το σημείο θα θέλαμε να μιλήσουμε και για την εξαιρετικής σημασίας που έχει στο εγχείρημα η αξιολόγηση του εκπαιδευόμενου. Η αξιολόγηση παίρνει διάφορες μορφές, κυρίως όμως αφορά στην υποβολή εργασιών και διαγωνισμάτων και άρα στη διόρθωση και βαθμολόγηση του σπουδαστή. Πιο συγκεκριμένα ο Ματραλής τις κατανέμει σε αυτοξιολόγηση και συνεχή αξιολόγηση. Η πρώτη μορφή γίνεται μέσω ασκήσεων, οι οποίες συνοδεύουν το διδακτικό υλικό. Επί της ουσίας δηλαδή καλείται ο εκπαιδευόμενος να μάθει, αξιοποιώντας τις θεωρητικές γνώσεις που έλαβε, ενώ διαπιστώνεται η πρόοδος που έχει κάνει και το γνωστικό του επίπεδο. Κατά την δεύτερη αυτή μορφή η αξιολόγηση γίνεται ανά τακτά χρονικά διαστήματα και πραγματοποιείται μέσω εκθέσεων, προβλημάτων, ερωτήσεων, εργασιών κοκ.(Ματραλής: 1998)

Σύνοψη των παραπάνω αποτελεί θα λέγαμε η προτυποποίηση κάποιων βασικών αρχών και μεθοδολογιών της εξΑΕ, καθώς ο σωστός χρόνος και τρόπος εφαρμογής τους από τον διδάσκοντα θα παίζει καθοριστικό ρόλο και μείζονα παράγοντα στην επίτευξη του εκπαιδευτικού αποτελέσματος. Συγκριτικά με την παραδοσιακή εκπαίδευση, ο εκπαιδευτής σε αυτούς τους είδους την εκπαίδευση καλείται να εστιάσει σε μια προσπάθεια στήριξης, θα λέγαμε περισσότερο προς τον εκπαιδευόμενο, καθώς ο τελευταίος με την σειρά χρειάζεται να επιστρατεύσει εσωτερικά κίνητρα, αυτοκαθοδήγηση και πειθαρχία. Ειδικά σε εκείνες τις περιπτώσεις, κατά τις οποίες, η επικοινωνία με τον διδάσκοντα μπορεί να μην είναι συχνή και ελλοχεύει ο παράγοντας της απογοήτευσης προς το ίδιο το μοντέλο της εκπαίδευσης. Θίγοντας το κομμάτι της επικοινωνίας, ωστόσο διευκρινίσαμε πώς αποτελεί στρατηγικής σημασίας προϋπόθεση η επικοινωνία του εκπαιδευτή με κάθε σπουδαστή, για την παροχή πληροφοριών, βοήθειας, συμβουλών, καθοδήγησης και υποστήριξης. Ανεξάρτητα από την ποιότητα του εκπαιδευτικού υλικού και της εμπειρίας της πλατφόρμας «η διασφάλιση τακτικής και αμοιβαίας επικοινωνίας μεταξύ εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενου έχει ιδιαίτερη σημασία, αφού η ποιότητά της αντισταθμίζει την έλλειψη αμεσότητας και της διαπροσωπικής επαφής». (Μουζάκης 2004)

1.4 Παιδαγωγικές μέθοδοι στην εξΑΕ

Σύμφωνα με τον Giesecke ως ένα παιδαγωγικό πεδίο ορίζεται, το θεσμικά τεκμηριωμένο και δομημένο εκπαιδευτικό και μαθησιακό περιβάλλον, κατά το οποίο πραγματοποιείται παιδαγωγική δράση με τη μορφή εκπαιδευτικών παρεμβάσεων. Οι εκπαιδευτικές αυτές παρεμβάσεις αφορούν σχεδιασμένες καταστάσεις καταστάσεις, οι οποίες με τη σειρά τους επηρεάζουν την εκπαιδευτική και μαθησιακή διαδικασία με στόχο τη διευκόλυνση της μάθησης. (Giesecke: 2007)

Ο Nichols είχε παραθέσει **δέκα** βασικές παιδαγωγικές θέσεις για την ηλεκτρονική μάθηση, οι οποίες θεωρούσε πως συνέβαλαν στην καλύτερη παιδαγωγική και διδακτική θεώρηση και τεχνολογική αξιοποίηση.

Κατά την **πρώτη** θέση εκτιμούσε πως η ηλεκτρονική μάθηση αποτελεί ένα μέσο εκπαίδευσης και όχι ένα σύστημα ή είδος της εκπαίδευσης. Επεξηγούσε πως μπορεί να διαμορφώσει ένα νέο εκπαιδευτικό μέσο και να διευκολύνει την εκπαιδευτική διαδικασία, μέσω της εφαρμογής της στα διάφορα μοντέλα εκπαίδευσης και

προσεγγίσεις. Κοινώς η ηλεκτρονική μάθηση δεν συγκρίνεται με άλλα συστήματα εκπαίδευσης, αλλά είναι συμβατή με θεωρητικές προσεγγίσεις που λαμβάνουν χώρα στη μάθηση και στον τρόπο οργάνωσης της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Για την πρώτη αυτή θέση οι Kron και Σοφός συνέκριναν την τεχνολογία στην εκπαίδευση με την εφαρμογή της σε διαφορετικές θεωρητικές προσεγγίσεις, όπως σε κυβερνητικές διδακτικές προσεγγίσεις με μαθήματα που στηρίζονται στη διακλαδωμένη διδασκαλία.

Κατά τη **δεύτερη θέση** ο Nichols αναφέρεται στην εφαρμογή ηλεκτρονικών μεσών στην εξΑΕ, τα οποία μέσα επιτρέπουν νέες εκφράσεις της εκπαίδευσης και συνδυάζουν τα πλεονεκτήματα της δια ζώσης και της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Για παράδειγμα οι πίνακες ανακοινώσεων, οι οποίοι επιτρέπουν τη συζήτηση σε απευθείας σύνδεση, και wikis, που προωθούν την συλλογική συγγραφή. Οι Σοφός και Kron, υπογράμμισαν πως αυτού τους είδους η ηλεκτρονική εκπαίδευση αξιοποιείται και με άλλων ειδών εκπαιδευτικών προσεγγίσεων, όπως για παράδειγμα μέσω τηλεδιδασκαλίας, video streaming, την οποία ονομάζουν δασκαλοκεντρική διδασκαλία, ή μέσω ατομικών μελετών και εργασιών σε ψηφιακά κείμενα ή ψηφιακών κόμικς, την οποία ονομάζουν εργασιοκεντρική διδασκαλία και έχει σαν σημείο αναφοράς τον εκπαιδευόμενο και τέλος την καταστασιακή διδασκαλία που επικεντρώνεται στην διερεύνηση μέσω ηλεκτρονικών παιχνιδιών με ρόλους. Κατά την **τρίτη** θέση υπογραμμίζεται πως πρωταρχικό ρόλο στην προεπιλογή των εργαλείων για την οργάνωση της ηλεκτρονικής μάθησης, παίζει η παιδαγωγική προσέγγιση. Τα εργαλεία αυτά ακολουθούν τον παιδαγωγικό σχεδιασμό και όχι αντίστροφα και αυτά πρέπει να αντανακλούν την παιδαγωγική βάση στην οποία βασίζεται η εκπαιδευτική διαδικασία. Με άλλα λόγια η ηλεκτρονική μάθηση διαθέτει ιδιαίτερα εργαλεία, τα οποία προσδίδουν δυναμική στην εκπαιδευτική διαδικασία και δημιουργούν ένα διαφορετικό πλαίσιο επικοινωνίας και διάδρασης σε σχέση με τα κλασικά μέσα. Επιπλέον η αξιοποίηση σημαντικών εργαλείων, χωρίς να βασίζονται ή στηρίζονται σε κάποια παιδαγωγική ή διδακτική μεθοδολογία, θα αποδειχτεί ανούσια. Κατά την **τέταρτη** θέση ειπώθηκε πως προκειμένου να εξελίσσεται η ηλεκτρονική μάθηση, αυτό σημαίνει διαρκή βήματα προόδου στην κατεύθυνση της παιδαγωγικής καινοτομίας. Δηλαδή τα εργαλεία στα οποία αναφερθήκαμε και στις παραπάνω θέσεις, μπορούν να συμβάλλουν θετικά, μόνο κατά την περίπτωση την οποία αξιοποιούν και παγιώνουν νέες εκπαιδευτικές πρακτικές, προσδίδοντας με αυτόν τον τρόπο υπεραξία σε σχέση με τις προηγούμενες. Κοινώς στα πλαίσια της εκπαιδευτικής διαδικασίας μιλάμε για πρακτικές που θα

λειτουργήσουν και θα προσφέρουν οικονομικότερα ή αποδοτικότερα. Άρα και σύμφωνα με τους Σοφό, Κώστα και Παράσχου «η ηλεκτρονική μάθηση σχετίζεται τόσο με την εκπαιδευτική διαδικασία, καθώς και με άλλες διαστάσεις της, όπως την επικοινωνία, την εργασία, τη διάδραση και την αλληλεπίδραση».(Σοφός: 2015) Κατά την **πέμπτη** θέση ο Nichols χωρίζει την ηλεκτρονική εκπαίδευση σε δύο υποσύνολα , με πρώτο αυτό της παρουσίασης του εκπαιδευτικού περιεχομένου και δεύτερο αυτό της διευκόλυνσης της εκπαίδευσης. Για το πρώτο αναφέρεται στο διαμερισμό του εκπαιδευτικού περιεχομένου μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομίου, των ιστοσελίδων, λογισμικών διαχείρισης ηλεκτρονικών μαθημάτων κοκ. Για το δεύτερο υποσύνολο, ουσιαστικά το βασίζει σε έννοιες που αφορούν την επικοινωνία, τη στήριξη και τη συμβουλευτική των σπουδαστών, άμεσα συναρτόμενα με τις νέες τεχνολογικές εξελίξεις και θεωρητικές παραδοχές σχετικά με το χώρο της εκπαίδευσης. Κατά την **έκτη** θέση του ο Nichols διατύπωσε την ανάγκη τα εργαλεία της ηλεκτρονικής μάθησης, σχεδιάζονται, ώστε να λειτουργούν μέσα σε ένα προσεκτικά επιλεγμένο και βέλτιστο μοντέλο σχεδιασμού. Πιο συγκεκριμένα οι Σοφός, Σοφός & Παράσχου, Σοφός & Ματζαβίνου, Σοφός & Κώστας, απέδειξαν μέσω ερευνών πως τα εργαλεία της ηλεκτρονικής μάθησης πρέπει να σχεδιάζονται για να λειτουργούν σε ένα προσεκτικά επιλεγμένο και βέλτιστο μοντέλο σχεδιασμού, ειδικά η προσδοκία ότι ένα μοντέλο ή εργαλείο θα δουλέψει χωρίς να εντάσσεται στα ανάλογα κριτήρια και ανάγκες αποτελεί αυταπάτη. Πιο κατανοητά τα εργαλεία αυτά θα πρέπει να λειτουργούν συνδυαστικά σε ένα συνεκτικό πλαίσιο, εστιασμένο στον παιδαγωγικό σχεδιασμό προκειμένου τότε να διαπιστωθεί αν αυτά παρέχουν σημαντική αξία. Οι παράγοντες στους οποίους θα διακρίνουμε την επίδραση αυτή, αφορούν την παροχή και παρουσίαση του εκπαιδευτικού περιεχομένου, τη στήριξη των εκπαιδευόμενων κοκ. Κατά την **έβδομη** θέση εξετάζεται αν τα εργαλεία αυτά θα προσφέρονται κατόπιν σύνδεσης στο διαδίκτυο ή χωρίς. Κατά την παρούσα θέση γίνεται αντιληπτή η πιθανότητα σε κάποιες περιοχές η σύνδεση να μην είναι η αρμόζουσα και άρα τα εργαλεία αυτά να περιορίζονται. Έχει αποδειχτεί ότι η τηλεδιάσκεψη πολλών σημείων δεν είναι αποδοτική για παράδειγμα, ενώ συνίσταται η χρήση DVD ή το streaming. Κατά την **όγδοη** θέση παραδέχεται πως για να είναι επιθυμητό το αποτέλεσμα και οργανωθεί σωστά το όλο εγχείρημα πρέπει να παρέχονται δυνατότητες ενεργής εμπλοκής του μαθητή με το γνωστικό αντικείμενο. Αυτό που επισημαίνει δηλαδή αφορά τη σημασία που έχει ο κατάλληλος διδακτικός μετασχηματισμός του εκπαιδευτικού περιεχομένου για την ηλεκτρονική μάθηση. Για παράδειγμα πάροχος με

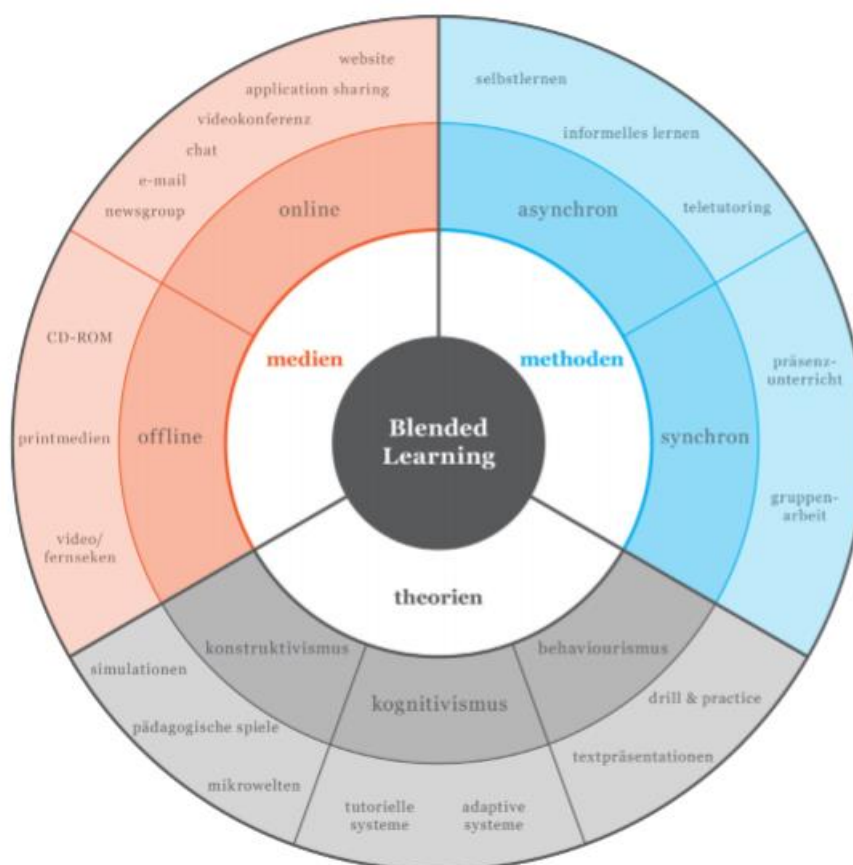
πάροχο εξ αποστάσεως εκπαίδευσης διαφέρουν ως προς το εκπαιδευτικό περιβάλλον, τη πλατφόρμα, το εκπαιδευτικό υλικό, την αξιολόγηση κ.ο.κ. Μπορεί το μοντέλο κάποιου να αποθαρρύνει έναν ενδιαφερόμενο να ασχοληθεί με το μαθησιακό περιεχόμενο. «Η διαμόρφωση, όμως, ενός πολυτροπικού περιεχομένου, που εμπλουτίζει το συμβατικό περιεχόμενο με δυναμικά στοιχεία, τα οποία ενισχύουν τη μαθησιακή πορεία του εκπαιδευόμενου, όπως, μελέτες περίπτωσης, δραστηριότητες, ασκήσεις αυτοαξιολόγησης, παράλληλα κείμενα, βίντεο, διαδικτυακοί σύνδεσμοι κ.ά. αποτελούν καλή προϋπόθεση για τη δημιουργία ενός αποδοτικού ηλεκτρονικού περιβάλλοντος»(Σοφός: 2015). Κατά την **ένατη θέση** ωστόσο υπενθυμίζει πως ο εκπαιδευτικός στόχος και το μαθησιακό περιεχόμενο παραμένουν το ζητούμενο έναντι των εργαλείων της ηλεκτρονικής μάθησης. Απλά τα εργαλεία χρησιμοποιούνται ως βοήθημα για το επιθυμητό αποτέλεσμα των παιδαγωγικών μεθόδων, των μέσων διδασκαλίας, των στόχων και των περιεχομένων. Τέλος κατά την **δέκατη** θέση επισημαίνεται πως σημείο αναφοράς ως προς την αξιοποίηση των ηλεκτρονικών εργαλείων της εξΑΕ αποτελούν μόνο οι παιδαγωγικά τεκμηριωμένοι συλλογισμοί και τα εκπαιδευτικά πλεονεκτήματα. Γιατί άλλοι θεσμικοί, κοινωνικοί, πολιτικοί και οικονομικοί λόγοι που μεν δικαιολογούν την ηλεκτρονική μάθηση σε επίπεδο στρατηγικής και επένδυσης, δεν είναι αρκετοί δε. Η εδραίωση της εξΑΕ στο εκπαιδευτικό σύστημα μπορεί να επιτευχθεί μόνο αν καταφέρει αυτή η μορφή εκπαίδευσης να αποτελέσει ένα νέο παράδειγμα εκπαιδευτικής διαδικασίας ή διαφοροποιήσει τις υφιστάμενες εκπαιδευτικές διαδικασίες σε καίρια σημεία και ζητήματα προσφέροντας λύσεις και καινοτομία σε ειδικά προβλήματα ή στόχους. (Nichols: 2003, Sofos: 2002, Σοφός & Παράσχου: 2009, Σοφός & Ματζαβίνου: 2009, Σοφός & Κώστας: 2008, Σοφός/Kron: 2007, Σοφός/Kron: 2010)

Συνοπτικά η εξΑΕ επιτυγχάνει να αξιοποιήσει με παιδαγωγικά τεκμηριωμένο τρόπο και να προσφέρει λύσεις, προκειμένου να καταφέρουν ομάδες ατόμων που για επαγγελματικούς ή άλλους λόγους δεν έχουν την ευκαιρία να συμμετέχουν σε εκπαιδευτικά και επιμορφωτικά προγράμματα.

1.5 E-Learning και η έννοια της ανοιχτής εκπαίδευσης

Κατά τον Siller το e-learning διακρίνεται σε τρία μοντέλα :

1. Το μοντέλο εμπλουτισμού, το οποίο στηρίζει τη συμβατική με τη δια ζώσης διδασκαλία. Πιο συγκεκριμένα η πρώτη στηρίζεται και επεκτείνεται με τη χρήση νέων μέσων και τεχνολογιών, όπως για παράδειγμα μέσω παραγωγής ηλεκτρονικών αρχείων, ή μέσω της ψηφιοποίησης των υπαρχόντων κειμένων ή παρουσιάσεων που βρίσκονται στην ιστοσελίδα του τμήματος ή του διδάσκοντα. Με αυτό το μοντέλο για παράδειγμα μπορεί να βιντεοσκοπηθεί μια διάλεξη ενός εκπαιδευτή και να τοποθετηθεί στον παροχέα του πανεπιστημίου. Το παραπάνω μοντέλο λαμβάνει χώρα κυρίως στα πανεπιστήμια του εξωτερικού, όπου οι διδάσκοντες συνδυάζουν τέτοιου είδους ψηφιακά αρχεία με ασκήσεις, δραστηριότητες ή video και με αυτόν τον τρόπο το παραπάνω υλικό είναι στη διάθεση των μαθητών ανά πάσα ώρα και στιγμή.
2. Το μοντέλο μικτής ενσωμάτωσης επί της ουσίας συνδυάζει τα θετικά στοιχεία της συμβατικής διδασκαλίας με τη χρήση νέων μέσων. Επομένως το μοντέλο αυτό αφορά μια διδακτική προσέγγιση, κατά την οποία συνδυάζονται με το βέλτιστο τρόπο μέσα, ηλεκτρονικά περιβάλλοντα και διδακτικές μέθοδοι, με αποτέλεσμα μια μικτή εκπαιδευτική διαδικασία. Ο Pietrass περιγράφει το μοντέλο αυτό και ως «blended learning» ή «mixed learning». Κοινώς αυτό που περιγράφεται αφορά ηλεκτρονική μάθηση που απαιτεί φυσική παρουσία και συναντάται όταν για παράδειγμα ο εκπαιδευτής παραδώσει την ηλεκτρονική του διάλεξη και παραθέσει μια άσκηση προς επίλυση, στη συνέχεια ο εκπαιδευόμενος δουλέψει και διαβάσει από το σπίτι του και τελικώς σε προγραμματισμένη συνάντηση παρουσιαστούν τα αποτελέσματα της άσκησης και συζητηθούν οι απορίες των μαθητών. Από παιδαγωγικής σκοπιάς το μοντέλο εφαρμόζει επιπλέον την οργάνωση και επικοινωνία των μαθητών μέσα από το ομαδικό πνεύμα και τις από κοινού συζητήσεις και συνεργασίες, μέσω online forum και ομαδικών εργασιών.
3. Το μοντέλο πλήρους ηλεκτρονικής μάθησης δεν θυμίζει σε τίποτα τη συμβατική δια ζώσης διδασκαλία και αφορά την πλήρη εξ αποστάσεως εκπαιδευτική διαδικασία χωρίς χωρο-χρονικούς περιορισμούς και δίνοντας την ελευθερία στο σπουδαστή να διαμορφώσει το πρόγραμμα σπουδών ανάλογα με τις ανάγκες τους. Η πρόσωπο με πρόσωπο επικοινωνία σε αυτό το μοντέλο εκλείπει. (Siller: 2007 , Pietrass: 2005)

Πίνακας 2: Διαρθρωτικά στοιχεία της μικτής μάθησης «blended Learning» (Wiepcke: 2006)

Αναφερόμενοι τώρα στην ανοικτή εκπαίδευση, αποτελεί μια γενική παιδαγωγική και κοινωνικοπολιτική θεώρηση της εκπαίδευσης, η οποία δεν σχετίζεται με την εφαρμογή συγκεκριμένων αρχών και μεθοδολογιών ή τη χρήση αντίστοιχων ψηφιακών ή ηλεκτρονικών μέσων. Πιο συγκεκριμένα ο Peters είχε αναφερθεί στην ανοικτότητα της εκπαίδευσης και είχε μιλήσει για το κόστος της εκπαίδευσης και το πως αυτή θα έπρεπε να γίνει λιγότερο δαπανηρή, ούτως ώστε να απευθύνεται στον μέγιστο δυνατό αριθμό ανθρώπων. Επιπλέον είχε κάνει λόγο για τα συμβατικά παραδοσιακά μοντέλα και εκπαιδευτικά ιδρύματα, τα οποία χαρακτηρίζοντας «υπερφορτωμένα», ζήτησε να αναδιαμορφωθούν και επανασυσταθούν, καθώς θεώρησε πως πρέπει να δημιουργηθούν νέες ομάδες φοιτητών, σαν μια άλλη νέα κοινωνία, κατά την οποία τα μέλη της θα ζούν, θα μορφώνονται και θα εργάζονται σε καθεστώς διαφάνειας και δικαιοσύνης, εκπαιδευόμενοι δια βίου. Σε συνέχεια της παραπάνω πρότασης του ο Peters υπενθύμισε πως όσον αφορά την δια βίου εκπαίδευση θα έπρεπε να είναι θεσμοθετημένη και να υλοποιείται με καλύτερες ευκαιρίες, ενώ θα έπρεπε σαφώς και να παρέχονται περισσότερες ευκαιρίες και ερεθίσματα στους ανθρώπους, ώστε να

στραφούν προς αυτήν την κατεύθυνση. Τέλος κατέληξε πως οι άνθρωποι του σήμερα πρέπει να στραφούν στη δια βίου εκπαίδευση και συνεπώς στην ανοιχτή εκπαίδευση, ώστε να μπορέσουν να επιβιώσουν στον ανταγωνισμό εργασίας της νέας εποχής πραγμάτων.(Peters: 2009)

Για την ανοιχτή εκπαίδευση έχουν μιλήσει και άλλοι θεωρητικοί κατά τον παρελθόν με αξιότερους αναφοράς τους Moore, Race, Keegan και πιο προσφάτως τους Sofos/Kron. Το επιστέγασμα και η ουσία των εν λόγω θεωρητικών, σε μια προσπάθεια αποσαφήνισης και ορισμού της ανοιχτής εκπαίδευσης, αφορά μια εκπαιδευτική διαδικασία κατά την οποία ο τόπος, ο χρόνος, ο ρυθμός και τρόπος μελέτης καθορίζονται από τον μαθητή, καθώς και οι στρατηγικές της μάθησης. Επιπλέον δεν υφίσταται ούτε χρονικός περιορισμός, ως προς την εισαγωγή, αλλά και ως προς την ολοκλήρωση της σπουδής, ούτε εμπόδια τυπικών προσόντων, όπως ηλικία, προϋπηρεσία, πανελλαδικές κοκ. Ανταυτού ο εκπαιδευόμενος επιλέγει το επιμορφωτικό/διδασκτικό υλικό σε μια ανοιχτή βάση δεδομένου με ποικίλα προγράμματα αλλά και μέσα παρακολούθησης. Ως εκ τούτου υπάρχει ελευθερία και ισότητα στη μάθηση και τους εκπαιδευόμενους, δίχως οικονομικούς, κοινωνικούς και γεωγραφικούς περιορισμούς, ενώ ο σπουδαστής διαμορφώνει και προσαρμόζει το εκπαιδευτικό υλικό στα δικά του μέτρα και θέλω. Συνοπτικά επομένως ο μαθητής διατηρεί ο ίδιος αποκλειστικά το δικαίωμα της επιλογής, την ελευθερία κινήσεων και τον έλεγχο του τρόπου μάθησης, χωρίς αυτό να σημαίνει όμως απαραίτητα την μη ύπαρξη και άρα τήρηση προθεσμιών ή την παράβλεψη υποδείξεων των εκπαιδευτών. Απλώς η επιρροή που ασκείται από τον εκάστοτε εκπαιδευτή μειώνεται συγκριτικά με την τυπική και συμβατική εκπαίδευση, παίρνοντας έτσι πιο πολύ ρόλο συμβουλευτικό ή εξατομικευμένο στις εκάστοτε ανάγκες του εκάστοτε μαθητή.(Moore: 1993, Race: 1999, Keegan: 2001, Sofos/Kron: 2010)

Σε μια συνέχεια των ανωτέρω ακόμα πιο συγκεκριμένα οι Σοφός/Kron είχαν κάνει λόγο για τέσσερα επίπεδα της της ανοιχτής εκπαίδευσης.

1. Επίπεδο οργάνωσης της μάθησης

Κατά το οποίο προσδιορίζεται α) η δυνατότητα συμμετοχής δίχως κοινωνικών, οικονομικών, γεωγραφικών κοκ περιορισμών, β) η ατομική οργανωτική διαχείριση, που σημαίνει την ελεύθερη επιλογή μαθήματος, χωρίς χρονικούς περιορισμούς ή προθεσμίες, με την εξίσου ελεύθερη επιλογή χώρου και χρόνου διεξαγωγής του, γ) την

διδασκτική ευελιξία και επιλογή στρατηγικών μάθησης, όπως μέσω μη συγχρονισμένων/συγχρονισμένων δραστηριοτήτων (πχ. Ετεροχρονισμένη γραπτή εργασία/συγχρονισμένη τηλεδιάσκεψη), ή την ποικιλία του διδακτικού υλικού (κείμενα, οπτικοακουστικό υλικό κοκ.).

2. Επίπεδο διαμόρφωσης προσωπικών και αναπτυξιακών μορφωτικών πορειών

Κατά το οποίο προσδιορίζεται α) η διαβάθμιση του επιπέδου δυσκολίας του προγράμματος και του ενδιαφέροντος και άρα εστίασης στην επιμορφωτική/εκπαιδευτική προτίμηση, β) διαβάθμιση ρυθμού εργασίας και προσαρμογή στα καθημερινά ωράρια του εκάστοτε μαθητή.

3. Επίπεδο κοινωνικής επικοινωνίας και συνεργασίας

Κατά το οποίο προσδιορίζεται α) η σχέση και οι ρόλοι των σπουδαστών μεταξύ τους, π.χ συνεργατική ή ατομική παρακολούθηση/εργασία. Και

4. Επίπεδο μέσων και τεχνολογιών

Κατά το οποίο γίνεται λόγος α) για τα μέσα και τεχνολογίες, ανάλογα του εκπαιδευτικού περιεχομένου και διδακτικής διαδικασίας, που θα χρησιμοποιηθούν π.χ οπτικά ή ακουστικά αισθητήρια, Skype, ήχος, βίντεο, πλατφόρμες κοκ., β) για το εκπαιδευτικό υλικό, για παράδειγμα κείμενα, παρουσιάσεις, ασκήσεις κοκ.(Σοφός/Κρον: 2010)

1.6 Διά Βίου Εκπαίδευση

Η διά βίου εκπαίδευση ή μάθηση (ΔΒΜ), ετυμολογικά συνεπάγεται με τη συνεχή ή διαρκή στη πάροδο του χρόνου εξέλιξη/διάνθηση ικανοτήτων και δυνατοτήτων ενός ατόμου. Μιλήσαμε και προηγουμένως και καταστήσαμε σαφές πως η σημασία της μεγιστοποιείται στη σημερινή κοινωνία λόγω των εξελίξεων σε τεχνολογικό, οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο. Και αυτό γιατί αφενός υπάρχει τρομακτικός ανταγωνισμός στην αγορά εργασίας, αφετέρου όμως παρατηρούνται κρούσματα, κατά τα οποία απαξιώνονται οι γνώσεις και οι ικανότητες των παλιότερων ή νεοεισερχόμενων σε αυτή. Παράλληλα ανεξάρτητα με τον ανταγωνισμό, διαρκώς οι εξελίξεις σε έναν μεταβαλλόμενο κόσμο σαν αυτό τρέχουν, αλλάζοντας τις παραδοσιακές δομές τυπικών προσόντων και τις δομές κατάρτισης, με αποτέλεσμα να

κρίνεται αναγκαία η διαρκής ενημέρωση, εκπαίδευση, εξειδίκευση και πιστοποίηση του εργατικού δυναμικού.

Ο Καραλής έκανε λόγο για μια συνεχή μαθησιακή διαδρομή από τη προσχολική ηλικία μέχρι το βαθύ γήρας, ενώ ο Rausch ανέφερε πως η ΔΒΜ έγκειται σε ένα ευρύτερο πλαίσιο δραστηριοτήτων, το οποίο περιλαμβάνει τη γενική εκπαίδευση ενηλίκων, τη συνεχιζόμενη κοινωνική και λαϊκή επιμόρφωση, την αυτομάθηση, τη συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση και την εκπαίδευση των ανώτερων στελεχών. Ως εκ τούτου διαπίστωνε η Πολυμεράκη πως η ΔΒΜ εξετάζει μορφωτικές και γνωσιακές δραστηριότητες, οι οποίες συγκροτούν την κοινωνικοοικονομική, πολιτική και πολιτισμική πραγματικότητα. Συνοπτικά η Ε.Ε. 2001 την ορίζει ως την εκπαιδευτική δραστηριότητα, κατά την οποία καθ'όλη τη διάρκεια ζωής του ατόμου θα βελτιώνονται οι γνώσεις, οι δεξιότητες και τα εφόδια στα κοινωνικά πλαίσια που αφορούν την απασχόληση του. (Καραλής: 2008, Rausch: 2003, Πολυμεράκη: 2011, Ε.Ε.: 2001)

Σήμερα η ΔΒΜ, μετά τη ψήφιση του σχετικού Νόμου 3879 το 2010, κινείται στα ευρωπαϊκά θεσμικά πρότυπα, ενώ στόχος της αποτελεί τη σύνδεση των εκπαιδευτικών αναγκών των ενηλίκων με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Παρόλα αυτά ναί μεν έχει διαμορφωθεί το θεσμικό πλαίσιο που θα προάγει τις ανάγκες της ΔΒΜ και ναί μεν το ενδιαφέρον από πλευράς φορέων, επιστημονικής και εκπαιδευτικής κοινότητας, ιδιωτών και ερευνητών είναι υψηλό, ωστόσο τα γνωστά ελληνικά κρούσματα της γραφειοκρατίας, του συγκεντρωτισμού, των φοβικών συμπεριφορών απέναντι σε κάθετι καινοτόμο και φυσικά η έλλειψη στρατηγικού οράματος διαμορφώνουν ένα ομιχλόδες και αντιφατικό τοπίο. Και αυτό διότι ο στόχος της Ε.Ε. σε αντίστοιχα ΔΒΜ προγράμματα φτάνει το 15% μέχρι το 2020 και η χώρα μας κινείται στο φτωχό 3%. (Φωτόπουλος & Ζάγκος: 2016)

1.7 Κόστος ΕξΑΕ και δια βίου εκπαίδευσης με τα σημερινά δεδομένα

Σύμφωνα με τα δεδομένα της Internet World Stats, το 42,2% των κατοίκων παγκοσμίως έχει πρόσβαση στο διαδίκτυο, με το ποσοστό αυτό της Ευρώπης να φτάνει το 70%. Ακόμα πιο συγκεκριμένα και σύμφωνα με έρευνα που διενήργησε η εταιρεία μετρήσεων Focus Bari τον οκτώβριο του 2017 και στοιχεία της δημοσίευσε το CNN Greece, το 82% του πληθυσμού της Ελλάδας, ηλικίας δεκατριών έως εβδομήντα ετών,

έχει πρόσβαση στο διαδίκτυο. Το παραπάνω ποσοστό φανερώνει πως ο ελληνικός πληθυσμός όχι μόνο των μεγάλων αστικών κέντρων, αλλά και των πιο απομακρυσμένων περιοχών και περιφερειών της χώρας κάνει χρήση και έχει πρόσβαση στο διαδίκτυο. Πιο συγκεκριμένα η έρευνα αποκαλύπτει στα αστικά κέντρα χρήση διαδικτύου τουλάχιστον μια φορά την εβδομάδα της τάξεως του 92%. Τα παραπάνω νούμερα είναι αφοπλιστικά και φανερώνουν τη δυναμική και εξέλιξη που έχει φέρει η αλματώδης ανάπτυξη της τεχνολογίας στην καθημερινότητα μας. Συγκριτικά με το παρελθόν η εταιρεία φέρνει στο φως πολύ ενδιαφέρον στοιχεία, καθώς το 1995 μόλις το 1% των κατοίκων στα αστικά κέντρα γνώριζε τι θα πει διαδίκτυο, με το ποσοστό να φτάνει το 21% στις αρχές του 2000 και το 12% για την περιφέρεια. Από το 2004 και μετά και λόγω της βελτίωσης του ΟΤΕ στο δίκτυο και τις υποδομές, με αποτέλεσμα νέας γενιάς τεχνολογία και άρα γρηγορότερες ταχύτητες(ADSL), μπαίνουμε στη τροχιά του σήμερα, καθώς από το 31% (2004), έφτασε το 2010 το 56%. Σήμερα αφενός η έλευση τεχνολογίας τελευταίας γενιάς, είτε από την πλευρά των πάροχων (οπτική ίνα), είτε από τις εταιρείες κινητών, υπολογιστών και tablets (smartphones), αλλά κυρίως η δημοτικότητα και διείσδυση των social media στην καθημερινότητα όλων μας εξηγεί τα παραπάνω νούμερα και ποσοστά. Τρομακτικό ενδιαφέρον ωστόσο παρουσιάζει το ποσοστό των παιδιών ηλικίας δέκα έως δώδεκα που χρησιμοποιεί το διαδίκτυο και φτάνει το 89%. (Internet World Stats: 2015, Focus Bari: 2017)

Τα παραπάνω μας οδηγούν στο συμπέρασμα πως η τεχνολογία θα επηρεάσει και επηρεάζει ήδη την εκπαιδευτική διαδικασία, η οποία μπαίνει ήδη στα σπίτια των Ελλήνων, μέσω ποικίλων εκπαιδευτικών λογισμικών και εργαλείων και επιτρέπει την εξάπλωση της γνώσης, της δια βίου εκπαίδευσης και της επαγγελματικής και πνευματικής κατάρτισης. Μην ξεχνάμε πως η πρόσβαση στο διαδίκτυο είναι εφικτή και φθηνή και διατίθεται σχεδόν σε οποιοδήποτε χώρο ιδιωτικό και δημόσιο, όπως για παράδειγμα πανεπιστήμια, καφετέριες, δημόσιες πλατείες κοκ. Επομένως η πρώτη ύλη της ΕξΑΕ (διαδίκτυο) διατίθεται φθηνά και είναι προσιτή προς όλους, αφού καταλήξαμε πως 9 στους 10 έχουν πρόσβαση σε αυτή. Ακολούθως συνυπολογίζοντας το κόστος της ΕξΑΕ αντιλαμβανόμαστε πως δεν υπάρχουν έντυπα μέσα και άρα το κόστος του βιβλίου αντικαθίσταται από ψηφιακά αρχεία, τα οποία εύκολα, αντιγράφονται, μεταφέρονται, διαδίδονται και έχει πρόσβαση κάποιος όπου και όποτε το επιθυμεί.

Επομένως καταλήγουμε πως το πραγματικό κόστος της ΕξΑΕ έχει να κάνει με τα δίδακτρα που θα πληρώσει κάποιος και για τις υπηρεσίες που θα λάβει από τον εκάστοτε εκπαιδευτικό φορέα. Ωστόσο υπάρχουν και υπηρεσίες και λογισμικά, τα οποία διατίθενται δωρεάν στο διαδίκτυο και μάλιστα με την υπογραφή και αξιοπιστία κορυφαίων Πανεπιστημίων όπως του Harvard και MIT (Udemy, EDX, Udacity, Coursera, MITx, edX κ.α.), τα οποία και σαφώς μπορεί να παρακολουθήσει και ο ελληνικός πληθυσμός.

Κεφάλαιο 2ο: Μεθοδολογική προσέγγιση

Στο παρόν κεφάλαιο θα αναφερθούμε στη μεθοδολογία που εφαρμόστηκε για να έχει μια πρωτότυπη διάσταση η διπλωματική αυτή εργασία. Στο προηγούμενο κεφάλαιο προβήκαμε σε μια αναδρομή και αποσαφήνιση των μορφών και εννοιών τεχνολογίας γύρω από την εκπαίδευση , στην αξιοπιστία και αρχές που αυτές φέρουν , στη σύγκριση τους με την τυπική και συμβατική εκπαίδευση και φυσικά το κόστος , τους όρους και προϋποθέσεις χρήσης τους. Αυτό που θέλουμε να διαπιστώσουμε είναι το που βρίσκεται η Ελλάδα σε επίπεδο «ετοιμότητας» σχετικά με τις νέες τεχνολογίες στην εκπαίδευση , καθώς σύμφωνα με την γνώμη μας και τις παραδοχές του προηγούμενου κεφαλαίου τα οφέλη μπορούν να είναι πολλαπλά.

Η εμπειρική διερεύνηση μας στηρίχτηκε σε πρωτογενή στοιχεία που αντλήθηκαν με στόχο να σκιαγραφίσουμε ένα προφίλ του εκπαιδευτών και εκπαιδευόμενων σχετικά με τις γνώσεις τους γύρω από την εξΑΕ και να καταλήξουμε αν έχει θέση και άρα αξία η εξΑΕ για εκείνους στην εκπαιδευτική διαδικασία. Πιο συγκεκριμένα:

1. Σχεδιάσαμε, μοιράσαμε και επεξεργαστήκαμε ερωτηματολόγια σε μαθητές του 11ου γυμνασίου Αχαρνών, 2ου γυμνασίου Χαλανδρίου και Γενικού Λύκειου Πικερμίου (το ερωτηματολόγιο παρατίθεται στο Παράρτημα).
2. Οργανώσαμε ελεύθερες συνεντεύξεις με καθηγητές της δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με βάση σειρά ανοικτών ερωτημάτων.

Η επιλογή των συγκεκριμένων σχολείων δεν ήταν τυχαία ούτε και η επιλογή μαθητριών και μαθητών της δευτέρας και τρίτης Γυμνασίου και της πρώτης Λύκειου. Ερωτήθηκαν μαθητές ηλικιακών φασμάτων κυρίως δεκατριών έως δεκαπέντε από τρεις περιοχές της Αττικής που παρουσιάζουν διαφορές μεταξύ τους από οικονομικής και από κοινωνικής άποψης, ώστε το δείγμα να είναι σχετικά ευρύ και να προσεγγίζει

ένα όσο το δυνατόν αποδεκτό και αξιόπιστο δείγμα. Στο σημείο αυτό να σταθούμε στη τελευταία πρόταση, καθώς οφείλουμε να αναφέρουμε και παραδεχτούμε ότι σε καμία περίπτωση το δείγμα 200 ατόμων από τρεις περιοχές του νομού Αττικής δεν αποτελούν αντιπροσωπευτικό δείγμα των μαθητών ανά την Ελλάδα, αλλά μην ξεχνάμε πως αφορά διπλωματική εργασία και ασφαλώς υπάρχουν περιορισμοί.

Όπως έχουμε ήδη αναφέρει το πρόβλημα που εντοπίζεται στην εκπαίδευση , έγκειται στο γεγονός πως δεν έχουν όλοι το ίδιο δικαίωμα και την ίδια πρόσβαση σε αυτή για διαφορετικούς λόγους ο καθένας. Ο δήμος Αχαρνών μπορεί να αποτελέσει μια μικρογραφία της Ελλάδας και εξηγούμεθα. Αρχικά να παραθέσουμε κάποιες πληροφορίες , πως πρόκειται για ένα δήμο με σημαντική έκταση και αριθμό πληθυσμού στο νομό Αττικής, με αριθμό που φτάνει τους περίπου 120.000 κατοίκους σύμφωνα με τα στοιχεία του δήμου και 35.000 νοικοκυριών σύμφωνα με τα στοιχεία της ΔΕΗ , κατατάσσοντας τον δωδέκατο δήμο στην Ελλάδα και τέταρτο στην περιφέρεια Αττικής. Το πιο σημαντικό στοιχείο του δήμου και άρα του δείγματος της έρευνας έγκειται στο κομμάτι ανομοιογένειας του πληθυσμού , καθώς στο δήμο εντάχθηκε σημαντικός αριθμός Παλλινოსτούντων Ποντίων από χώρες της πρώην Σοβιετικής ένωσης και της Δυτικής Ευρώπης , 40.000 στον αριθμό σύμφωνα με τα στοιχεία του δήμου. Ο δήμος Αχαρνών όμως είναι από τους πλέον γνωστούς δήμους , αν όχι ο πιο γνωστός πανελλαδικά. για τον αριθμό των Ρομά κατοίκων του και των λεγόμενων παραγκουπόλεων που έχουν αυτοί δημιουργήσει. Το παραπάνω κοινωνικό προφίλ αποτελείται επομένως από χαμηλότερα οικονομικά στρώματα, κυρίως εργάτες και χειρωνάκτες , ενώ δυστυχώς η ανεργία βρίσκεται στα ύψη. Αποτέλεσμα των παραπάνω ξανά με αναφορές του δήμου είναι να αποτελεί το επίπεδο εκπαίδευσης ένα από τα χαμηλότερα που παρατηρούνται στο νομό της Αττικής , καθώς και η κοινωνική συνοχή να τίθεται υπό αμφισβήτηση.(Ιστοσελίδα δήμου Αχαρνών: 2018)

Κατά συνέπεια το δείγμα των μαθητών του 11ου γυμνασίου Αχαρνών έχουμε ήδη αναλύσει πως πρόκειται για ένα δείγμα ανομοιογενές. Δεν τονίζουμε τυχαία την ανομοιογένεια, μιας και παραπάνω μιλήσαμε για μικρογραφία του Δήμου με την Ελλάδα. Αυτό που θέλαμε να αναδείξουμε είναι τα ζητήματα που μπορούν να προκύψουν, αφενός λόγω της μη εντοπιότητας και αφετέρου λόγω των χαμηλών εισοδημάτων. Είναι σημάδι των καιρών η διαρκής έλευση αμέτρητων προσφύγων στον ελλαδικό χώρο και η φιλοξενία τους από τον Ελληνικό κράτος. Αυτά τα άτομα αν δεν μετακινηθούν και σε άλλα κράτη, αλλά παραμείνουν εδώ, θα παρατηρήσουμε

κρούσματα έξαρσης της βίας, γκετοποίησης κοκ. Τα άτομα αυτά θα έπρεπε να μάθουν την Ελληνική γλώσσα ή και ξένες και να διδαχτούν κάποια επαγγελματική τέχνη, αν όχι να μορφωθούν και σε υψηλότερα κλιμάκια. Δεν τίθεται μόνο το ζήτημα το φυλετικό. Έστω ότι η Ελλάδα αποτελείτο μόνο από Έλληνες, τότε δεν θα υπήρχε κανένα πρόβλημα στην εκπαίδευση; Ασφαλώς και θα υπήρχε, μιας και η έλευση των προσφύγων είναι σημάδι των καιρών και όχι χρόνια κατάσταση. Από τη στιγμή που υπάρχουν οικονομικές ανισότητες όμως, αυτό θα επηρεάζει και την εκπαίδευση. Ένα παιδί σε κάποιο ακριτικό χωριό ή κάποιο μικρό νησί του Αιγαίου έχει την ίδια πρόσβαση στην εκπαίδευση; Αφενός μπορεί να χρειάζεται να μετακινείται χιλιόμετρα προκειμένου να φτάσει αρχικά στο σχολείο, αφετέρου μπορεί η οικονομική κατάσταση της οικογένειας του να μην του επιτρέπει την εκμάθηση, είτε μιας ξένης γλώσσας, είτε της προετοιμασίας των ανταγωνιστικών πανελλαδικών εξετάσεων. Επομένως η σημασία του Δήμου Αχαρνών σχετίζεται με τα φυλετικά ή οικονομικά ή κοινωνικά κριτήρια που αποθαρρύνουν έναν άνθρωπο από το να εκπαιδεύεται και να επιμορφώνεται και να διευρύνει τους πνευματικούς ορίζοντες του. Επιπλέον η αποθάρρυνση αυτή μπορεί να έγκειται και στη πιο παραδοσιακή και πατροπαράδοτη κουλτούρα που φέρουν άτομα του πληθυσμού ανά την Ελλάδα, τα οποία για παράδειγμα έχουν πρόσβαση στο διαδίκτυο, αλλά δεν γνωρίζουν την εφαρμογή και δυνατότητες του. Ή για παράδειγμα να θεωρούν ότι η τυπική συμβατική εκπαίδευση είναι καλύτερη, χωρίς να γνωρίζουν πώς η ΕΞΑΕ είναι εξίσου αποδοτική και φθηνότερη. Επιπλέον επιλέξαμε έναν καθηγητή από το συγκεκριμένο σχολείο προκειμένου να συνομιλήσουμε μαζί του και να μας αναδείξει και εκείνος με την προσωπική του εμπειρία τα όσα συμβαίνουν στα της συμβατικής εκπαίδευσης και αν η ΕΞΑΕ θα χωρούσε ή είναι απαραίτητη ή και πάλι όχι. Τα αποτελέσματα της συνέντευξης αναλύονται στη συνέχεια.

Σε ότι αφορά στα κριτήρια της συγκέντρωσης στοιχείων από το 2ο Γυμνάσιο Χαλανδρίου, ο δήμος του Χαλανδρίου αποτελεί και αυτός με την σειρά του έναν από τους μεγαλύτερους δήμους της Αττικής, ο οποίος σύμφωνα με τα στοιχεία του δήμου ξεπερνά τους 100.000 κατοίκους. Αποτελεί μια αστική περιοχή που εντάσσεται στον βόρειο τομέα Αθηνών της περιφέρειας Αττικής και συνορεύει με αστικές περιοχές όπως το Μαρούσι, τα Βριλήσσια, το Ψυχικό και η Αγία Παρασκευή, περιοχές, οι οποίες ως επί το πλείστον κατοικούνται από μεσοαστικές, αν όχι οικονομικά ανώτερες, οικογένειες. Ως εκ τούτου κρίναμε σκόπιμο, αλλά και απαραίτητο να πάρουμε δείγμα

από μαθητές του συγκεκριμένου δήμου, οι οποίοι θα προέρχονται από μεσοαστικές κοινωνικές ομάδες με μεσαία και σε κάποιο βαθμό υψηλά εισοδήματα, συγκριτικά με τον δήμο Αχαρνών, αλλά και σαφώς μικρότερα τη τάξει από πιο εύπορες περιοχές, όπως του Ψυχικού ή της Κηφισιάς, προκειμένου αφενός να μην είναι μεγάλο το επίπεδο της διαφοράς και αφετέρου γιατί τα πλούσια κοινωνικά στρώματα αποτελούν την εξαίρεση και όχι τον κανόνα στην διαστρωμάτωση της ελληνικής πραγματικότητας. Σκέψη μας αποτέλεσε πως ναι μεν είναι άλλα τα δεδομένα στην εκπαίδευση ή μετεκπαίδευση αυτών των παιδιών, μιας και ενδεχομένως οι γονείς μπορούν να ανταπεξέλθουν καλύτερα στα έξοδα που προκύπτουν για αυτή, αλλά κυρίως γιατί κάναμε την παραδοχή ότι είναι άλλα τα ερεθίσματα που πιστεύουμε πως επικρατούν στα σπίτια αυτών των παιδιών. Αρχικά θεωρήσαμε πως τα παιδιά μιας μεσοαστικής οικογένειας, θα είναι πιο εξοικωμένα με την χρήση της τεχνολογίας, καθώς είναι πολύ πιο πιθανό να έχουν Η/Υ ή κινητά τηλέφωνα τελευταίας τεχνολογίας. Δεύτερον υποθέσαμε πως αν οι γονείς είναι εργαζόμενοι, έστω και ως απόφοιτοι Λυκείου, τότε και οι δύο συμπαρασύρουν τα παιδιά τους να επιλέξουν τον δρόμο της εισαγωγής στα ανώτερα εκπαιδευτικά ιδρύματα και άρα της σπουδής και προετοιμασίας που απαιτείται, η οποία ξεκινά από νωρίς, με σκοπό την εύρεση εργασίας, όχι απλά για τον βιοπορισμό, όπως π.χ στις Αχαρνές, αλλά με αξιώσεις και προοπτικές για κάτι καλύτερο. Τρίτον στο κομμάτι της κουλτούρας θεωρήσαμε πως οι γονείς των παιδιών θα μπορούσαν να γνωρίζουν ήδη τα αποτελέσματα και τις δυνατότητες της ΕΞΑΕ και γενικά να είναι πιο θετικοί και διαλλακτικοί στις νέες τεχνολογίες και μέσα εκπαίδευσης. Τέταρτον διότι ο δήμος προσφέρει τα μέσα και τις υποδομές για τους μαθητές να επισκεφθούν φροντιστήρια χωρίς να είναι απαραίτητη η μεταφορά τους από τους γονείς, λόγω των σταθμών μετρό και προαστιακού Χαλανδρίου, Δουκ. Πλακεντίας, Νομισματοκοπείου και Πεντέλης. (Ιστοσελίδα δήμου Χαλανδρίου:2018)

Τέλος όσον αφορά τα το ΓΕΛ Πικερμίου εμπλουτίζει τη διαφορετικότητα του δείγματος. Το Πικέρμι ανήκει στον Δήμο Ραφήνας-Πικερμίου και αποτελεί μια κωμόπολη της ανατολικής Αττικής, στη βόρεια Μεσογαία, ανάμεσα από τις σαφώς πιο αναπτυγμένες και οικιστικές Παλλήνη και Ραφήνα. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Δήμου το Πικέρμι αναπτύσσεται σε έκταση σχεδόν 21.000 στρεμμάτων, τα οποία περιλαμβάνουν οικιστικές, βιομηχανικές, αγροτικές και δασικές ζώνες. Οι περισσότεροι κάτοικοι του Πικερμίου είναι αυτόχθονες και έχουν στη κατοχή τους μεγάλες οικοπεδικές εκτάσεις, κυρίως αμπελώνες και ελιές, οι οποίες αποτελούν

δευτερεύουσες και κύριες επαγγελματικές ασχολίες. Επιπλέον κάποιοι δημότες έχουν στην κατοχή τους ακίνητα στην ευρύτερη περιοχή των μεσογείων, τα οποία προσφέρουν προς εκμετάλευση σε τρίτους, ενώ δεν είναι λίγοι και εκείνοι, οι οποίοι αποζημιώθηκαν για να παραχωρήσουν τις περιουσίες τους για την ανέγερση του αεροδρομίου στα Σπάτα. Ως εκ τούτου μπορούμε να πούμε πως κάποιοι κάτοικοι δεν αντιμετωπίζουν με τον ίδιο φόβο και ανασφάλεια την καθημερινότητα, ενώ αυτό μεταδίδεται και στα παιδιά τους. Δεύτερον το Πικέρμι είναι πολύ πίσω από άποψη συγκοινωνιών. Διέρχεται μόλις ένα αστικό λεωφορείο , ενώ λειτουργεί μόλις ένα κέντρο ξένων γλωσσών και άλλο ένα μαθημάτων κατευθύνσεων. Τα περισσότερα παιδιά τα πηγαινοφέρνουν οι γονείς τους για τις ανάγκες της εκπαίδευσης τους είτε στη Παλλήνη, είτε στη Ραφήνα ή και πιο μακριά. Ο λόγος είναι πως η ευρύτερη περιοχή αποτελείται από απομακρυσμένους οικισμούς (Ντράφι, Διώνη, Αγ. Σπυρίδωνας, Καλλιτεχνούπολη) στους πρόποδες του Πεντελικού όρους και η χρήση αυτοκινήτου είναι απαραίτητη. Τρίτον ναι μεν τα εισοδήματα των κατοίκων μπορεί να είναι μεσαία, όμως η πλειοψηφία των δημοτών αποτελεί γαιοκτήμονες, δίχως υψηλή ακαδημαϊκή γνώση και θεωρήσαμε θα έχει μεγάλο ενδιαφέρον η επίδραση τους στην κουλτούρα των παιδιών. Συν τοις άλλοις γνωρίζουμε ως κάτοικοι μιας μικρης κοινωνίας, όπου τίποτε δεν μένει κρυφό, πως τα παιδιά περνούν στις εργασίες των γονιών τους, είτε αγροτικές, είτε βιοτεχνικές, επομένως συγκριτικά με τις Αχαρνές και το Χαλάνδρι, το κριτήριο για το αν θα επιμορφωθούν ή όχι, ίσως να μην έγκειται σε οικονομικά κριτήρια, αλλά σε καθαρά προσωπικά και αμιγώς εξαρτώμενα με την κουλτούρα και διαπαιδαγώγηση του εκάστοτε ατόμου, ή και λόγω της εξαιρετικά δυσμενούς τοποθεσίας και προϋπόθεσης αυτοκινήτου. Επομένως το Πικέρμι θα το προσομοιάζαμε περισσότερο από τους άλλους δήμους με κάποιο απομακρυσμένο χωριό ή κωμόπολη ανά την Ελλάδα, όπου οι κάτοικοι έχουν τις δραστηριότητες και συνήθειες τους και θέλουμε να διαπιστώσουμε πως όλα τα παραπάνω επιδρούν στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης και των παιδιών τους σχετικά με τις νέες τεχνολογίες στον πυλώνα της εκπαίδευσης. (Ιστοσελίδα δήμου Ραφήνας-Πικερμίου:2018)

Συνοπτικά επομένως και τα τρία σχολεία που επισκεφθήκαμε, καλύπταν κριτήρια και προϋποθέσεις του σχεδιασμού που κάναμε για το πλέον ενδεδειγμένο και κατάλληλο δείγμα 200 μαθητών, στο οποίο διαμοιράστηκαν τα ερωτηματολόγια, τα οποία κριτήρια βασίστηκαν στην ομοιογένεια του πληθυσμού, την οικονομική και κοινωνική

προέλευση του πληθυσμού, με έμφαση τα κατώτερα και μεσαία στρώματα, τις αντικειμενικές συνθήκες πρόσβασης στην εκπαίδευση και τέλος την κουλτούρα τους.

Κλείνοντας να πούμε πως κατέστη προσπάθεια να πραγματοποιηθεί επίσκεψη σε κάποιο ιδιωτικό σχολείο, αλλά δυστυχώς απέτυχε, λόγω της απροθυμίας να συνεργαστούν μαζί μας, τα δύο σχολεία, στα οποία απευθυνθήκαμε.

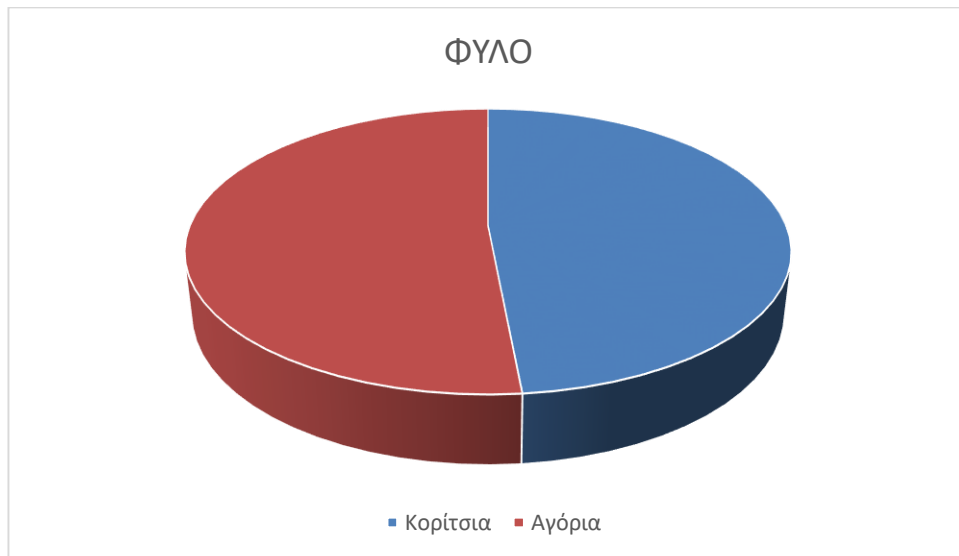
Επισκεφθήκαμε το πρωί τα τρία σχολεία χωριστά, σε τρεις ξεχωριστές μέρες και παραδώσαμε ιδιωχερώς 200 ερωτηματολόγια στους μαθητές. Τους εξηγήθηκε κάθε ερώτηση, απαντήθηκε κάθε απορία τους, τους ζητήθηκε η προσοχή και συγκέντρωση στις απαντήσεις και η παρουσία του διευθυντή και του εκάστοτε καθηγητή στη τάξη φρόντισε να διαμορφώσουν και επιβάλουν ένα σοβαρό και επίσημο χαρακτήρα μεταξύ των μαθητών. Επιπλέον δεν υπήρχε ζήτημα χρόνου και άρα βιασύνης, μιας και σε όλες τις περιπτώσεις τα 10 λεπτά που ζητήσαμε δεν έφτασαν σε καμία τάξη και μας δόθηκε πληθώρα χρόνου από το εκπαιδευτικό προσωπικό. Βεβαίως μας προβλημάτισε ιδιαίτερα το γεγονός πως απευθυνόμασταν σε μικρά παιδιά και έπρεπε οι ερωτήσεις να είναι ιδιαίτερα σαφείς και το επίπεδο της γλώσσας ιδιαίτερα απλό. Επιπλέον μας ανησυχούσε το κατά πόσο οι μαθητές θα απαντούσαν με την δέουσα προσοχή και σημασία, ώστε να προκύπτει ουσιαστικό αποτέλεσμα. Τέλος επεξηγήσαμε τις ερωτήσεις και τι είναι αυτό που ουσιαστικά καλούνται να απαντήσουν, ώστε να διασφαλίσουμε την κατανόηση του μαθητή σε αυτό που ερωτείται. Προϊόν της αναζήτησης μας λοιπόν για το σύνολο των μαθητών αυτών, ήταν να διαπιστώσουμε την ηλικία, το φύλο, τη τάξη που φοιτούν, τις γνώσεις χειρισμού ηλεκτρονικού υπολογιστή, πόσο συχνά χρησιμοποιούν τις ηλεκτρονικές υπηρεσίες μάθησης (όπως ηλεκτρονικά βιβλία, ηλεκτρονικά περιοδικά, παιχνίδια και εφαρμογές μάθησης, εκπαιδευτικά σεμινάρια κοκ), αν όχι γιατί (για παράδειγμα δεν τους φάνηκαν ενδιαφέροντα ή δεν γνώριζαν την ύπαρξη τους), αν επισκέπτονται φροντιστήρια και για ποια μαθήματα, αν χρησιμοποιούν μόνο το διδακτικό υλικό του σχολείου ή φροντιστηρίου για τη μάθηση τους, αν είναι εύχρηστη ή δυσχρήστη η εμπειρία τους με το τεχνολογία και δή με εκπαιδευτικές πλατφόρμες, αν επισκέπτονται τη βιβλιοθήκη του σχολείου, αν θα τα ενδιέφερε να διδάσκονται κατ'οίκον και αν είναι πιθανόν πρόβλημα για εκείνους και τους γονείς τους η μεταφορά από και προς το σχολείο ή το φροντιστήριο. Η ανάλυση των δεδομένων έγινε σε xls.

Από την πλευρά της κουβέντας με τους εκπαιδευτικούς συνομιλήσαμε τόσο με καθηγητή του 11ου Γυμνασίου Αχαρνών, όσο και με επίκουρο καθηγητή του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, καθώς και με καθηγήτρια ξένων γλωσσών με ίδιο οικοδιδασκαλίο, προκειμένου να εμβαθύνουμε περισσότερο στην εξΑΕ και να μας αναδείξουν καλύτερα αν χρησιμοποιείται, σε τι βαθμό και πως θα έπρεπε να αξιοποιείται. Σαφώς και εδώ στόχος μας ήταν η προσωπική επαφή με εκπαιδευτικούς τόσο της δευτεροβάθμιας όσο και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς οι δύο παραπάνω κλίμακες αφορούν το μεγαλύτερο target group που εξετάζει η εξΑΕ. Η επιλογή των συγκεκριμένων προσώπων έγινε, ώστε να συνομιλήσουμε με άτομα που θα εκπροσωπούσαν τη δευτεροβάθμια/τριτοβάθμια εκπαίδευση και το χώρο του ιδιωτικού τομέα και δη των φροντιστηρίων. Αν και τρία άτομα είναι ανεπαρκές δείγμα, ωστόσο στόχος της συνομιλίας ήταν μια εμβάθυνση στο θέμα από πλευράς εκπαιδευτικών και όχι μια στατιστικά σημαντική αποτύπωση των θέσεων του εκπαιδευτικού προσωπικού.

Κεφάλαιο 3ο: Παρουσίαση των αποτελεσμάτων

3.1 Παρουσίαση των αποτελεσμάτων των ερωτηματολογίων προς μαθητές

Από τους 200 μαθητές του δείγματος μας οι 97 ήταν κορίτσια και τα 103 αγόρια με ποσοστό 48,5% για τους μεν και 51,5 για τους δε. Το ηλικιακό φάσμα κινήθηκε από τα 12 μέχρι τα 16 έτη, με 4 μαθητές ηλικίας 12 ετών και ποσοστό 2% του δείγματος, με 72 μαθητές ηλικίας 13 ετών και ποσοστό 36% του δείγματος, με 102 μαθητές ηλικίας 14 ετών και ποσοστό 51% του δείγματος, με 21 μαθητές ηλικίας 15 ετών και ποσοστό 11% του δείγματος και τελικώς με 1 μαθητή ηλικίας 16 ετών να αποτελεί το 1% του δείγματος.

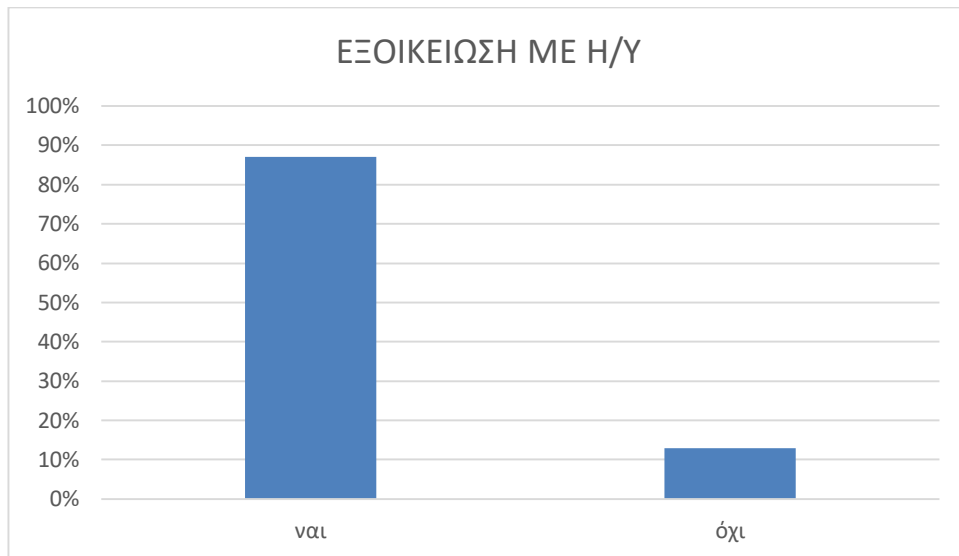

Πίνακας 3: Φύλο δείγματος (Ιδια πηγή: 2018)

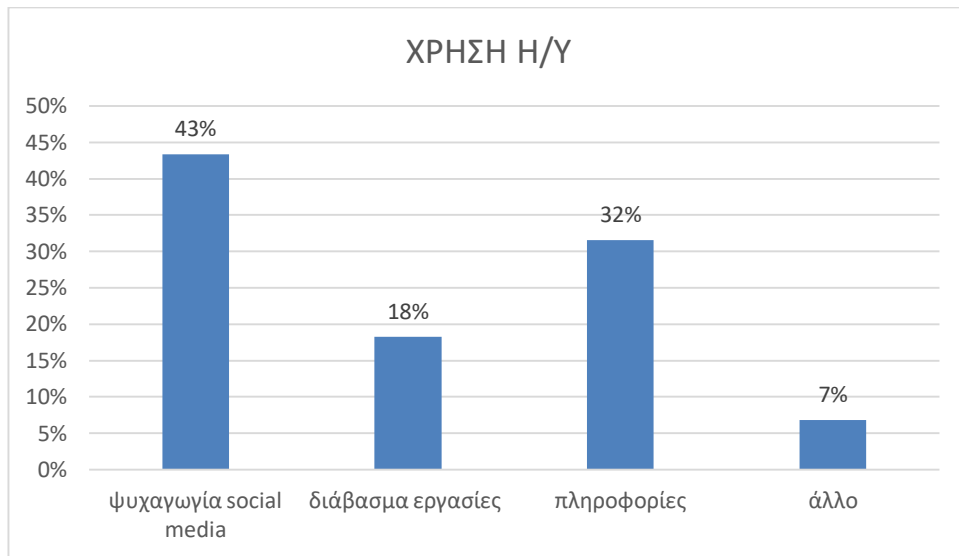
Πίνακας 4: Ηλικία δείγματος (Ιδια πηγή:2018)

Στην ερώτηση για το αν θεωρούν οι μαθητές πως είναι εξοικειωμένοι με την χρήση Η/Υ οι 174, 87%, απάντησαν ναι και οι 26, 13% πως δεν είναι.

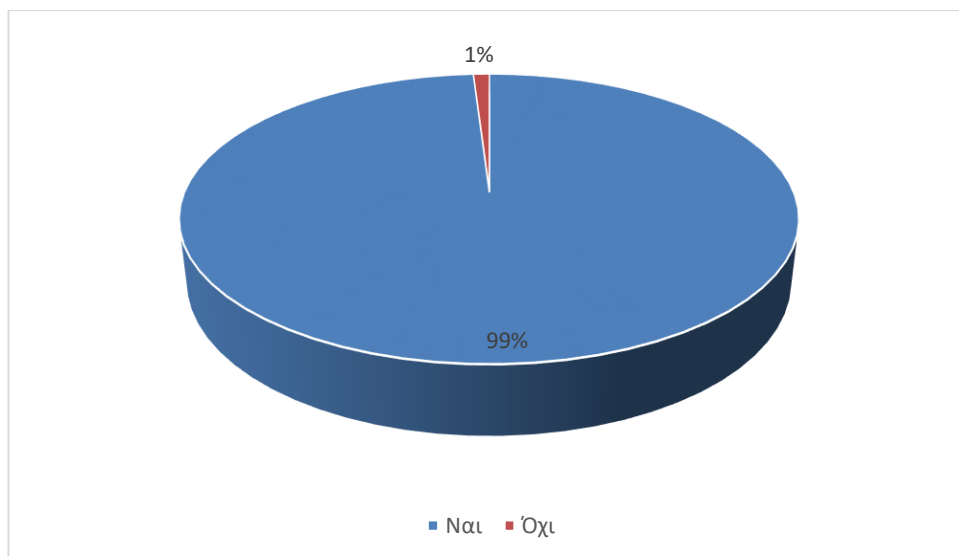
Πίνακας 5: Εξοικείωση μαθητών με Η/Υ (Ιδια πηγή: 2018)

Στην ερώτηση για τον λόγο χρήσης Η/Υ δώσαμε τη δυνατότητα στους μαθητές να απαντήσουν περιγραφικά και κατηγοριοποιήσαμε τις απαντήσεις τους σε 4 κατηγορίες. Αυτή της ψυχαγωγίας και της χρήσης για social media, στην οποία εντάξαμε απαντήσεις, όπως η θέαση ταινιών και βίντεο, ή η ακρόαση μουσικής και φυσικά το facebook κοκ. Δεύτερη αυτή του διαβάσματος και των εργασιών, των οποίων οι απαντήσεις σχετίζονταν με τη μελέτη και την σχολική δραστηριότητα. Τρίτη κατηγορία αυτή των πληροφοριών, με απαντήσεις που έχουν να κάνουν την αναζήτηση πληροφοριών πάσης φύσεως στο διαδίκτυο, το “googlariσμα” κοκ. Τέλος η κατηγορία «άλλο», ενέταξε απαντήσεις, όπως της μη χρήσης Η/Υ, της χαλάρωσης/«σκότωμα χρόνου», της επαγγελματικής χρήσης/προγραμματισμού και τέλος της προτίμησης σε κινητό τηλέφωνο παρά σε Η/Υ. Το σύνολο των απαντήσεων που πήραμε ήταν 323 και αυτό διότι απαντήσεις των μαθητών εντάσσονταν σε παραπάνω από μια κατηγορίες. Συγκεκριμένα πήραμε 140 απαντήσεις για την πρώτη ομάδα, 59 για την δεύτερη, 102 για την Τρίτη και 22 για την τέταρτη.

Πίνακας 6: Λόγοι χρήσης Η/Υ από μαθητές (Ιδια πηγή: 2018)

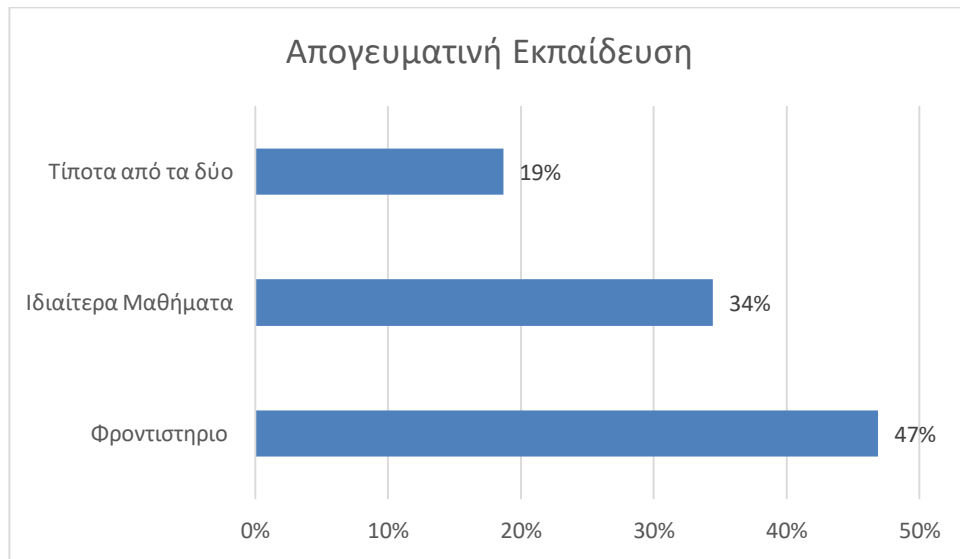
Στην ερώτηση σχετικά με το αν οι μαθητές γνωρίζουν πως μέσω του υπολογιστή μπορούν να βρουν πληροφορίες που αφορούν τα μαθήματα και τα ενδιαφέροντα τους η απάντηση είναι αποπλιστική, καθώς οι 198 από τους 200 δήλωσαν ναι και μόλις 2 μαθητές φάνηκαν να μην το γνωρίζουν.

Πίνακας 7: Γνώση μαθητών περί πληροφοριών που αφορούν μαθήματα και ενδιαφέροντα μέσω χρήσης Η/Υ (Ιδια πηγή: 2018)

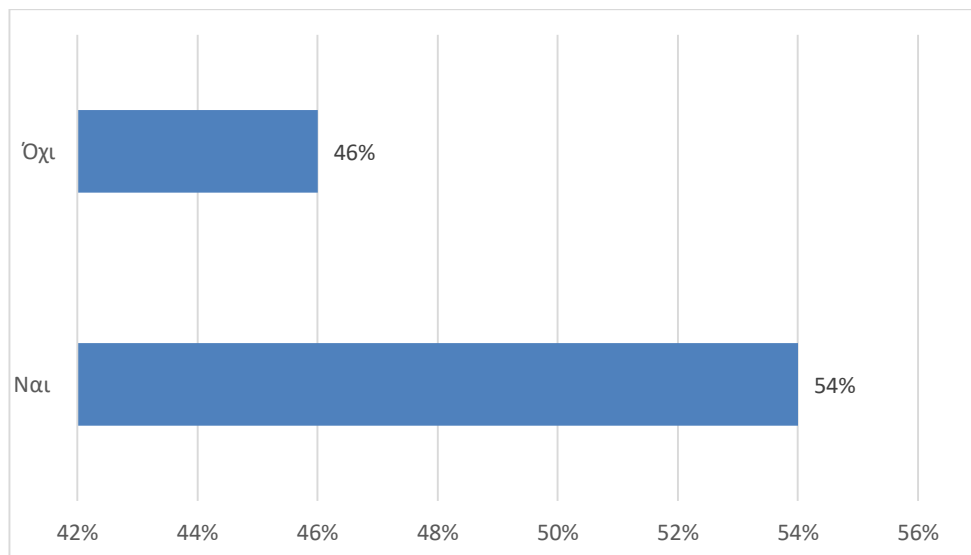
Στην ερώτηση σχετικά με το αν οι μαθητές συνεχίζουν την εκπαίδευση με το πέρας του σχολείου οι 161 μαθητές δήλωσαν πως κάνουν είτε ιδιαίτερα μαθήματα, είτε φρόντιστήριο, είτε και τα δύο (με 2 να παρακολουθούν μέσω της ΕξΑΕ) και μόλις οι

39 απάντησαν τίποτα από τα παραπάνω. Συγκεκριμένα πήραμε 209 απαντήσεις και αποτυπώνονται στατιστικά :

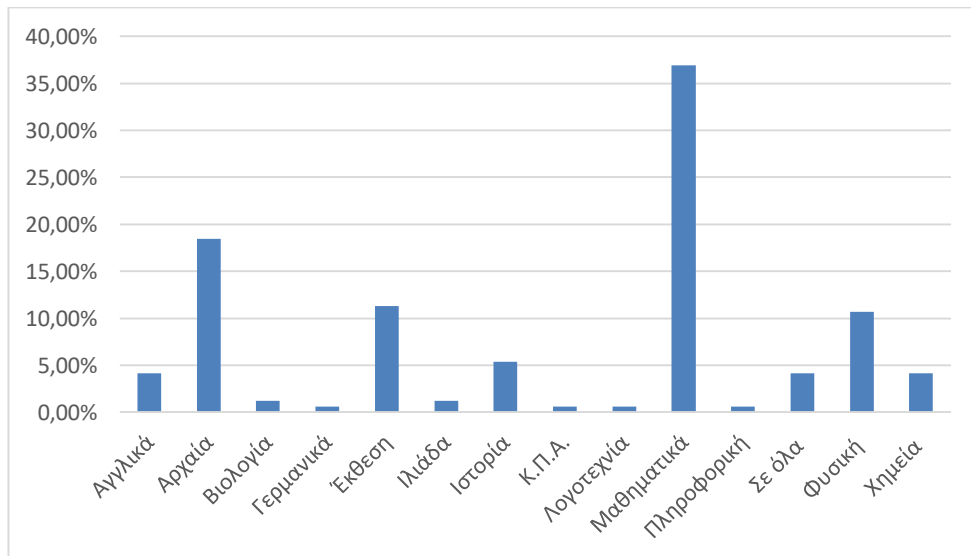

Πίνακας 8: Απογευματινή εκπαίδευση μαθητών (Ιδια πηγή: 2018)

Στη συνέχεια οι μαθητές ερωτήθηκαν για το αν νιώθουν και οι ίδιοι ότι χρειάζονται ενίσχυση σε κάποιο μάθημα μετά το σχολείο και αν ναι, ποιο θα ήταν αυτό. Οι 108 μαθητές απάντησαν ναι και οι 92 όχι, ενώ τα μαθηματικά, η φυσική, τα αρχαία και η έκθεση αποτέλεσαν την πλειοψηφία των απαντήσεων.

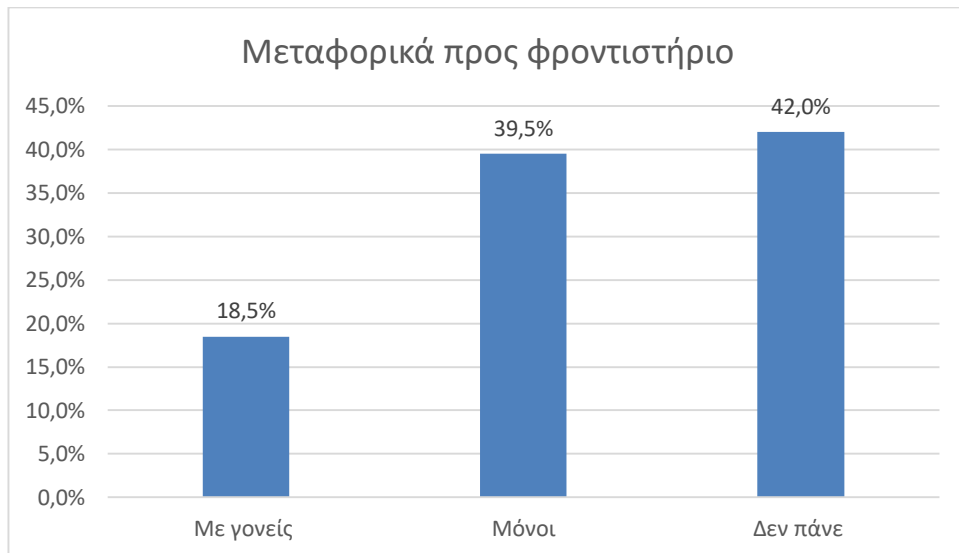
Πίνακας 9: Λόγος ενίσχυσης μαθητών (Ιδια πηγή: 2018)

Πίνακας 10: Μαθήματα που χρειάζονται ενίσχυση οι μαθητές (Ίδια πηγή: 2018)

Πιο συγκεκριμένα 7 μαθητές επέλεξαν πως χρειάζονται ενίσχυση στα αγγλικά με ποσοστό 4,17%, 31 μαθητές στα αρχαία με ποσοστό 18,45%, 2 μαθητές στη βιολογία με ποσοστό 1,19%, από 1 μαθητής αντίστοιχα στα γερμανικά, κ.π.α, λογοτεχνία και πληροφορική με ποσοστό 0,60%, 19 μαθητές στην έκθεση με ποσοστό 11,31%, 2 μαθητές στην ιλιάδα με ποσοστό 1,19%, 9 μαθητές στην ιστορία με ποσοστό 5,36%, 7 μαθητές αντίστοιχα απάντησαν «σε όλα» και στην χημεία με ποσοστό 4,17% και τέλος 18 μαθητές στη φυσική με ποσοστό 10,71%.

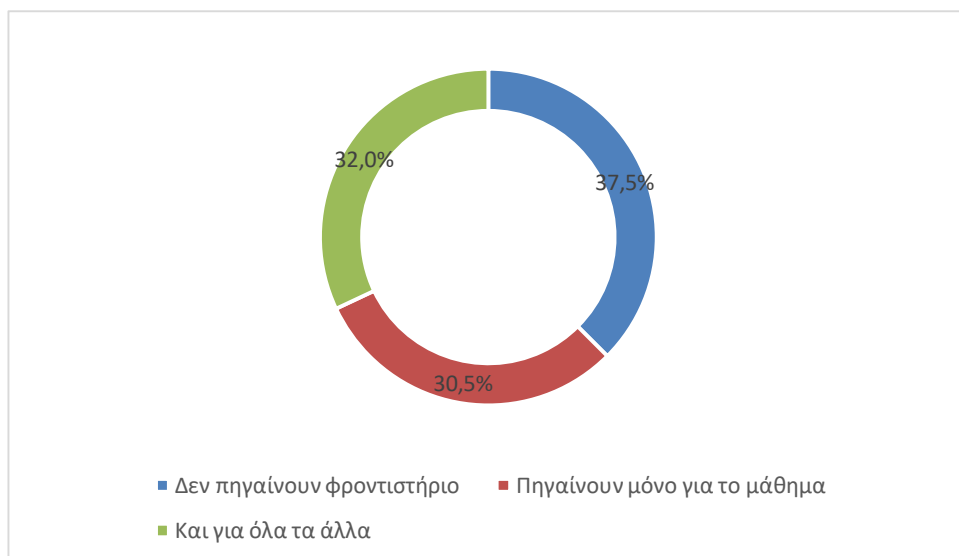
Στην ερώτηση για το πόση ώρα χρειάζονται να κατευθυνθούν και γυρίσουν από/προς φροντιστήριο οι μαθητές, χωρίσαμε τους μαθητές στις κατηγορίες αυτών, οι οποίοι πηγαίνουν μόνοι τους και σε εκείνους που τους μεταφέρουν οι γονείς τους και φυσικά σε εκείνους που δεν επισκέπτονται φροντιστήρια. 37 μαθητές τους μεταφέρουν οι γονείς τους, 79 πηγαίνουν μόνοι τους, ενώ 84 είτε κάνουν ιδιαίτερα, είτε οαρακολουθούν ΕξΑΕ, είτε τίποτα από τα παραπάνω.

Πίνακας 11: Τρόπος μεταφοράς προς απογευματινή εκπαίδευση (Ίδια πηγή: 2018)

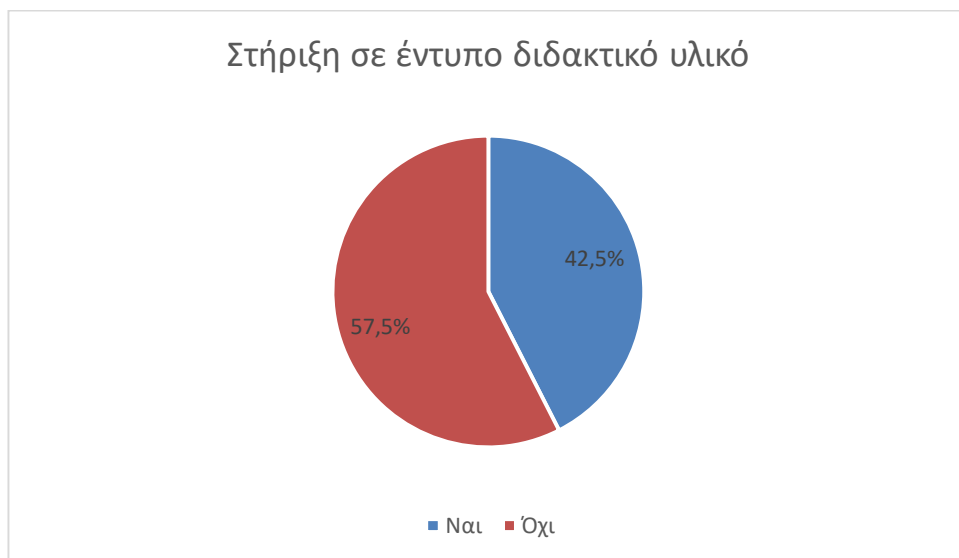
Στην πορεία υπολογίσαμε τον μέσο όρο που χρειάζονται και οι μεν 37 και οι δε 79 με τους μαθητές τους οποίους μεταφέρουν οι γονείς τους να χρειάζονται 792 λεπτά στο σύνολο και άρα 21,40541 λεπτά μ.ο. να πάνε και να έρθουν και εκείνοι, οι οποίοι πηγαίνουν μόνοι τους να χρειάζονται 1336 λεπτά στο σύνολο και άρα 16,91139 λεπτά μ.ο. για τις μεταφορικές τους ανάγκες.

Στην ερώτηση σχετικά με το αν κατά την απογευματινή τους εκπαίδευση στα φροντιστήρια παίζουν ρόλο/συνηγορούν εκτός του μαθήματος καθαυτού η πλάκα και η συνύπαρξη με τους φίλους τους, 64 μαθητές απάντησαν με ειλικρίνεια πως ναι, οι 61 απάντησαν πως ενδιαφέρονται μόνο για το μάθημα, ενώ 75 δεν πηγαίνουν σε φροντιστήριο.

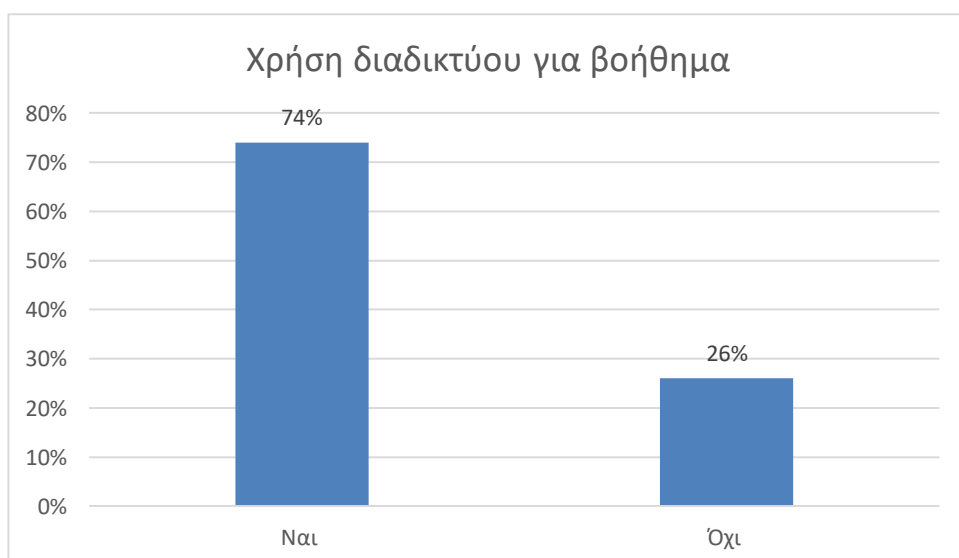
Πίνακας 12: Άλλοι λόγοι που απασχολούν τους μαθητές κατά την επίσκεψη στο φροντιστήριο (Ίδια πηγή, 2018)

Στην ερώτηση σχετικά με το αν οι μαθητές στηρίζονται εξ ολοκλήρου στο έντυπο διδακτικό υλικό η πλειοψηφία, 115 μαθητές, απάντησαν ναι με τους 85, ωστόσο να επισκέπτονται και το διαδίκτυο ή άλλα μέσα για το διάβασμα τους.

Πίνακας 13: Αποκλειστική στήριξη σε έντυπο διδακτικό υλικό από μαθητές (Ίδια πηγή: 2018)

Στην ερώτηση σχετικά με το αν οι μαθητές επισκέπτονται το διαδίκτυο για τις ανάγκες των μαθημάτων ή επίλυσης αποριών τους οι συντριπτική πλειοψηφία, 148 μαθητές, απάντησαν ναι με μόνο 52 να δηλώνουν όχι .

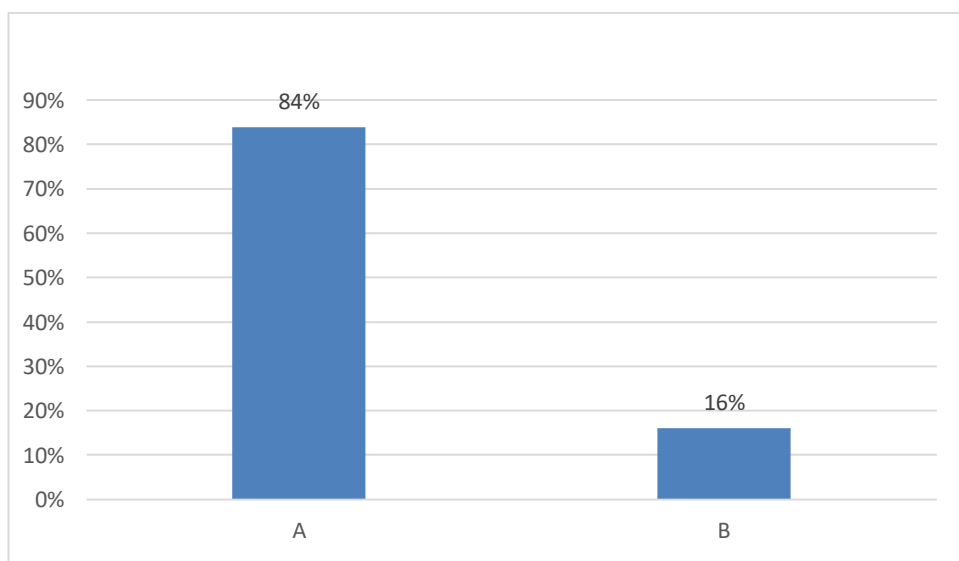
Πίνακας 14: Χρήση διαδικτύου σαν μαθητικό βοήθημα από μαθητές (Ίδια πηγή: 2018)

Σε ακόλουθη ερώτηση οι μαθητές ερωτήθηκαν για το αν διαβάζουν ή ‘κατεβάζουν’ διαδικτυακά βιβλία και κείμενα, ενώ σε υποερώτημα ερωτήθηκε για εκείνους που δεν το κάνουν αν ο λόγος έγκειται στη προτίμηση του έντυπου υλικού ή στην άγνοια περί ύπαρξης εναλλακτικού διαδικτυακού υλικού. Οι περισσότεροι, 145, μαθητές μαθητές απάντησαν πως δεν το κάνουν, με τους 55 ωστόσο να το κάνουν.

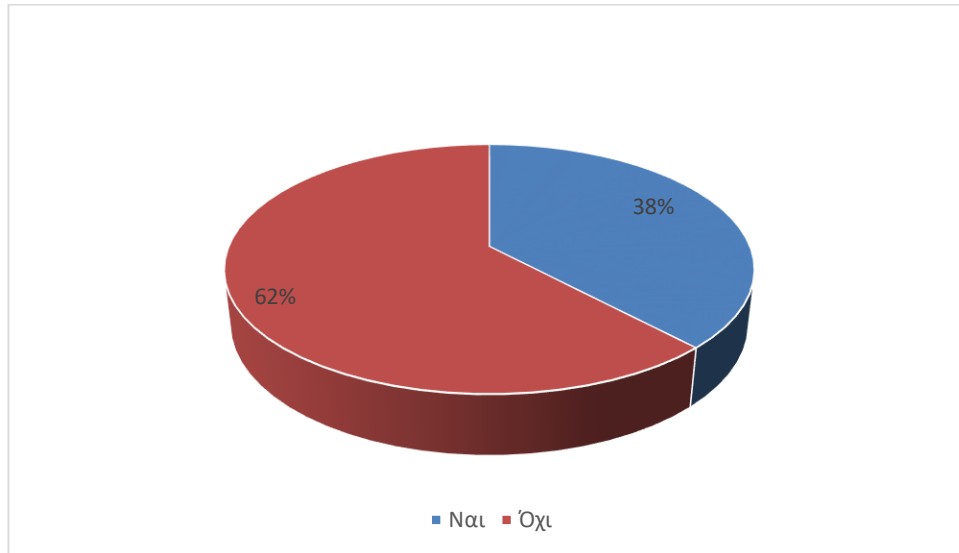
Πίνακας 15: Κατέβασμα διαδικτυακών κειμένων και βιβλίων από μαθητές (Ιδια πηγή: 2018)

Στο υποερώτημα που ακολούθησε πήραμε 137 απαντήσεις, από τους 145, με τους 115 να κάνουν λόγο για ξεκάθαρη προτίμηση στο έντυπο υλικό και τους 22 να δηλώνουν πως δεν τη γνώριζαν αυτή τη δυνατότητα.

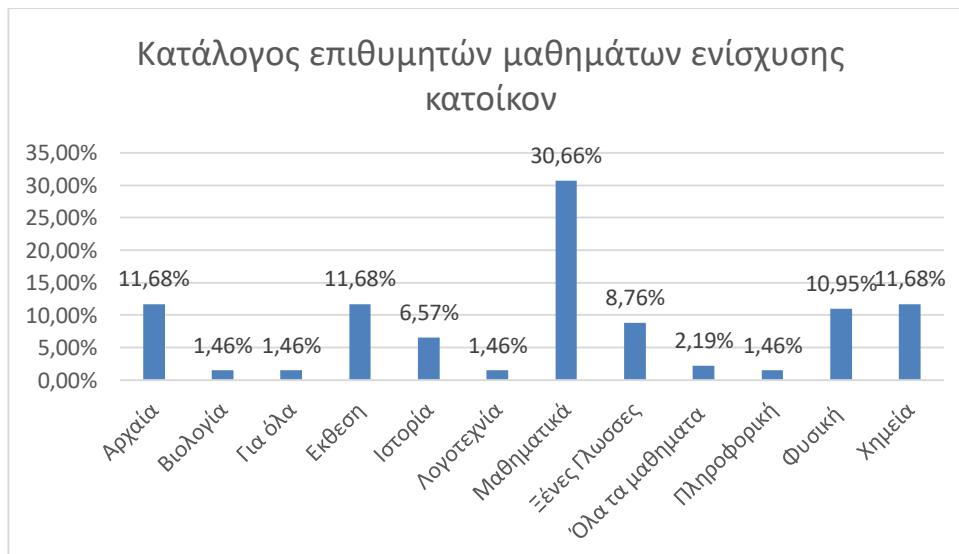
Πίνακας 16: Λόγος μη χρησιμοποίησης ηλεκτρονικών αρχείων (Ιδια πηγή: 2018)

Στη συνέχεια οι μαθητές ερωτήθηκαν να απαντήσουν αν θα τους ενδιέφερε η προοπτική να διδαχθούν κάποιο φροντιστηριακό μάθημα στο σπίτι και σε υποερώτημα, ποιο θα ήταν αυτό. 124 μαθητές εξέφρασαν πως δεν θα είχαν ενδιαφέρον σε αυτή την πρόταση, με τους 76 να δείχνουν ενδιαφέρον.

Πίνακας 17: Ενδιαφέρον για ΕξΑΕ (Ίδια πηγή: 2018)

Από τους 76 μαθητές που έδειξαν ενδιαφέρον, πήραμε 137 απαντήσεις, με κυριότερες τις 42 για τα μαθηματικά και από 16 για τα αρχαία, έκθεση, και χημεία.

Πίνακας 18: Κατάλογος επιθυμητών μαθημάτων προς ενίσχυση μέσω ΕξΑΕ (Ίδια πηγή: 2018)

Σε ακόλουθη ερώτηση ρωτήσαμε τα παιδιά, εάν είχαν τη δυνατότητα να διαλέξουν και έστω ότι το κόστος ήταν εξίσου το ίδιο, τι θα επέλεγαν προκειμένου να ενισχυθούν στα μαθήματα τους. Εν συνεχεία τα ρωτήσαμε τί πιστεύουν ότι θα επέλεγαν οι γονείς τους.

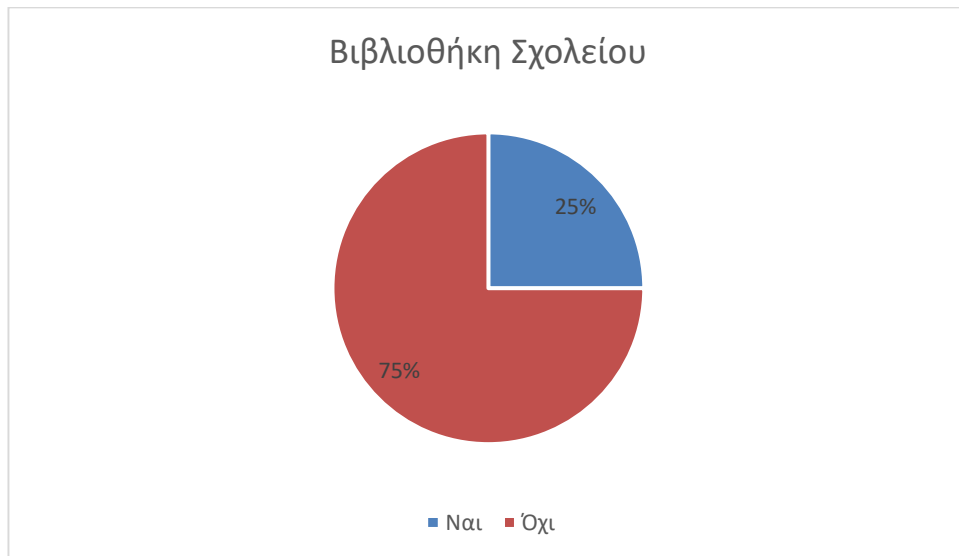

Πίνακας 19: Επιλογή μαθητών μεταξύ των παραπάνω, έστω με ίδιο κόστος (Ιδια πηγή: 2018)

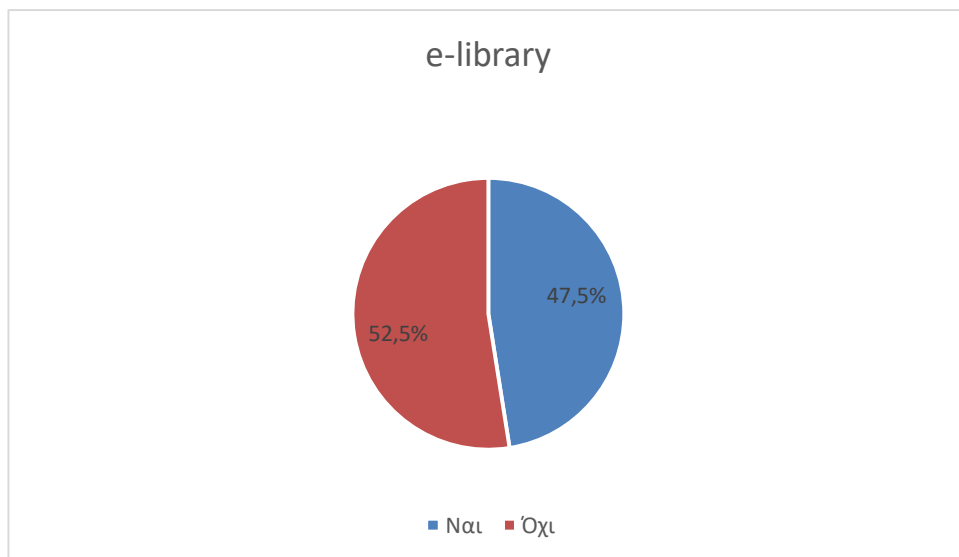
Πίνακας 20: Επιλογή γονέων μεταξύ των παραπάνω, έστω με ίδιο κόστος (Ιδια πηγή:2018)

Στην ερώτηση σχετικά με το αν δανείζονται βιβλία από τη βιβλιοθήκη του σχολείου τους οι μαθητές, μόλις οι 50 απάντησαν πως το κάνουν με τους 150 να απαντούν αρνητικά. Να σημειώσουμε ότι και τα τρία σχολεία διέθεταν βιβλιοθήκη.

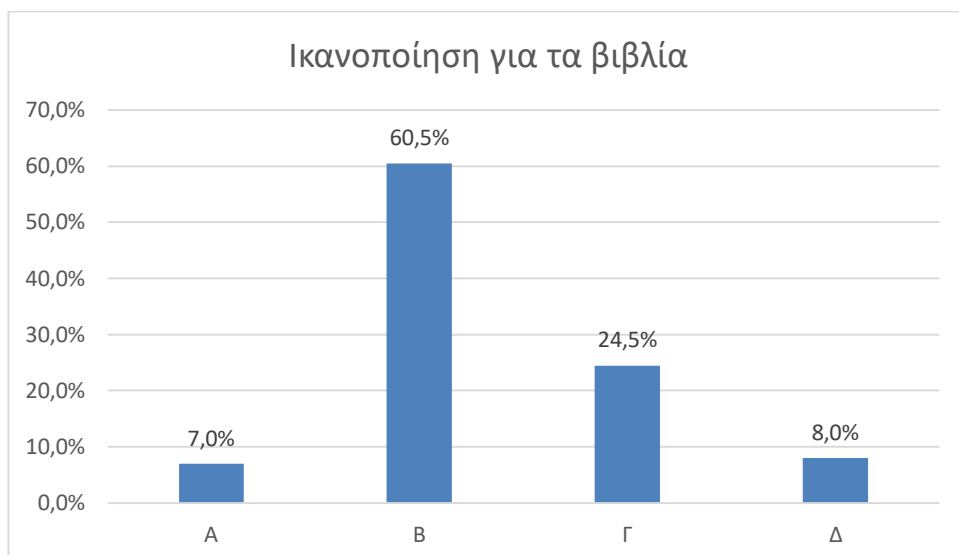
Πίνακας 21: Δανεισμός βιβλίων από σχολική βιβλιοθήκη (Ιδια πηγή: 2018)

Σχετικά με το αν υπήρχε ηλεκτρονική βιβλιοθήκη, οι μαθητές ερωτήθηκαν εάν θα τη χρησιμοποιούσαν, οι 95 δήλωσαν ναι με τους 105 να δηλώνουν αρνητικοί.

Πίνακας 22: Θεωρητικός δανεισμός από ηλεκτρονική βιβλιοθήκη (Ιδια πηγή: 2018)

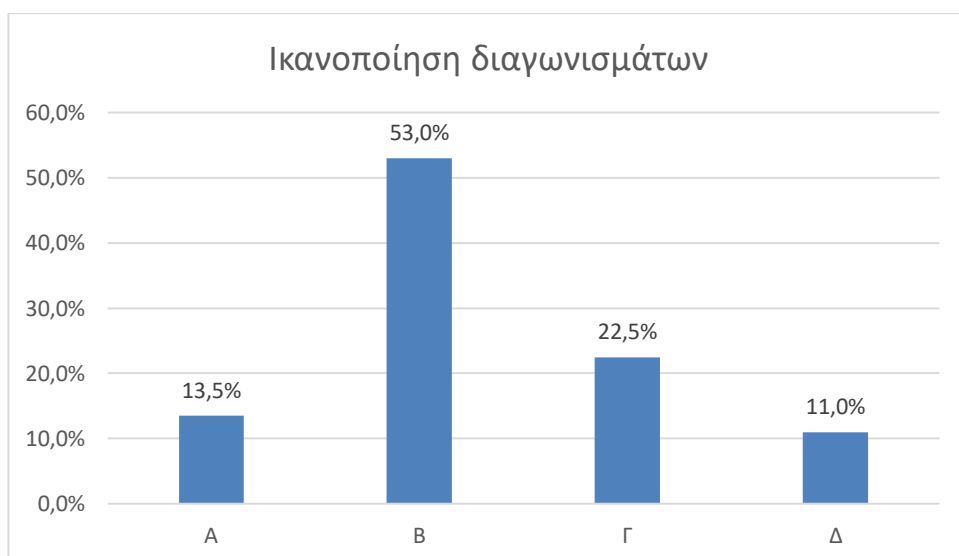
Σε ακόλουθες σχετικές ερωτήσεις ζητήσαμε από τους μαθητές να μας περιγράψουν την ικανοποίηση τους από τα σχολικά βιβλία και τα σχολικά διαγωνίσματα.

Πίνακας 23: Ικανοποίηση μαθητών με σχολικά εγχειρίδια (Ίδια πηγή: 2018)

14 μας απάντησαν την πλήρη ικανοποίηση τους, 121 πως είναι αρκετά ικανοποιημένοι, 49 πως είναι λίγο ικανοποιημένοι και 16 την πλήρη δυσφορία τους για τα σχολικά εγχειρίδια. Μεταξύ των σχολίων οι μαθητές έκαναν λόγο για κακογραμμένα και δυσνόητα κείμενα, ενίοτε πολύ περιεκτικά σε περιττές πληροφορίες και λεπτομέρειες, όπου εν τέλει θα μείνουν εκτός ύλης.

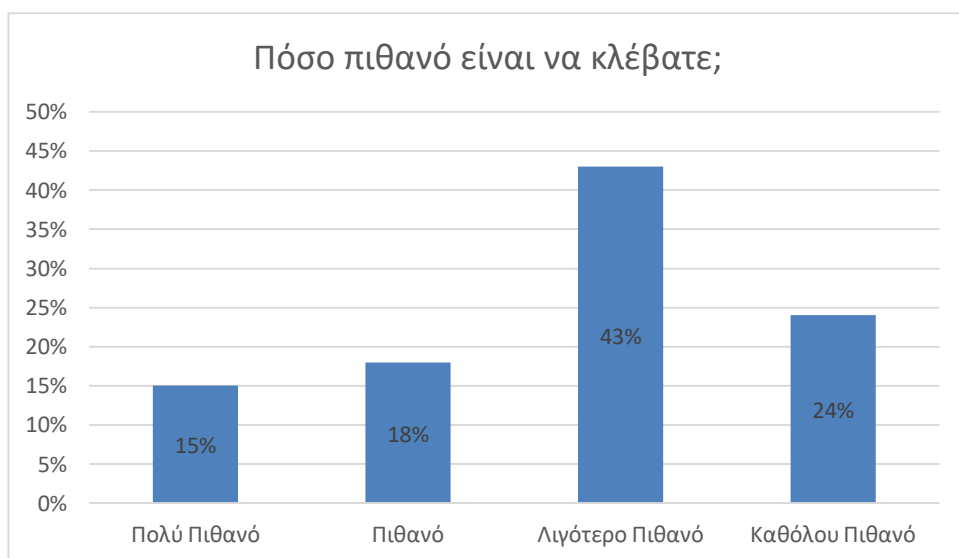
Στα των διαγωνισμάτων 27 μαθητές είναι απολύτως ικανοποιημένοι με τα σχολικά διαγωνίσματα, 106 αρκετά, 45 λίγο και 22 καθόλου. Αυτό μεταφράζεται σε :

Πίνακας 24: Ικανοποίηση μαθητών με σχολικά διαγωνίσματα (Ίδια πηγή: 2018)

Με τα κυριότερα σχόλια των μαθητών να κάνουν λόγο για πιεστικό και μη αποδοτικό τρόπο αξιολόγησης, για άλλους αρκετά εύκολο και σε κάποια μαθήματα δίχως πραγματικό ενδιαφέρον και για άλλους να κάνουν λόγο πως θα προτιμούσαν τη χρήση Η/Υ.

Σε ακόλουθη ερώτηση ρώτησαμε τους μαθητές αν στην περίπτωση που διαγωνίζονται από το σπίτι, πόσο πιθανό θα ήταν να αντιγράψουν. 30 μαθητές απάντησαν πως είναι πολύ πιθανό, 36 πως είναι πιθανό, 86 πως είναι λιγότερο πιθανό και 48 καθόλου πιθανό.

Πίνακας 25: Πιθανότητα αντιγραφής στη χρήση ΕξΑΕ (Ιδια πηγή: 2018)

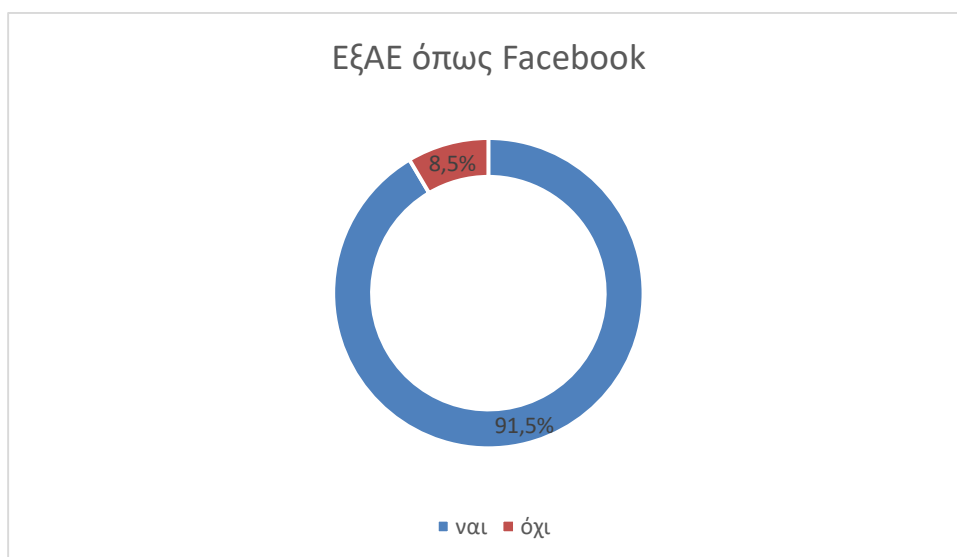
Σε ερώτηση σχετικά με το αν εκφράζουν τις απορίες τους οι μαθητές στους καθηγητές, οι 168 απάντησαν ναι, με 32 μαθητές ωστόσο να μην το κάνουν και τον κυριότερο λόγο να αποτελεί η ντροπή και μήπως ακουστεί “αστείο” αυτό που θα πουν.

Πίνακας 26: Ρωτούν οι μαθητές τους καθηγητές; (Ιδια πηγή: 2018)

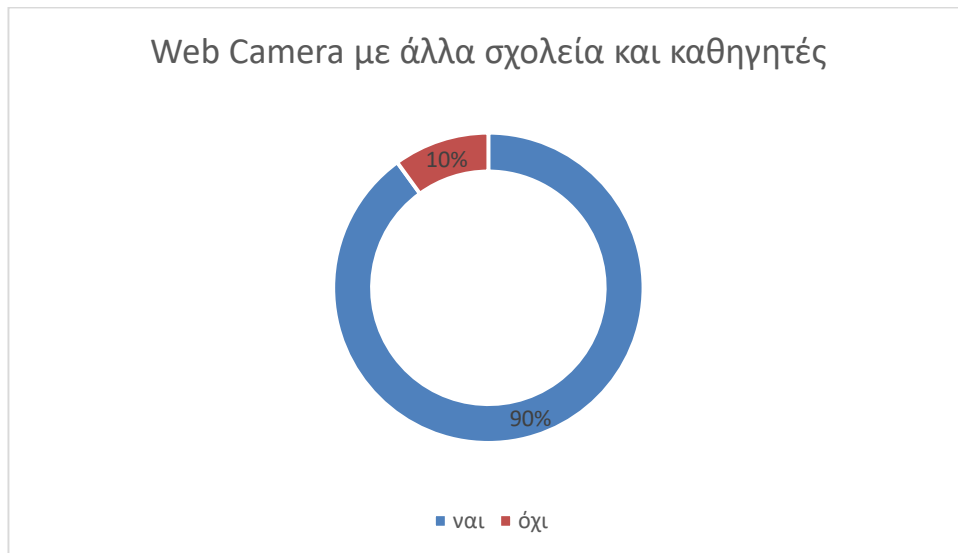
Σε σχετικό υποερώτημα για τον αν υπάρχουν άλλοι λόγοι για τους οποίους απευθύνονται στους καθηγητές, οι μαθητές ανέφεραν ζητήματα προσωπικών προβλημάτων ή διαφορών, συμβουλών, επαγγελματικού προσανατολισμού, εκδρομών και δεκαπενταμελούς και τέλος bullying.

Σε ερώτηση σχετικά με τον συσχετισμό της ΕξΑΕ με το Facebook και για το αν θα είχαν ενδιαφέρον να λειτουργούν ένα τέτοιο λογισμικό για τις εκπαιδευτικές τους ανάγκες 183 μαθητές απάντησαν ναι, με μόλις 17 να είναι αρνητικοί σε ένα τέτοιο σενάριο.

Πίνακας 27: Σύγκριση ΕξΑΕ με Facebook και εκδήλωση ενδιαφέροντος σε μαθητές (Ιδια πηγή: 2018)

Σε ερώτηση για το αν θα ενδιαφέρονταν οι μαθητές να παρακολουθούν μέσω κάμερας, διαλέξεις και παραδόσεις ξένων σχολείων και καθηγητών της ημιδαπής και αλλοδαπής, 180 μαθητές απάντησαν ναι και μόλις 20 όχι.

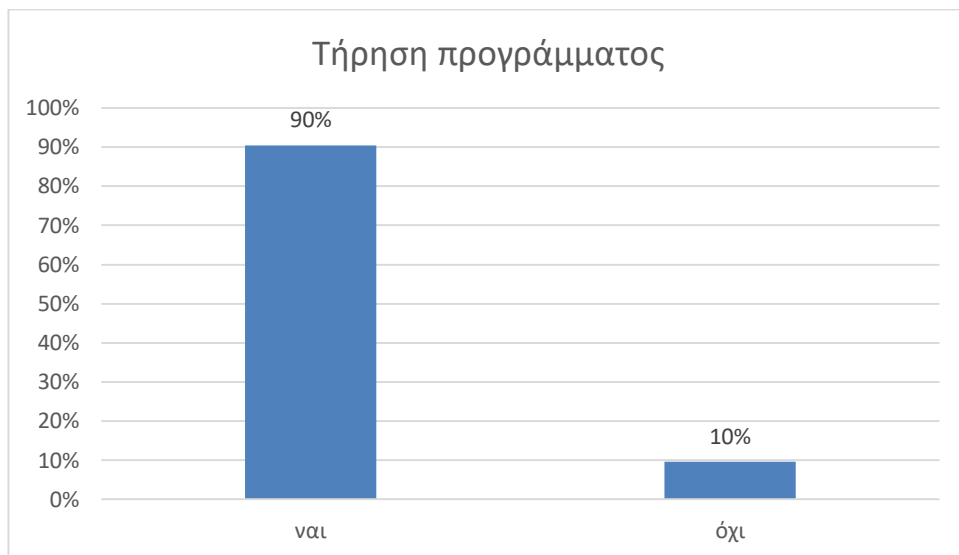

Πίνακας 28: Ενδιαφέρον μαθητών για ανταλλαγή απόψεων με άλλα σχολεία και εκπαιδευτικούς (Ιδια πηγή: 2018)

Σε ακόλουθη ερώτηση, οι μαθητές ερωτήθηκαν για το αν έχουν ένα πρόγραμμα που ακολουθούν στη προσωπική τους μελέτη και αν το τηρούν. 162 μαθητές δήλωσαν ναι, εκ των οποίων από τους 136, οι 123 το τηρούν και οι 13 όχι και 38 μαθητές, οι οποίοι δήλωσαν πως δεν ακολουθούν κάποιο πρόγραμμα.

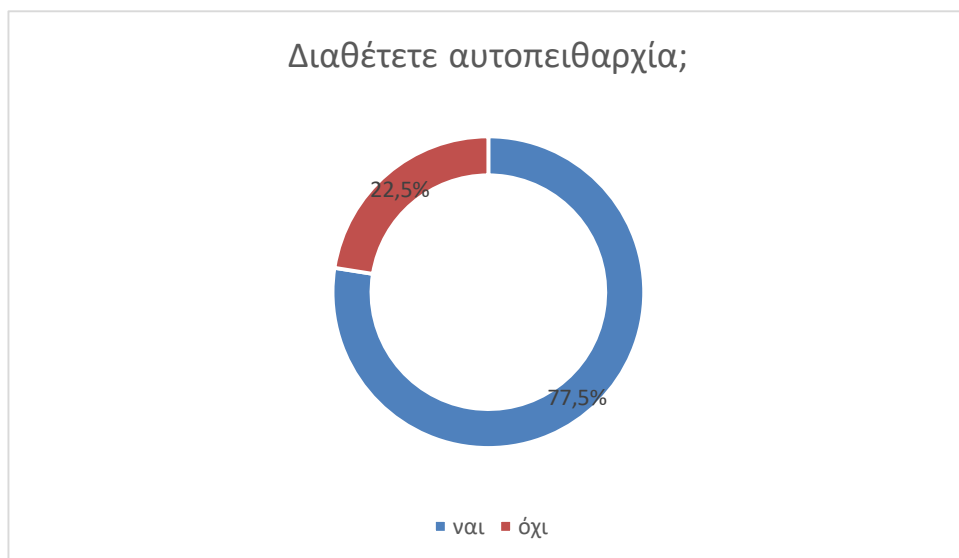

Πίνακας 29: Πρόγραμμα μαθητών στη προσωπική μελέτη (Ιδια πηγή: 2018)

Πίνακας 30: Τήρηση προγράμματος μαθητών στη προσωπική μελέτη (Ιδια πηγή: 2018)

Εν συνεχεία οι μαθητές ερωτήθηκαν για το αν θα είχαν την απαραίτητη αυτοπειθαρχία και αυτοσυγκέντρωση προκειμένου να διακπεραιώσουν και περατώσουν τις ανάγκες της ΕξΑΕ, με τους 155 μαθητές να πιστεύουν πως τις κατέχουν και τους 45 πως όχι.

Πίνακας 31: Αυτοπειθαρχία μαθητών στην ΕξΑΕ (Ιδια πηγή: 2018)

Η επόμενη ερώτηση συν ένα υποερώτημα αφορούσαν επιστημονικούς ορισμούς και αναφορές στην ΕξΑΕ εκπαίδευση και οι μαθητές κλήθηκαν να απαντήσουν εάν γνώριζαν περί τίνος πρόκειται ή ότι γνώριζαν σχετικά με αυτή, τα πλεονεκτήματα της και τα χαρακτηριστικά, καθώς και να τη σχολιάσουν.

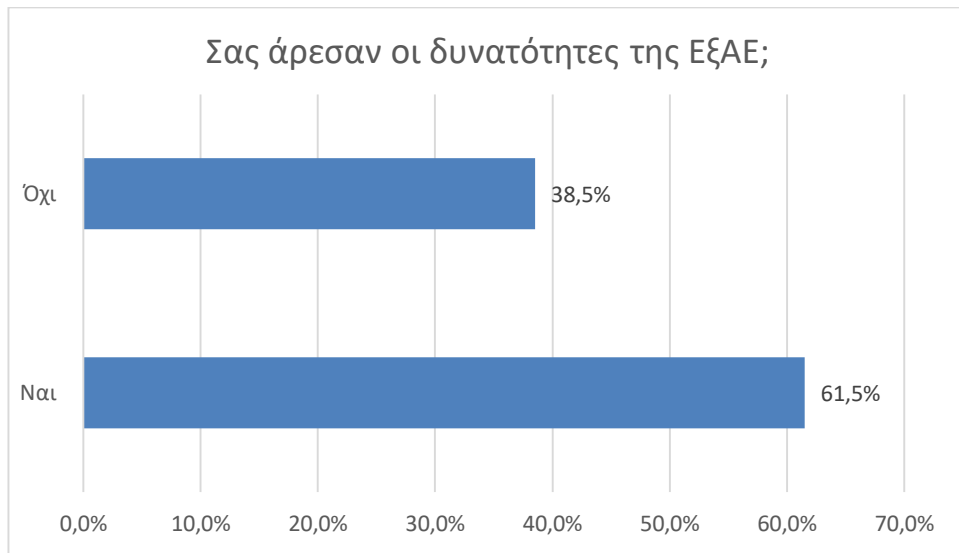
Συγκεκριμένα 101 μαθητές γνώριζαν πως η εξ αποστάσεως εκπαίδευση προσφέρεται για όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης, χωρίς να είναι απαραίτητη η συνεχής και άμεση επίβλεψη από εκπαιδευτικούς. Παρέχοντας την ίδια αποτελεσματικότητα με την συμβατική εκπαίδευση, τα μαθήματα δεν πραγματοποιούνται σε αίθουσες διδασκαλίας, αλλά για την υλοποίησή τους αξιοποιούνται ηλεκτρονικά μέσα, όπως web κάμερα, videos, ή και άλλο οπτικοακουστικό υλικό. Αντίθετα 99 δεν το γνώριζαν.

Πίνακας 32: Γνώση μαθητών για ΕξΑΕ (Ιδια πηγή: 2018)

Σχετικά με το τι γνωρίζουν οι μαθητές για την ΕξΑΕ, η πλειοψηφία των απαντήσεων αφορούσε τη χρήση Η/Υ και την διαφορετικότητα της με τη συμβατική εκπαίδευση.

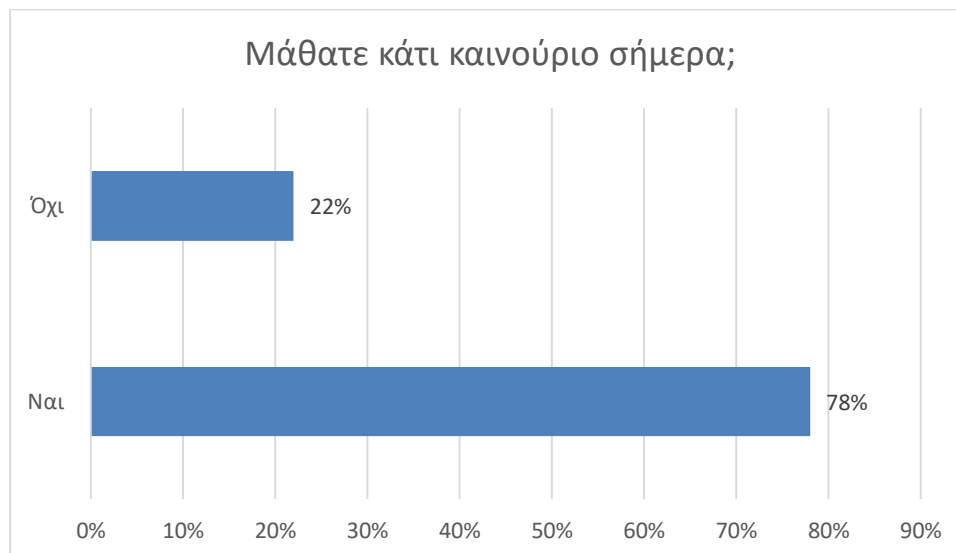
Κατά την προτελευταία ερώτηση οι μαθητές κλήθηκαν να απαντήσουν αν τους αρέσαν οι εφαρμογές της ΕξΑΕ και να σχολιάσουν τις δυνατότητες της. 123 απάντησαν θετικά με τους 77 αποφαινόμενοι αρνητικά.

Πίνακας 33: Γνώμη μαθητών για ΕξΑΕ (Ιδια πηγή 2018)

Τα σχόλια των μαθητών ήταν ποικίλα στη συγκεκριμένη ερώτηση, καθώς ακόμα και παιδιά που σχολίασαν με “Ναι” εξέφρασαν προβληματισμούς. Κάποιοι μαθητές δήλωσαν την προτίμησή τους στο σχολείο, εκτίμησαν ότι δεν θα κάνουν νέες παρέες μέσω της ΕξΑΕ, διέκριναν έλλειψη επικοινωνίας, σχολίασαν τη μοναξιά στο εγχείρημα, ότι μπορεί και να αντέγραφαν ή να μην ήταν συγκεντρωμένοι και άλλοι φάνηκαν δύσπιστοι ως προς την αξιοπιστία της. Από την άλλη άλλοι μαθητές στάθηκαν στην άνεση που προσφέρει, στην χρήση Η/Υ, όπου είναι επιθυμητή και δημοφιλής το ευέλικτο ωράριο και γενικά ότι πρόκειται για κάτι μοντέρνο.

Τέλος κατά την τελευταία ερώτηση, ρωτήσαμε τα παιδιά να μας πουν εάν τους προσφέραμε μια καινούρια γνώση πάνω σε κάτι που τα αφορά, όπως είναι η εκπαίδευση τους, με τους 156 μαθητές να απαντούν πως έμαθαν πράγματι κάτι νέο και τους 44 να απαντούν αρνητικά.

Πίνακας 34: Καινούρια γνώση μαθητών (Ίδια πηγή: 2018)

3.1.1 Παρουσίαση των αποτελεσμάτων των ερωτηματολογίων προς μαθητές συγκριτικά με το φύλο, την ηλικία και τον τόπο διαμονής τους

Στην ενότητα αυτή θα απομονώσουμε τις ερωτήσεις 1, 4, 5, 17, 21 και 24 και θα διερευνήσουμε τις απαντήσεις που δόθηκαν ανά φύλο, ηλικία και σχολείο. Ο λόγος που περιοριζόμαστε σε αυτές τις ερωτήσεις, αφορά στο ότι οι συγκεκριμένες ερωτήσεις καλύπτουν το φάσμα των μεταβλητών που θέσαμε εξαρχής κατά την εκπόνηση των ερωτηματολογίων και αποτελούν, αφενός την ηλικία, το φύλο και την περιοχή και αφετέρου την εξοικίωση με τους υπολογιστές, την διαπίστωση αναγκαιότητας συμπληρωματικού εξωσχολικού μαθήματος, την διαπίστωση των κινήτρων των μαθητών για το μάθημα, τον ζήλο και την αυτοπειθαρχία τους και τέλος την προτίμηση και έξαρση του ενδιαφέροντος τους σχετικά με την ΕξΑΕ.

Με βάση τα ανωτέρω προκύπτουν:

Ερώτηση	Αγόρια (103)	Κορίτσια (97)	12 έτη (4)	13 έτη (72)	14 έτη (102)	15 Έτη (21)	16 Έτη (1)	Αχαρναί (100)	Πικέρμι (22)	Χαλάνδρι (78)
1. Θετικές απαντήσεις	95 (92%)	79 (81%)	4 (100%)	64 (89%)	86 (84%)	19 (90%)	1 (100%)	83 (83%)	20 (91%)	71 (91%)
4. Απαντήσεις τίποτα από τα δύο	28 (72%)	11 (28%)	1 (25%)	13 (18%)	21 (21%)	4 (21%)	1 (100%)	29 (29%)	5 (23%)	5 (6%)
5. Θετικές απαντήσεις	51 (47%)	57 (53%)	2 (50%)	37 (34%)	52 (48%)	17 (77%)	0 (0%)	41 (41%)	17 (77%)	50 (64%)
17. Πολύ πιθανό/Πιθανό	37 (56%)	29 (44%)	0 (0%)	12 (18%)	43 (65%)	10 (15%)	1 (1,5%)	29 (44%)	11 (17%)	16 (24%)
21. Έλλειψη προγράμματος	29 (76%)	9 (24%)	3 (8%)	12 (32%)	18 (47%)	4 (10%)	1 (3%)	20 (53%)	5 (13%)	13 (34%)
24. Αρνητικές απαντήσεις	31 (40%)	36 (47%)	0 (0%)	29 (38%)	41 (53%)	6 (8%)	1 (1,3%)	42 (55%)	7 (9%)	28 (36%)

Με βάση τα παραπάνω αποτελέσματα θα λέγαμε πως τα αγόρια εμφανίζονται να είναι ή να πιστεύουν πως είναι πιο εξοικιωμένα από τα κορίτσια στη χρήση Η/Υ, ενώ αντίστοιχα τα πλέον εξοικιωμένα παιδιά τα συναντούμε στο Πικέρμι και Χαλάνδρι και αποτελούν την ηλικιακή ομάδα των 15 ετών. Επίσης τα αγόρια είναι μακράν πιο πιθανό να μην παρακολουθήσουν εξωσχολικά μαθήματα συγκριτικά με τα κορίτσια, καθώς από τα 39 παιδιά του δείγματος που δεν κάνουν ιδιαίτερα, ούτε επισκέπτονται φρόντιστηρια, μόλις τα 11 (28%) είναι κορίτσια. Από αυτά τα 39 παιδιά τα περισσότερα βρίσκονται στις Αχαρναί. Σχετικά με το αν τα παιδιά αισθάνονται πως χρειάζονται εξωσχολική ενίσχυση, τα κορίτσια δείχνουν ή ελαφρώς πιο αδύναμα ή έχοντας καλύτερη επίγνωση των αναγκών τους συγκριτικά με τα αγόρια. Αυτό που παρατηρούμε είναι πως τα παιδιά μεγαλώνοντας θεωρούν πως χρειάζονται όλο και περισσότερη ενίσχυση, ενώ την μεγαλύτερη ανάγκη σε ενίσχυση χρήζουν οι μαθητές του Πικερμίου. Τα αγόρια είναι πιο πιθανό να αντέγραφαν/έκλεβαν σε σχέση με τα κορίτσια σε ένα εξ αποστάσεως διαγώνισμα, ενώ οι δεκατετράχρονοι μαθητές αποτελούν μακράν την πιο «ζαβολιάρικη» ηλικιακή ομάδα. Ενδιαφέρον παρουσιάζει πως ενώ από τους 66 μαθητές του δείγματος που είναι πολύ πιθανό ή πιθανό να αντιγράψουν, οι περισσότεροι στον αριθμό (29) βρίσκονται στις Αχαρναί, αναλογικά όμως με τον αριθμό των μαθητών που επισκεφθήκαμε κατά τόπους, οι μισοί Πικερμιώτες μαθητές θα αντέγραφαν (οι 11 από τους 22). Σε ότι αφορά την έλλειψη προγράμματος η απάντηση είναι αφοπλιστική. 29 από τους 36 μαθητές που δήλωσαν πως δεν ακολουθούν πρόγραμμα στο διάβασμα τους είναι αγόρια και ποσοστιαία και

αναλογικά οι μικρότεροι ηλικιακά (12 και 13 ετών). Τα πρωτεία ακόμα μια φορά θα πάνε στο Πικέρμι, καθώς 5 στους 22 μαθητές δεν έχουν πρόγραμμα, αν και αριθμητικά οι περισσότεροι μαθητές βρίσκονται στις Αχαρναί. Τέλος σε ότι έχει να κάνει με τις αρνητικές απαντήσεις σχετικά με την ΕξΑΕ, τις περισσότερες έδωσαν τα κορίτσια ηλικιών 13 και 14, ενώ ξεκάθαρα η παρουσία μας στις Αχαρναί συγκέντρωσε την μικρότερη δυνατή απήχηση στους μαθητές σχετικά με τις δυνατότητες της ΕξΑΕ. Ως εκ τούτου συμπεραίνουμε πως αριθμητικά μπορεί μια ομάδα να υπερέχει σε κάποια κατηγορία, έναντι μιας άλλης, όμως λαμβάνοντας υπόψη και την αναλογία του δείγματος, τότε δεν αντικατοπτρίζει απαραίτητα την πραγματικότητα.

3.1.2 Τα χαρακτηριστικά του δείγματος των μαθητών και συμπεράσματα

Κατά το σύνολο του δείγματος οι μαθητές νιώθουν εξοικειωμένοι με την χρήση Η/Υ. Χρησιμοποιούν τον υπολογιστή, περισσότερο για το παιχνίδι και την ψυχαγωγία τους, ωστόσο δηλώνουν πως ξέρουν ότι μπορεί ταυτόχρονα να επιλύσει προβλήματα που αφορούν τα μαθήματα τους και να βρουν πληροφορίες σχετικές με αυτά. Μάλιστα θα το κάνουν όταν χρειαστεί. Η μεγάλη πλειοψηφία κάνει μαθήματα μετά το σχολείο, ενώ ξοδεύει (και οι γονείς τους μαζί) και ένα σεβαστό χρόνο για τα μεταφορικά αυτής της ανάγκης. Ωστόσο οι μαθητές θεωρούν πως έχουν κενά και πράγματι χρειάζονται ενίσχυση σε μαθήματα, αν και τη βιβλιοθήκη του σχολείου δεν την επισκέπτονται. Αντίστοιχα δεν δείχνουν ενδιαφέρον να βρουν και κατεβάσουν ηλεκτρονικά αρχεία. Σε γενικές γραμμές είναι ικανοποιημένοι από τα σχολικά εγχειρίδια και διαγωνίσματα, ενώ η συντριπτική πλειοψηφία δεν θα διστάσει να απευθύνει ερωτήσεις προς τους καθηγητές. Τέλος οι μαθητές έχουν την αυτοπειθαρχία να θέτουν και τηρούν πρόγραμμα στην προσωπική τους μελέτη, καθώς και να επισκέπτονται τα μαθήματα τους στο φροντιστήριο με την δέουσα προσοχή και συγκέντρωση. Επομένως το δείγμα μας θα λέγαμε διαθέτει την τεχνολογική επάρκεια και αυτοπειθαρχία που χρειάζεται η ΕξΑΕ και το κυριότερο διαθέτει κενά που χρειάζονται ενίσχυση, με την πλειοψηφία να δυσκολεύεται στα μαθηματικά, φυσική και αρχαία.

Τα παραπάνω χαρακτηριστικά προκύπτουν καθαρά με βάση τις απαντήσεις των μαθητών. Ωστόσο διερευνώντας τις παρατηρήσαμε πως οι μαθητές πέφτουν και σε κάποιες αντιφάσεις. Για παράδειγμα σχεδόν όλοι θεωρούν τους εαυτούς τους εξοικειωμένους με τη χρήση Η/Υ, ωστόσο τον χρησιμοποιούν ως επί το πλείστον για ταινίες, μουσική, social media και γενικές πληροφορίες. Ναι μεν δηλώνουν ότι ξέρουν

πως μέσω Η/Υ μπορούν να βρουν πληροφορίες σχετικές με τα μαθήματα τους, αλλά δεν διαβάζουν ή κατεβάζουν αρχεία από το διαδίκτυο. Σύμφωνα πως η πλειοψηφία είναι απλώς ικανοποιημένη με τα σχολικά βιβλία, όμως αυτό δεν δικαιολογεί την συντριπτική προτίμηση του δείγματος στο έντυπο διδακτικό υλικό, όταν κάποια μερίδα των μαθητών αναφερόταν με εκτενή σχόλια στην εναντίωση τους απέναντι σε κάποια βιβλία και πολλώ δε όταν κατά την όγδοη ερώτηση η πλειοψηφία απαντούσε πως δεν στηρίζεται στο έντυπο διδακτικό υλικό. Μάλλον φανερώνει, θα λέγαμε κάποια άγνοια. Αντίστοιχα οι περισσότεροι φάνηκαν άνετοι στην επικοινωνία τους με τους καθηγητές και στην εξέφραση αποριών και ερωτήσεων προς εκείνους. Όμως όταν κλήθηκαν να περιγράψουν τις σχετικές ερωτήσεις γύρω από την επικοινωνία, η πλειοψηφία των απαντήσεων αφορούσε σε ντροπή μην ακουστεί λάθος ή χαζό αυτό που θα πουν και σχολιαστούν από τους συμμαθητές τους. Καταλήγουμε επομένως στην υπόθεση πως οι μαθητές πρέπει να ωραιοποίησαν σε κάποιο βαθμό τις απαντήσεις τους και είναι πολύ πιθανό αυτές να μην αποτυπώνονται απόλυτα στην πραγματικότητα. Αυτό το αποδεικνύει πως ενώ κατά την τέταρτη ερώτηση λάβαμε 98 απαντήσεις πως επισκέπτονται φροντιστήριο, κατά την έβδομη ερώτηση που αφορά τα αληθινά κίνητρα και τη συγκέντρωση των μαθητών κατά την επίσκεψη στο φροντιστήριο, λάβαμε μόλις 75 απαντήσεις πως δεν τα επισκέπτεται, ενώ περιμέναμε 102. Παρομοίως, ενώ σχεδόν οι μισοί απάντησαν πως γνωρίζουν τι είναι η ΕΞΑΕ , ανταυτού η συντριπτική πλειοψηφία απάντησε κατά την τελευταία ερώτηση πως έμαθε κάτι καινούριο σήμερα.

Συμπερασματικά θεωρούμε πως υπάρχει δρόμος ακόμα που πρέπει να διανυθεί προκειμένου οι μαθητές, να ξέρουν τι προσφέρεται και τι μπορούν να βρουν στο διαδίκτυο σήμερα, καθώς και ότι διαφαίνεται οι αρχές και συνήθειες της τυπικής συμβατικής εκπαίδευσης να είναι καλά εδραιωμένες. Ωστόσο θεωρούμε πως πράγματι ακόμα και αν υπάρχει απόκλιση σε κάποιο βαθμό στις απαντήσεις τους, η μεγάλη πλειοψηφία κατέδειξε ενασχόληση με Η/Υ , πίστη για αυτοπειθαρχία, συγκέντρωση, τυπικότητα και τέλος ενδιαφέρον στην ΕΞΑΕ , τις δυνατότητες της και την ευελιξία που προσφέρει.

3.1.3 Κατανομή των απαντήσεων σε σχέση με την ΕΞΑΕ και συμπεράσματα

Οι μαθητές φαίνονται να μην στηρίζονται αποκλειστικά στα σχολικά έντυπα μέσα για τη μελέτη τους, ενώ κάνουν χρήση του διαδικτύου για τις ανάγκες της. Η συντριπτική πλειοψηφία έδειξε ενδιαφέρον να διδαχθεί μέσω της ΕΞΑΕ τα εξωσχολικά μαθήματα

που παρακολουθεί. Τα δημοφιλέστερα μαθήματα, τα οποία οι μαθητές θα ήθελαν να διδαχθούν μέσω της ΕξΑΕ, είναι τα μαθηματικά, η χημεία, τα αρχαία και η έκθεση. Η συντριπτική πλειοψηφία των μαθητών θα επέλεγε τα ιδιαίτερα και το φροντιστήριο προκειμένου να παρακολουθήσουν τα απογευματινά τους μαθήματα και πιστεύει το ίδιο θα επέλεγαν και οι γονείς τους. Πάντως αν υπήρχε ηλεκτρονική βιβλιοθήκη οι μισοί θα την χρησιμοποιούσαν, ενώ 9 στους 10 θα ήθελαν τουλάχιστον να δοκιμάσουν την ΕξΑΕ και τις δυνατότητες της. Επιπλέον πάλι οι 9 στους 10 μαθητές θα ενδιαφέρονταν να παρακολουθήσουν εξ αποστάσεως μαθήματα άλλων σχολείων και έργα άλλων εκπαιδευτικών, ενώ σε ότι αφορά την «εντιμότητα» τους, για την πλειοψηφία θα ήταν λιγότερο πιθανό να αντιγράψει σε συνθήκες εξέτασης ΕξΑΕ. Τέλος 3 στους 4 μαθητές ξέρει τι είναι η ΕξΑΕ και οι δυνατότητες της.

Καταλήγουμε όπως και προηγούμενως σχετικά με τους μαθητές και τα χαρακτηριστικά τους, έτσι και εδώ διερευνώντας τις απαντήσεις των μαθητών σχετικά με την ΕξΑΕ, πως υπάρχουν αντιφάσεις και ωραιοποίηση στις απαντήσεις τους. Στην προκειμένη στο συμπέρασμα αυτό οδηγούμαστε σχεδόν αβίαστα, μέσα από την ξεκάθαρη προτίμηση τους, σε περίπτωση που το φροντιστήριο και το ιδιαίτερο στοίχιζε εξίσου με την ΕξΑΕ, επιλέγοντας ένα από τα δύο πρώτα. Μια αντίφαση και έκπληξη μεγάλων, λαμβάνοντας υπόψιν τις θετικές απαντήσεις τους σε όλες τις σχετικές με την ΕξΑΕ ερωτήσεις. Επομένως η διαπίστωση και το συμπέρασμα που αναγάγαμε σχετικά με την ΕξΑΕ, έχει να κάνει πως σαν σκεπτικό ακούγεται θελκτικό και ενδιαφέρον στα αυτιά των μαθητών, ωστόσο δείχνει στην προκειμένη να μην έχει θέση στις επιλογές των μαθητών, καθώς έχουν στην κουλτούρα τους παγιωμένες τις θέσεις της τυπικής συμβατικής εκπαίδευσης. Παρόλα αυτά δεν μπορεί να αγνοήσει κανείς τα υψηλότερα ποσοστά και τις κριτικές που απέσπασε η ΕξΑΕ σχετικά με τις δυνατότητες και τα εργαλεία της που δεν άφησαν ασυγκίνητους τους μαθητές, ενώ ας μην ξεχνούμε πως 2 από τους 200 μαθητές κάνουν ήδη μαθήματα ΕξΑΕ εκπαίδευσης. Αυτό σε συνδυασμό με το γεγονός πως οι περισσότεροι μαθητές γνωρίζουν τι ακριβώς είναι και πρεσβεύει σαν εκπαίδευση θα οδηγεί στο συμπέρασμα πως η τάση και η πορεία της θα είναι σταθερά ανοδική στο μέλλον.

3.2 Παρουσίαση των αποτελεσμάτων της συζήτησης με τους εκπαιδευτικούς

Ερωτήσεις

1. Ποια είναι η γνώμη σας για την ΕξΑΕ;
2. Γίνεται χρήση στα σχολεία/Πανεπιστήμια/Φροντιστήρια;
3. Θα έπρεπε να γίνεται; Υπάρχουν άλλοι τρόποι;
4. Έχει αντίστοιχη ωφέλεια με την τυπική συμβατική εκπαίδευση;
5. Νιώθετε ότι υστερεί/υπερτερεί κάπου;
6. Θα θέλατε η τυπική συμβατική να μπορεί να συνεχιστεί κατοίκον π.χ. μέσω βίντεο;
7. Τι υφίσταται στο εξωτερικό;
8. Από παιδαγωγικής, διδακτικής, επικοινωνιακής σκοπιάς ανταποκρίνεται, όπως η συμβατική τυπική εκπαίδευση;

Απαντήσεις Π. Κούρου, επικ. Καθηγητή Πανεπιστημίου Δυτ.Αττικής

1.Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση είναι μια θετική εξέλιξη στην συνεχιζόμενη και διαβίου εκπαίδευση. Παρέχει την δυνατότητα στον εκπαιδευόμενο να επιλέξει τον χρόνο που μπορεί να διαθέσει.

2.Την τελευταία κυρίως δεκαπενταετία γίνεται όλο και μεγαλύτερη χρήση από ιδρύματα εκπαίδευσης(Πανεπιστήμια, Σχολεία, ΙΕΚ κλπ). Το ΤΕΙ Πειραιά (νυν Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής: ΠΑΔΑ), είχα εφαρμόσει από το 2002 την εξ αποστάσεως εκπαίδευση πειραματικά στο Εργαστήριο Μικροηλεκτρονικής-VLSI, με πραγματοποίηση και εργαστηριακών ασκήσεων από το σπίτι. Υπήρχε κάμερα επάνω από ένα εργαστηριακό σασί που παρακολουθούσε τις μεταβολές σε παλμογράφο ή σε μετρητή. Συγχρόνως μέσω Η/Υ και internet edίδοντο οι εντολές από το σπίτι στο εργαστηριακό σασί στη σχολή σε πραγματικό χρόνο(online).Απαιτούσε όμως την συνεχή παρουσία στο εργαστήριο ενός ατόμου για να ενεργοποιεί την τροφοδοσία των σασί και των οργάνων και δυστυχώς σιγά-σιγά εγκαταλείφτηκε.Λειτουργήσε πειραματικά με επιτυχία και στην Ελλάδα αλλά και με Πανεπιστήμια στη Γερμανία ,Ιρλανδία,Αυστρία και Ρουμανία.Το κίνητρο ήταν να αναπτύξουμε στην Ελλάδα στα πλαίσια ενός ευρωπαϊκού προγράμματος συνεργασίας μεταξύ Πανεπιστημίων από τις παραπάνω χώρες που είχαν αναπτύξει εξ αποστάσεως συνεργασία

σε software ασκήσεις και εμεις θέλαμε και σε ασκήσεις με Hardware. Το κόστος της κάμερας ήταν μικρό 250 ευρώ περίπου για ενσύρματη. Ο υπόλοιπος εργαστηριακός εξοπλισμός αποτελείτο από Η/Υ και ένα εργαστηριακό σασί με ενσωματωμένες γεννήτριες σημάτων (ψηφιακών-αναλογικών), μετρητές, αισθητήρια, τροφοδοτικά και bread-board αξίας 700 ευρώ περίπου. Συμμετείχαν εκ περιτροπής 20 περίπου σπουδαστές σε ομάδες των 3 ατόμων από το σπίτι τους για 2 εξάμηνα. Παρουσιάστηκαν κάποια θέματα τηρησης ωραρίου και συντονισμού των φοιτητών μεταξύ των και με τον υπεύθυνο του εργαστηρίου, και στη συνέχεια παρέμεινε ως δυνατότητα για μελλοντικές εφαρμογές.

3. Συμβάλει στην συνεχώς διογκούμενη ανάγκη των ανθρώπων να κατακτήσουν και επιπλέον γνώσεις και επιδεξιότητες σε διάφορους τομείς.

4. Η ωφέλεια εξαρτάται από τον εκπαιδευόμενο αλλά και από το πρόγραμμα. Την συνέπεια και την ανανέωση του υλικού.

5. Υστερεί ως προς την άμεση επαφή με τον καθηγητή και τους συνεκπαιδευμένους. Πλεονεκτεί όμως στον χρόνο που δύναται να αφιερώσει για την κατανόηση.

6. Φυσικά.

7. Υπάρχουν εξ. αποστάσεως προγράμματα που είναι ανάλογου επιπέδου με αντίστοιχα του εξωτερικού. Υπάρχουν όμως και αρκετά που υστερούν σε σύγχρονο υλικό, ανανέωση και συνέπεια στην διαδικασία παρακολούθησης. Χρειάζεται προσεκτική επιλογή.

8. Παιδαγωγικά, διδακτικά και επικοινωνιακά μπορούν να συμβάλουν θετικά στην βελτίωση των γνώσεων που παρέχονται με τον παραδοσιακό τρόπο και ίσως σε ορισμένες περιπτώσεις να είναι και ο μοναδικός τρόπος.

Απαντήσεις Κ. Βερνάρδου, φιλόλογου γερμανικής φιλολογίας, 11ο Γυμν. Αχαρνών

1. Θεωρώ ότι στην Ελλάδα είμαστε πολύ πίσω σε ότι αφορά τις τεχνολογίες. Είναι άλλο να χειρίζεται κάποιος το Facebook, το twitter ή το email του. Δεν έχουν μάθει τα παιδιά να διαβάζουν σε υπολογιστή.

2. Επιδερμικά. Τεστάκια σε υπολογιστή, Skype στα πλαίσια κάποια συνομιλίας και ανταλλαγής απόψεων με συναδέλφους. Έγώ επιχείρησα με δική μου πρωτοβουλία να προωθήσω τέτοιου είδους ενέργειες, όχι για αμιγώς σχολικούς σκοπούς, αλλά για να μάθει το παιδί πράγματα σχετικά με το υπόβαθρο της Γερμανίας, της γλώσσας, των ηθών και εθίμων. Κατά αυτόν τον τρόπο το παιδί βλέπει με άλλη οπτική γωνία την ξένη γλώσσα και δουλεύει περισσότερο στην εκμάθησή της. Τον ενδιαφέρει περισσότερο τον μαθητή αν ανακαλύψει κάτι που του αρέσει στη χώρα ή την κουλτούρα της.

3. Δεν θεωρώ ότι το μοντέλο αυτό μπορεί να πιάσει στην Ελλάδα. Έρχεται ο γονιός από μόνος του και σου λέει θέλω να κάνει το παιδί μου μάθημα, ακόμα και αν το παιδί δεν αντιμετωπίζει αντικειμενικές δυσκολίες.

4. Όχι δεν το πιστεύω. Έχουν αποτύχει αντίστοιχες πρωτοβουλίες κατά το παρελθόν.

5. Θεωρώ ότι έχει πλεονεκτήματα, δεν θέλω να σε απογοητεύσω, όμως θεωρώ πως δεν μπορεί ο Έλληνας να ανταποκριθεί σε αυτό το είδος εκπαίδευσης. Δεν έχει το ζήλο το παιδί σε αυτή την ηλικία, να κάνει κάτι προσεκτικά. Το παιδί αποσπάται, θέλει να παίξει, να μιλήσει με τον διπλανό του.

6. Φυσικά, όμως ο μαθητής ήδη είναι φορτωμένος με πάρα πολλά για να του ανατεθεί και αυτό. Φροντιστήρια, προπόνηση, χόμπυ, διάβασμα είναι υπέραρκετα.

7. Στη Γερμανία οι περισσότερες αντίστοιχες προσπάθειες έχουν αποτύχει. Οι ρυθμοί είναι πολύ έντονοι και όλοι βιάζονται για το αποτέλεσμα.

8. Δεν πιστεύω πως ο μαθητής μπορεί να ανταποκριθεί σε αυτούς τους είδους την εκπαίδευση. Η ΕξΑΕ έχει πλεονεκτήματα, ωστόσο στην Ελλάδα η κουλτούρα του Έλληνα μαθητή και γονιού τον θέλουν άρρηκτα συνδεδεμένο με την συμβατική τυπική εκπαίδευση.

Απαντήσεις Ε. Ζάννου, φιλόλογου γερμανικής φιλολογίας

1. Αποτελεί μια σύγχρονη, νέα, δυναμική και ανερχόμενη τάση στην εκπαίδευση. Θεωρώ ότι το μέλλον της ανήκει. Σκέφτομαι να στραφώ και εγώ σε αυτή την παροχή εκπαίδευσης, γιατί διαπιστώνω ότι έχει πολλές δυνατότητες.

2. Δεν θα σου πω για πράγματα που δεν γνωρίζω. Αυτό που γνωρίζω είναι πως συνάδελφοι διδάσκουν από το σπίτι τους, μέσω skype σε μαθητές, φυσικά «μαύρα»

και όπως καταλαβαίνεις συντελεί και αυτό στις δυσκολίες του να διατηρείς μια μικρή επιχείρηση σήμερα.

3. Αφού γίνεται καλώς γίνεται. Αλλά πρέπει να γίνεται έντιμα και νόμιμα.

4. Εξαρτάται. Θεωρώ ότι στο παιδί ίσως όχι. Στον ενήλικα που είναι πιο κατασταλαγμένος στο τί θέλει, πιστεύω αποτελεί πιο ωφέλιμο τρόπο εκμάθησης.

5. Από ένα συνοικιακό οικοδιδασκαλείο/φροντιστήριο χτυπάς την πόρτα κάποιου από άλλο μήκος και πλάτος τη Ελλάδα. Επιχειρηματικά σαφώς υπερτερεί.

6. Γίνεται αυτό μέσω της ακουστικής εξάσκησης, ή προτείνουμε ιστοσελίδες και ασκήσεις να εξασκηθεί κάποιος μαθητής μας.

7. Δεν το γνωρίζω.

8. Επειδή, τυχαίνει να είμαι νέα εκπαιδευτικός και έχω φρέσκα τα όσα έκανα στο πανεπιστήμιο, μπορώ να πω με βεβαιότητα πως υπάρχουν νέα μέσα και τεχνολογίες εκμάθησης, όπως η ΕξΑΕ που είναι πολύ βελτιωμένα και ανώτερα συγκριτικά με την τυπική συμβατική εκπαίδευση.

Συμπεράσματα συνεντεύξεων

Να τονίσουμε πως τα παραπάνω αποσπάσματα αποτελούν αυτολεξεί αποδόσεις των συνομιλιών μας, για λόγους πιστότητας και αυθεντικότητας, με τους ανωτέρω εκπαιδευτικούς και ως εκ τούτου να μας συγχωρεθούν τα σημεία προφορικού λόγου, όπου αυτά διακρίνονται. Επίσης επί της ουσίας καθένας από τους συνεντευξιζόμενους απάντησε στις ερωτήσεις με βάση τα δικά του κριτήρια και αισθητήρια και φυσικά χώρο δραστηριοποίησης του.

Ουσιαστικά αντιλαμβανόμαστε πως η ΕξΑΕ έχει ήδη θέση, σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό και μάλιστα εδώ και χρόνια στα εκπαιδευτικά ιδρύματα, κυρίως στα πανεπιστήμια και τελευταίως στα φροντιστήρια, τα οποία στρέφονται επιχειρηματικά προς αυτή, λόγω δυσκολιών, αλλά και προώθησης της καινοτομίας. Επίσης γίνονται γνωστές οι ιδιωτικές πρωτοβουλίες σχετικά με την ΕξΑΕ και τις υπηρεσίες της. Επιπλέον δυο από τους τρεις εκπαιδευτικούς μας μίλησαν για την ξεκάθαρη άποψη τους, πως η ΕξΑΕ ταιριάζει καλύτερα στα θέλω και στις ανάγκες των ενηλίκων, παρά των ανηλίκων. Από παιδαγωγικής, διδακτικής και επικοινωνιακής σκοπιάς, οι απόψεις

δίστανται. Και αυτό γιατί σύμφωνα με τον κ.Κούρο η ΕξΑΕ συμπληρώνει ιδανικά την τυπική συμβατική εκπαίδευση, σύμφωνα με τον κ.Βερνάρδο ,ναι μεν παρουσιάζει πλεονεκτήματα, ωστόσο θεωρεί πως η κουλτούρα του Έλληνα μαθητή δεν κάνει για την ΕξΑΕ και τέλος η κ.Ζάννου έχει την πεποίθηση πως η ΕξΑΕ παρουσιάζεται πιο βελτιωμένη.

3.2.1 Σύγκριση αποτελεσμάτων δείγματος μαθητών με τις απόψεις των καθηγητών

Αυτό που παρατηρήσαμε είναι πως οι περισσότεροι μαθητές θεωρούν τους εαυτούς τους έμπειρους χρήστες Η/Υ. Ωστόσο όπως ο κ.Βερνάρδος μας επισήμανε, αποτελεί άλλη υπόθεση η χρήση ορισμένων βασικών λειτουργιών ενός Η/Υ, με την ουσίωση χρήση τους και βεβαίως με την εξ αποστάσεως χρήση που εφάρμοσε ο κ. Κούρος στο πλαίσιο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ωστόσο μαθητές και καθηγητές συμφωνούν πως τα μαθήματα πράγματι συνεχίζονται μετά το σχολείο και πως αποτελεί κομμάτι του εγχώριου συστήματος η διαιώνιση τους. Ως εκ τούτου αποτελεί εμπειρική διαπίστωση μας, τόσο από την συνομιλία με τους καθηγητές, όσο και με τα αποτελέσματα των ερωτηματολογίων, πως η ΕξΑΕ δεν δείχνει να πείθει πως μπορεί να αποτελέσει τροχοπέδη στα φροντιστήρια και ιδιαίτερα μαθήματα που κερδίζουν την προτίμηση γονιών, μαθητών και εκπαιδευτικών. Ουσιαστικά δικαιώνεται ο κ.Βερνάρδος που θεωρεί πως στην Ελλάδα από άποψη κουλτούρας, δεν είμαστε έτοιμοι, ενώ και τα αποτελέσματα έδειξαν πως πράγματι οι μαθητές, δεν αποτελούν τα κατάλληλο προφίλ σπουδαστή της εξ αποστάσεως διδασκαλίας, αφού υστερούν τόσο σε ζήλο και αυτοπειθαρχία, όσο σε πρόγραμμα και κυρίως δε δεν είναι φερέγγυοι πως δεν θα έκλεβαν. Επομένως τα αποτελέσματα δικαίωσαν αφενός την δήλωση του κ. Κούρου, πως η ΕξΑΕ μπορεί να λειτουργεί κυρίως συμπληρωματικά δίπλα στην τυπική συμβατική εκπαίδευση, όσο και με την κα. Ζάννου πως οι ενήλικες αφορούν καταλληλότερους σπουδαστές της ΕξΑΕ και πως πρόκειται για μια ανερχόμενη μέθοδο, η οποία εξελίσσεται ακόμα.

3.3 Λοιπές στατιστικές αναφορές

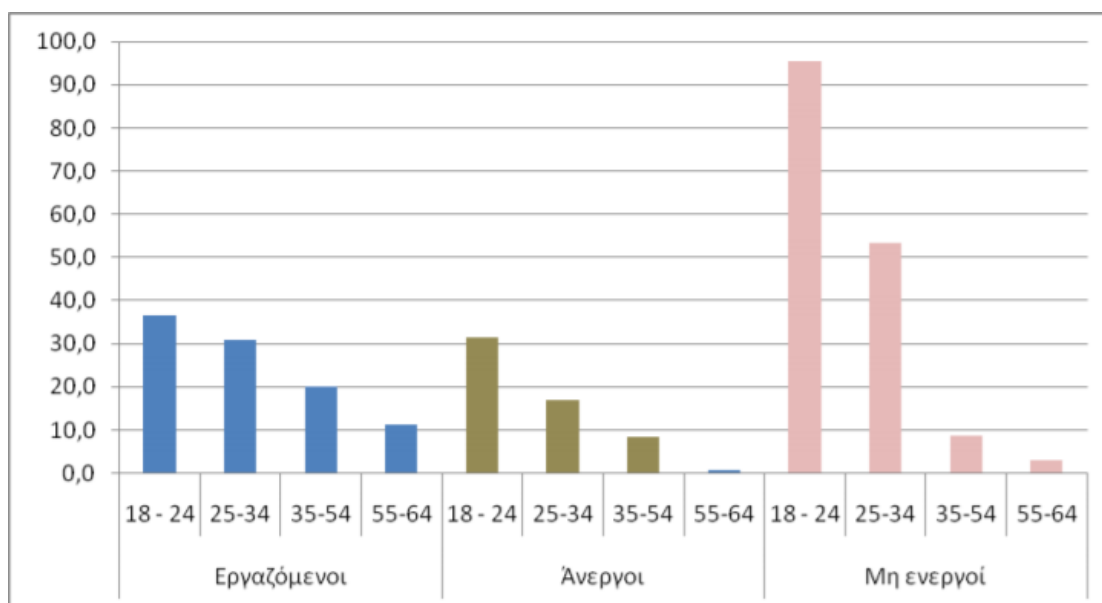
Σε αυτό το σημείο θα θέλαμε προτού καταλήξουμε στις προτάσεις και τα συμπεράσματα μας που αφορούν το τελευταίο κεφάλαιο της εργασίας σχετικά με τις προοπτικές και δυνατότητες της ΕξΑΕ να συμπληρώσουμε κάποια στατιστικά δεδομένα που θα μας οδηγήσουν σε πιο ασφαλή, λογικά και τεκμηριωμένα συμπεράσματα.

Πιο συγκεκριμένα με στοιχεία από τη βάση δεδομένων του Διεπιστημονικού Οργανισμού Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης μέχρι το πρώτο εξάμηνο του έτους 2014 οι συνολικές αιτήσεις αναγνώρισης τίτλων ανέρχονταν τις 20.126 αιτήσεις, εκ των οποίων οι 7.222 αφορούσαν προπτυχιακά, οι 11.280 μεταπτυχιακά και οι 1.624 διδακτορικά. Το πιο ενδιαφέρον όμως αφορά πως οι χώρες που φιλοξένησαν τους περισσότερους από τους παραπάνω Έλληνες φοιτητές, αφορούν σε κάποιες περιπτώσεις κράτη με ακριβά εκπαιδευτικά συστήματα και προγράμματα και ακριβό κόστος διαβίωσης, όπως το Ηνωμένο Βασίλειο με 2.475 αιτήσεις σε προπτυχιακά και 5.758 σε μεταπτυχιακά, η Ιταλία με 925 αιτήσεις σε προπτυχιακά και 1014 σε μεταπτυχιακά και η Γαλλία με 256 προπτυχιακούς και 641 μεταπτυχιακούς φοιτητές. Σε άλλες πάλι περιπτώσεις οι Έλληνες προτίμησαν κράτη, όπως η Κύπρος 559 αιτήσεις προπτυχιακών και 910 αιτήσεις μεταπτυχιακών, η Βουλγαρία με 392 και 578 αντίστοιχα και η Ρουμανία με 213 και 61, όπου αποτελεί κοινό μυστικό πως αποτελεί το Plan B σε κάποιους που αποτυγχάνουν κατά τις ελληνικές εισαγωγικές εξετάσεις στις πολύ δύσκολες σχολές π.χ. της Ιατρικής και Νομικής και φυσικά μπορούν να καλύψουν το κόστος διαβίωσης, το οποίο είναι σαφώς μικρότερο συγκριτικά με χώρες, όπως η Αγγλία, η Ιταλία και η Γαλλία. (ΔΟΑΤΑΠ:2014)

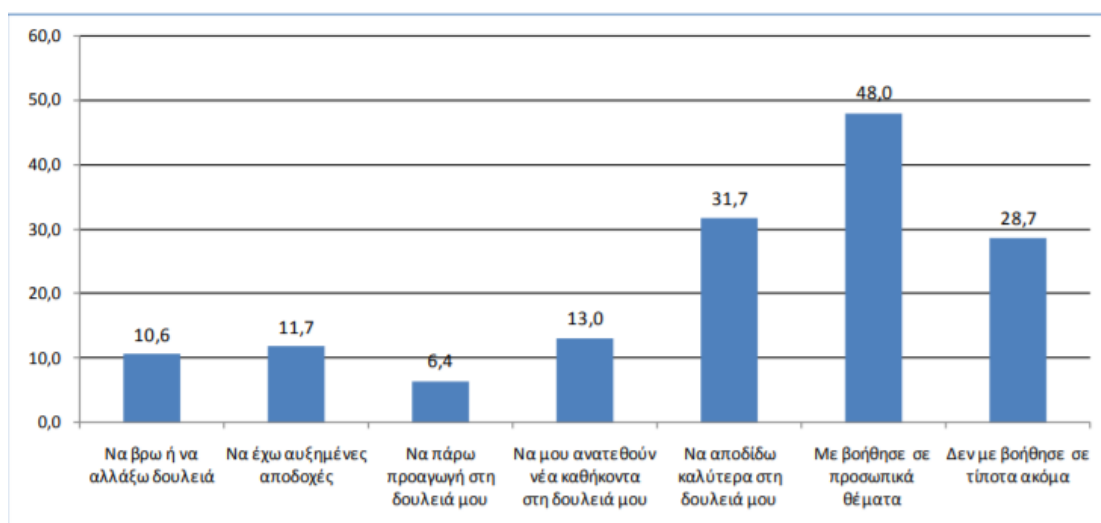
Από τα παραπάνω στοιχεία επομένως διαπιστώνουμε πως υπάρχει μεγάλη ζήτηση και ενδιαφέρον των Ελλήνων στον πυλώνα που λέγεται εκπαίδευση και σε αντίθεση με την εγχώρια κρατικοδίαιτη και μη επιχειρηματική πολιτική, άλλα κράτη, έχουν επενδύσει στην εκπαίδευση αναγάζοντας την σε βιομηχανία παραγωγής εσόδων. Τη παραπάνω ζήτηση ενισχύει και η ετήσια έκθεση της Αρχής Διασφάλισης και Πιστοποίησης Ποιότητας (ΑΔΙΠ) για το 2017, κατά την οποία η Ελλάδα παρουσιάζει από τα υψηλότερα ποσοστά πληθυσμού με ανώτατη εκπαίδευση μεταξύ 25 και 34 ετών. Επίσης επισημαίνεται πως η Ελλάδα έχει το μεγαλύτερο ποσοστό φοιτητών σε σχέση με τον πληθυσμό της, 6,58%, αλλά και το μεγαλύτερο ποσοστό φοιτητών που σπουδάζει στο εξωτερικό. Τέλος διαπιστώνεται πως 37.484 Έλληνες φοιτητές σπουδάζουν σε ξένα πανεπιστήμια, αριθμός που πολύ υψηλός συγκριτικά με τον πληθυσμό της χώρας μας και έναντι των άλλων ευρωπαϊκών χωρών που επλήγησαν από την κρίση, όπως την Ισπανία (35.348), την Πορτογαλία (12.951) και την Ιρλανδία (15.249). (ΑΔΙΠ: 2017)

Εν συνεχεία θέλουμε να παραθέσουμε λοιπά στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ), όπως αυτά που ακολουθούν.

Από «έρευνα εκπαίδευσης ενηλίκων που πραγματοποιήθηκε» το 2016

Πίνακας 35: Ποσοστό (%) συμμετοχής σε εκπαιδευτικά προγράμματα, κατά ομάδες ηλικιών και κατάσταση απασχόλησης (ΕΛΣΤΑΤ: 2016)

Πίνακας 36: Κατανομή (%) των αποτελεσμάτων από τη συμμετοχή σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες (ΕΛΣΤΑΤ: 2016)

Από τους παραπάνω πίνακες εστιάζουμε πως το υψηλότερο ποσοστό το κατέχουν τα μη ενεργά άτομα ηλικίας 18-24 ετών και αυτό γιατί θεωρούμε πως σχετίζεται με τον ανταγωνισμό στην αγορά εργασίας, ενώ μεταξύ άλλων τα άτομα που συμμετείχαν σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες ανέφεραν πως αυτές τους βοήθησαν σε προσωπικά θέματα. Επομένως υποστηρίζεται η πολυεπίπεδη ωφέλεια της δια βίου εκπαίδευσης.

Κύριοι λόγοι	Σύνολο	Φύλο		Επίπεδο εκπαίδευσης			Ηλικία		
		Άνδρες	Γυναίκες	Έως κατώτερη δευτεροβάθμια	Έως μεταδευτεροβάθμια	Τριτοβάθμια	25-34	35-54	55-64
Δεν μπορούσα να καλύψω το κόστος της εκπαίδευσης	25,8	29,8	22,6	18,7	28,2	26,6	34,3	23,7	17,1
Λόγω οικογενειακών υποχρεώσεων	23,2	13,5	30,8	22,0	26,3	18,3	13,7	26,0	30,4
Οι ώρες εκπαίδευσης δεν συνδυάζονταν με τις ώρες της εργασίας μου	19,4	21,8	17,5	14,2	18,4	23,9	17,7	21,5	12,9
Δεν βρήκα κατάλληλο πρόγραμμα	12,8	16,9	9,6	9,0	12,8	15,1	18,6	10,3	11,8
Δεν υπήρχε δυνατότητα εκπαίδευσης σε λογική απόσταση	5,4	6,0	5,0	10,8	4,4	3,9	7,3	4,9	3,5
Άλλοι προσωπικοί λόγοι	5,2	4,8	5,6	8,5	3,8	5,5	6,6	3,8	8,9
Λόγω της ηλικίας μου	2,2	3,1	1,5	3,3	1,0	3,4	0,0	2,4	6,2
Άλλοι λόγοι	6,0	4,2	7,5	13,6	5,0	3,4	1,9	7,3	9,0

Πίνακας 37: Κύριοι λόγοι (%) για τη μη συμμετοχή σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες, κατά φύλο, επίπεδο εκπαίδευσης και ηλικία (ΕΛΣΤΑΤ: 2016)

Από τον παραπάνω πίνακα αντιλαμβανόμαστε τις αντικειμενικές δυσκολίες που έχουν τονιστεί εξαρχής κατά την εργασία και ως εκ τούτου ως επίλυση τους αντιπροτείνουμε την ΕξΑΕ.

		% ατόμων που γνωρίζουν μια τουλάχιστον ξένη γλώσσα
Σύνολο		69,2
ΗΛΙΚΙΑ	18 - 24	91,4
	25 - 34	86,6
	35 - 49	69,4
	50 - 64	40,5
ΦΥΛΟ	Άνδρες	67,9
	Γυναίκες	70,5
ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	Έως κατώτερη δευτεροβάθμια	31,0
	Έως μεταδευτεροβάθμια	75,6
	Τριτοβάθμια	93,9

Πίνακας 38: Γνώση γλωσσών εκτός της μητρικής, κατά φύλο, ομάδες ηλικιών και επίπεδο εκπαίδευσης (ΕΛΣΤΑΤ: 2016)

Γλώσσα	Πλήθος ατόμων	%
Αγγλική	4.020.916	67,4
Ελληνική	579.392	9,7
Γαλλική	513.816	8,6
Γερμανική	443.161	7,4
Ιταλική	195.878	3,3
Ισπανική	90.558	1,5
Ρωσική	69.724	1,2
Τουρκική	25.342	0,4
Κινεζική	13.933	0,2
Ρουμανική	11.995	0,2

Πίνακας 39: Συχνότερα αναφερόμενες γλώσσες εκτός της μητρικής (ΕΛΣΤΑΤ: 2016)

Από τους δύο παραπάνω πίνακες επιβεβαιώνεται η ανάγκη και η ζήτηση εκμάθησης ξένων γλωσσών, αφού το 69,2% των ερωτηθέντων γνωρίζει κάποια ξένη γλώσσα και μάλιστα για την ηλικιακή ομάδα 18-24 και τα άτομα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης το ποσοστό είναι ανώτερο του 90%, δείχνοντας ότι εκμάθηση ξένων γλωσσών και είναι απαραίτητη και λαμβάνει χώρα από τα μαθητικά χρόνια.

Από ειδική έρευνα για τη θέση στην αγορά εργασίας των μεταναστών και των άμεσων απογόνων τους που πραγματοποιήθηκε το 2014

		Σύνολο	Παρακολούθηση μαθημάτων ελληνικής γλώσσας μετά την άφιξη στην Ελλάδα							
			Ναι		Όχι γιατί δε χρειαζόταν		Όχι, για άλλο λόγο		Δεν απάντησαν	
			Πλήθος	%	Πλήθος	%	Πλήθος	%	Πλήθος	%
Φύλο	Άνδρες	284.054	42.756	15,1	78.176	27,5	116.556	41,0	46.566	16,4
	Γυναίκες	304.271	49.214	16,2	84.226	27,7	118.234	38,9	52.597	17,3
Ομάδες ηλικιών	15-24	72.870	29.792	40,9	13.800	18,9	16.367	22,5	12.911	17,7
	25-34	162.007	24.228	15,0	40.840	25,2	63.842	39,4	33.098	20,4
	35-44	174.911	18.218	10,4	51.712	29,6	80.270	45,9	24.712	14,1
	45-54	124.337	14.271	11,5	39.952	32,1	51.507	41,4	18.606	15,0
	55-64	54.200	5.462	10,1	16.098	29,7	22.805	42,1	9.836	18,1
Επίπεδο εκπαίδευσης	Δεν πήγε καθόλου σχολείο/ λίγες τάξεις δημοτικού	9.121	94	1,0	2.623	28,8	4.576	50,2	1.828	20,0
	Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	267.367	29.942	11,2	71.280	26,7	119.153	44,6	46.991	17,6
	Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	242.793	47.665	19,6	65.896	27,1	89.248	36,8	39.984	16,5
	Ανώτατη εκπαίδευση	69.045	14.269	20,7	22.604	32,7	21.812	31,6	10.360	15,0
Κατάσταση απασχόλησης	Απασχολούμενοι	295.572	35.883	12,1	83.967	28,4	124.939	42,3	50.783	17,2
	Άνεργοι	161.429	27.114	16,8	45.096	27,9	65.756	40,7	23.462	14,5
	Μη οικονομικά ενεργοί	131.325	28.973	22,1	33.340	25,4	44.094	33,6	24.917	19,0
Χώρα γέννησης	Χώρες ΕΕ	105.810	9.864	9,3	33.575	31,7	40.158	38,0	22.214	21,0
	Λοιπές χώρες Ευρώπης	405.023	75.854	18,7	110.508	27,3	161.526	39,9	57.134	14,1
	Χώρες Αφρικής	13.864	1.637	11,8	4.410	31,8	4.262	30,7	3.555	25,6
	Χώρες Ασίας	56.367	3.611	6,4	12.445	22,1	28.437	50,4	11.875	21,1
	Χώρες Αμερικής-Ωκεανίας	7.262	1.004	13,8	1.465	20,2	408	5,6	4.385	60,4
Σύνολο		588.326	91.970	15,6	162.403	27,6	234.790	39,9	99.163	16,9

Πίνακας 40: Παρακολούθηση μαθημάτων ελληνικής γλώσσας από άτομα που γεννήθηκαν στο εξωτερικό κατά φύλο, ομάδες ηλικιών, επίπεδο εκπαίδευσης, κατάσταση απασχόλησης και χώρα γέννησης (ΕΛΣΤΑΤ: 2014)

Από ειδική έρευνα για τη θέση στην αγορά εργασίας των μεταναστών και των άμεσων απογόνων τους που πραγματοποιήθηκε το 2009

	Αριθμός ατόμων	%
Μέχρι 1 έτος	12.472	2,3
1 έως 2 έτη	88.434	16,4
2 έως 3 »	50.060	9,3
3 έως 4 »	12.014	2,2
4 έως 5 »	26.288	4,9
5 έτη και άνω	69.681	12,9
Αόριστης διάρκειας	250.838	46,4
Δεν έχουν άδεια	15.576	2,9
Δεν απάντησαν	14.982	2,8
Σύνολο	540.345	100

Πίνακας 41: Διάρκεια άδειας παραμονής στην Ελλάδα (ΕΛΣΤΑΤ: 2009)

	Αριθμός ατόμων	%
Μέχρι 1 έτος	1.633	0,3
1 έως 5 έτη	53.468	9,9
Πάνω από 5 έτη	126.384	23,4
Μόνιμα	251.668	46,6
Δεν απάντησαν	107.192	19,8
Σύνολο	540.345	100

Πίνακας 42: Προβλεπόμενη διάρκεια παραμονής στην Ελλάδα (ΕΛΣΤΑΤ: 2009)

Από τις δύο παραπάνω έρευνες και από τους 3 πίνακες που παραθέτουμε διαπιστώνουμε ότι μόλις το 15,6% των ατόμων ηλικίας 15 έως 64 ετών που γεννήθηκαν στο εξωτερικό και η μητρική τους δεν είναι η ελληνική παρακολούθησε μαθήματα ελληνικής γλώσσας. Αυτό σε συνδυασμό με την άδεια παραμονή τους στη χώρα να διαρκεί επ'αόριστον σε ποσοστό 46,4% και κατόπιν επιθυμίας τους για μόνιμη παραμονή σε ποσοστό 46,6% αναδεικνύει την αναγκαιότητα, αυτά τα άτομα να μάθουν την ελληνική γλώσσα και να εξειδικευτούν, ώστε να αφομοιωθούν από το κοινωνικό και εργατικό σύνολο. Παρομοίως η λύση που προτείνουμε είναι η ΕΞΑΕ.

Κεφάλαιο 4ο: ΕΞΑΕ στην Ελλάδα Πλεονεκτήματα και Μειονεκτήματα

4.1 Μελέτη περίπτωσης Ε.Κ.Π.Α

Το Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (Ε.Κ.Π.Α) είναι το πρώτο ελληνικό πανεπιστήμιο και συνολικά των Βαλκανίων με την ίδρυση του να χρονολογείται από το 1837. Σήμερα αποτελεί το μεγαλύτερο ελληνικό πανεπιστήμιο, αποτελείται από 33 τμήματα και δέχεται περισσότερους από 40.000 ενεργούς προπτυχιακούς φοιτητές, 14.200 μεταπτυχιακούς φοιτητές και 8.800 υποψήφιους διδάκτορες. Επίσης απασχολεί περισσότερα από 3.100 άτομα ερευνητικού, διδακτικού, εργαστηριακού και διοικητικού προσωπικού. Για το έτος 2018 το πανεπιστήμιο διακρίθηκε από την Παγκόσμια Ακαδημαϊκή Αξιολόγηση Πανεπιστημίων, γνωστή και ως “Κατάταξη της Σανγκάης” ως το κορυφαίο ελληνικό πανεπιστήμιο και πρώτο μεταξύ 27 βαλκανικών πανεπιστημίων.

Το ΕΚΠΑ διαθέτει ψηφιακή Βιβλιοθήκη/ενιαία πλατφόρμα ιδρυματικού αποθετηρίου δίνοντας έτσι τη δυνατότητα στους φοιτητές, στα μέλη ΔΕΠ, τους ερευνητές και φυσικά στο ευρύ κοινό, να πλοηγηθούν και αναζητήσουν ψηφιακά αρχεία “θησαυρούς” από το επιστημονικό, πολιτιστικό και αρχειακό υλικό του πανεπιστημίου. Το όνομα του εγχειρήματος “Πέργαμος”. Επιπλέον το πανεπιστήμιο έχει καταστήσει δυνατές τις ζωντανές μεταδόσεις και αναμεταδόσεις μαθημάτων, εκδηλώσεων και πάσης φύσεως πολιτιστικής/ιστορικής/επιμορφωτικής κληρονομιάς που αφορούν την εξυπηρέτηση και επιμόρφωση του φοιτητικού κοινού, μέσω της βιντεοθήκης του.

Στον επιμορφωτικό χαρακτήρα που χαράζει το Ε.Κ.Π.Α συνηγορεί η ίδρυση Ε-Learning Κέντρου Επιμόρφωσης και Δια Βίου Μάθησης, από το 2001, προσφέροντας παραπάνω από 200 προγράμματα επαγγελματικής επιμόρφωσης και κατάρτισης μέσω της ΕξΑΕ σε κατευθύνσεις, όπως: Οργάνωση και Διοίκηση Επιχειρήσεων, Ναυτιλιακά, Logistics, Χρηματοοικονομικά, Επιχειρηματικότητα, Marketing, Λογιστική, Διοίκηση Ανθρώπινου Δυναμικού, Πληροφορική, Τουριστικά, Περιβάλλον, Παιδαγωγικά, Ψυχολογία, Ειδική Αγωγή, Κοινωνιολογία, Υγεία, Διατροφή, Πολιτισμός κ.α. Παράλληλα προσφέρονται προγράμματα σε συνεργασία με τρίτους φορείς και επιχειρήσεις, όπως στη Λογιστικής και ελεγκτική, όπου πραγματοποιείται από κοινού με το Ινστιτούτο Εκπαίδευσης Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (Ι.Ε.Σ.Ο.Ε.Λ.). Προγράμματα τα οποία απευθύνονται σε επαγγελματίες, αποφοίτους και μη εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, προκειμένου να επικαιροποιήσουν τις γνώσεις τους και να γίνουν πιο ανταγωνιστικοί στην αγορά εργασίας. Με το πέρας αυτών δίδονται αντίστοιχα πιστοποιητικά επιμόρφωσης.

Ακόμα το Ε.Κ.Π.Α έχει δημιουργήσει διδασκαλείο ξένων γλωσσών, όπου προσφέρονται μαθήματα όλων των επιπέδων σε 27 ξένες γλώσσες δια ζώσης από το κέντρο της Αθήνας ή την Πανεπιστημιούπολη. Σημαντική αναφορά και ας μην αποτελεί προϊόν ΕξΑΕ, προκειμένου να αναδειχθεί εκ νέου η σημασία της εκμάθησης ξένων γλωσσών διαδικτυακά.

Συνοπτικά παρατηρούμε πως το μεγαλύτερο Α.Ε.Ι. της χώρας έχει περάσει εδώ και χρόνια στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, έχοντας επιμορφώσει περί τα 45.000 άτομα και έχοντας δεχθεί 75.000 αιτήσεις ενδιαφέροντος. Οφείλουμε να παραδεχτούμε το γεγονός της φήμης του και της καινοτομίας του πως το προκρίνουν και ξεχωρίζουν συγκριτικά με αντίστοιχες πρωτοβουλίες άλλων ελληνικών πανεπιστημίων. Ασφαλώς το γεγονός ότι όμως δεν υπάρχει ανταγωνισμός από τον ιδιωτικό τομέα, αποτελεί εξαιρετικό σύμμαχο του. (Ιστοσελίδα Ε.Κ.Π.Α.: 2018)

4.2 Swot Analysis ΕξΑΕ

Strengths	Weaknesses	Opportunities	Threats
Ευέλικτη μάθηση/ Ευέλικτο ωράριο/ Ευέλικτος χώρος παρακολούθησης	Μη ανοικτότητα κλάδου στην τριτοβάθμια	Ανοικτότητα κλάδου στην τριτοβάθμια εκπαίδευση από	Εγκατάλειψη προγραμμάτων λόγου του μη αναγκαστικού

	εκπαίδευση από ιδιώτες	ιδιώτες στο άμεσο μέλλον	χαρακτήρα παρακολούθησης π.χ. σχολείο, πανεπιστήμιο
Οικονομικός τρόπος εκμάθησης	Ελλειπής εξοικίωση σε αυτή τη τεχνολογία και αντίστοιχα εκπαιδευτικά προγράμματα και λογισμικά	Ευκαιρία εκσυγχρονισμού στάσης ζωής, αντίληψης των πραγμάτων και κουλτούρας των Ελλήνων	Ευρεία εξάπλωση ανταγωνισμού
Ευρύς στόχος στόχευσης (target groups) σε κοινωνικά, οικονομικά και ηλικιακά φάσματα από ανήλικους σε ενήλικες και από μαθητές/φοιτητές σε επαγγελματίες, Έλληνες και ξένους στην Ελλάδα	Παραδοσιακή κουλτούρα Έλληνα, μη ανοιχτός σε νέες τάσεις, προτιμά αυτό που ξέρει	Προσέλκυση ξένων στην εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας ή παρακολούθησης προγραμμάτων στην αγγλική γλώσσα.	Άνοιγμα του κλάδου στην εκπαίδευση που μπορεί να οδηγήσει σε αμφιβόλου ποιότητας προγράμματα και παροχές
Δυνατότητα παρακολούθησης ξένων διαλέξεων και συγγραμάτων	Μη κοινωνικοποίηση σπουδαστή	Πρόσθετα έσοδα για το κράτος , είτε φορολογικά από τους ιδιώτες , είτε απευθείας παροχής των υπηρεσιών από τους δημόσιους φορείς	Διαφορετική κουλτούρα και νομοθεσία (για εκτός Ε.Ε. καταναλωτικό κοινό)

Πληθώρα γνωστικών αντικειμένων και προγραμμάτων	Δυσκολίες επικοινωνίας με καθηγητή και άμεσης επίλυσης αποριών	Αποδοχή και ένταξη κοινωνικών μειονοτήτων (πρόσφυγες, ρομά), επιμόρφωση και αξιοποίηση τους σαν εργατικό δυναμικό	
Ποιοτική και αξιόπιστη μέθοδος εκπαίδευσης	Συνδεσιμότητα στο ιντερνετ, υστερούμε στη σταθερότητα και αποδοτικότητα της ταχύτητας διαδικτύου σε ηπειρωτικές και νησιωτικές τοποθεσίες ανά το σύνολο της χώρας	Πάταξη παραπαιδείας	
Δια Βίου Εκπαίδευση συνεπάγεται διεύρυνση πνευματικού ορίζοντα με ωφέλεια για το κοινωνικό σύνολο	Εγγώριος και διεθνής ανταγωνισμός		
Αυτοπειθαρχία, κίνητρα και ζήλος			
Διαφορετικότητα, διαδραστικότητα, εξοικίωση σε			

τεχνολογικό περιβάλλον			
Προσφέρει πολλαπλές χρήσεις και παροχές σαν εργαλείο εκμάθησης			
Η μάθηση δεν περιορίζεται στον ντόπιο εκάστοτε καθηγητή			
Δυνατότητα μάθησης σε γεωγραφικά απομακρυσμένες περιοχές της Ελλάδας			

Κεφάλαιο 5^ο: Συμπεράσματα της εργασίας και προτάσεις για παραπέρα διερεύνηση του θέματος της εξ ΑΕ στην Ελλάδα

Συνοψίζοντας στο παρόν κεφάλαιο την επιχειρηματική σκοπιά της παρούσας εργασίας, θα θέλαμε να συνδέσουμε το παραπάνω θεωρητικό και μεθοδολογικό/στατιστικό σκέλος με το πρακτικό ζητούμενο που δεν αποτελεί άλλο από μια καινοτόμο αντίληψη, προσφορά και πλεύση στον πυλώνα που λέγεται εκπαίδευση. Καταστήσαμε σαφές στην αρχή της εργασίας, πως αποτελεί πρόθεση μας η προσαρμογή στα δεδομένα της νέας εποχής με την ταυτόχρονη, βεβαίως συνύπαρξη σχολείου και φροντιστηρίου, τα οποία οδηγούν τους μαθητές στα πανεπιστήμια της χώρας. Το μοντέλο αυτό, λοιπόν αφού υφίσταται μας κέντρισε το ζωηρό ενδιαφέρον για το πως αφενός θα μπορούσε να προσφέρει εμπορικά/επιχειρηματικά κίνητρα σε μια Ελλάδα, όπου η μικρομεσαία επιχείρηση, όπως τα σχολεία και δη τα φροντιστήρια κλείνουν, λόγω κυρίως της

φορολογικής πολιτικής που ακολουθείται τα τελευταία χρόνια στη χώρα, αλλά και φυσικά της οικονομικής κρίσης που πλήττει τη χώρα.

Ενώ λοιπόν διαπιστώσαμε από τη διεξαγωγή της έρευνας και λοιπών βιβλιογραφικών αναφορών μας πως η ζήτηση παραμένει υψηλή στη χώρα και αφορά την εκμάθηση των ξένων γλωσσών, την δια βίου εκπαίδευση, την λήψη πιστοποιήσεων, τα φροντιστηριακά μαθήματα πανελλαδικών εξετάσεων και βεβαίως προπτυχιακών, μεταπτυχιακών και διδακτορικών προγραμμάτων, γιατί τα φροντιστήρια κλείνουν και γιατί λειτουργούν ελάχιστα δημόσια ΕξΑΕ προγράμματα και γιατί η γλώσσα στην οποία προσφέρονται είναι μόνο η ελληνική, κλείνοντας την πόρτα σε ένα ακόμα μεγαλύτερο καταναλωτικό κοινό;.

Ειλικρινά επιβραβεύουμε την αξιέπαινη πορεία του Ε.Κ.Π.Α., στην προσπάθεια προώθησης εναλλακτικών τρόπων εκμάθησης, πολιτιστικής κληρονομιάς και επαγγελματικής κατάρτισης. Το Ε.Κ.Π.Α. πρώτο έφερε και εφάρμοσε την ΕξΑΕ στην Ελλάδα και του οφείλουμε πολλά σήμερα στην επίδραση και κληρονομιά που έχει να κάνει με την ΕξΑΕ.

Ωστόσο παρατηρούμε, πώς κανένα από τα 200 προγράμματα του δεν διατίθεται στην αγγλική γλώσσα, ώστε με αυτόν τον τρόπο να προσελκύσει ξένους φοιτητές και επαγγελματίες. Επίσης το Ε.Κ.Π.Α. δεν προσφέρει κανένα προπτυχιακό και μεταπτυχιακό πρόγραμμα εξ αποστάσεως. Γιατί ένα κορυφαίο ευρωπαϊκό ανώτατο εκπαιδευτικό ίδρυμα, πρώτο στην Ελλάδα και Βαλκάνια να μην προσελκύει φοιτητές του εξωτερικού και γιατί ακόμα χειρότερα να χάνουμε Έλληνες φοιτητές, οι οποίοι επιλέγουν άλλες χώρες να σπουδάσουν εξαιτίας βασικών ελλείψεων, όπως αυτή στον ελληνικό πυλώνα εκπαίδευσης; Επιπλέον το διδασκαλείο γλωσσών του Ε.Κ.Π.Α. προσφέρει 27 γλώσσες με 200 ευρώ ετήσιο κόστος, κάτι το οποίο κρίνεται προσιτό, αλλά και πάλι παρουσιάζει τα γνωστά κενά της τυπικής συμβατικής εκπαίδευσης. Δηλαδή μόνο οι Αθηναίοι μπορούν να τα παρακολουθήσουν και συγκεκριμένα αυτοί που έχουν τη δυνατότητα να πάνε στο προεπιλεγμένο μέρος και ώρα που παρέχονται. Και εδώ θεωρούμε ότι μέσω της ΕξΑΕ θα προσέλκυαν τα μαθήματα περισσότερους ενδιαφερόμενους. Τέλος δεν γίνεται εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας σε παγκόσμιο επίπεδο, μιας και θεωρούμε πως, μέσω του δικτύου επαφών, διασύνδεσης και φήμης που έχει χτίσει το πανεπιστήμιο κάλλιστα θα μπορούσε τουλάχιστον να προσφέρει πιλοτικά το συγκεκριμένο πρόγραμμα.

Εμείς αυτό που οραματιζόμαστε και θα παραθέσουμε συνοπτικά σε αυτό το κεφάλαιο και αποτελεί πρόταση προς τους δημόσιους φορείς της χώρας, βρίσκει με την μορφή ιδιωτικής επιχείρησης ένα πολυδιάστατο εκπαιδευτικό κέντρο που θα προσφέρει μια εξ ολοκλήρου ηλεκτρονική εξ αποστάσεως καινοτόμο εκπαιδευτική διαδικασία , που όμοια της δεν υπάρχει ,ακόμα βεβαίως , στην Ελλάδα και όπου αντίστοιχα ,σε κάποιο βαθμό και όχι εξ ολοκλήρου, μοντέλα λειτουργούν με επιτυχία στο εξωτερικό. Πιο συγκεκριμένα σκοπεύουμε να συνδυάσουμε τη συμβατική με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση, την προφορική με τη γραπτή διαδικασία διεξαγωγής μαθήματος και να μεταφέρουμε τον εκπαιδευτή σπίτι του εκπαιδευόμενου. Απαραιτήτως θα χρειαστούμε φυσική έδρα, ιστοσελίδα, εκπαιδευτική πλατφόρμα και καθηγητές. Αυτό που σκοπεύουμε να επιτύχουμε είναι εξ αποστάσεως μάθημα με παρουσία σε φυσικό χώρο και φυσική παρουσία του καθηγητή στη τάξη, όπου μέσω ειδικά κατασκευασμένης εκπαιδευτικής ηλεκτρονικής πλατφόρμας και συγκεκριμένα μέσω του εργαλείου της τηλεδιάσκεψης θα διεξάγεται το μάθημα, μεταξύ ενός καθηγητή και έως τεσσάρων μαθητών ταυτόχρονα. Αντί πίνακα βεβαίως θα διατίθεται online δυνατότητα του μαθητή να βλέπει αυτό που υποδεικνύει ή σχεδιάζει ο δάσκαλος και αντί σημειώσεων θα προ-υπάρχει σε ειδικά διαμορφωμένη ηλεκτρονική βιβλιοθήκη το απαραίτητο ηλεκτρονικό υλικό. Το κομμάτι της αξιολόγησης δεν θα βαραίνει αποκλειστικά τον μαθητή, αλλά και τον καθηγητή, μέσω αντίστοιχων προσχεδιασμένων τεστ και υποβολών των απαντήσεων. Επιπλέον ο ίδιος ο μαθητής θα επιλέγει τον καθηγητή με τον οποίο θα επιθυμεί να δουλέψει, λαμβάνοντας υπόψιν βιογραφικές και λοιπές πληροφορίες και συστάσεις. Αντίστοιχα ο γονιός στην περίπτωση που ο μαθητής αφορά ανήλικο θα ενημερώνεται για την πρόοδο του παιδιού του σε προγραμματισμένη τηλεδιάσκεψη. Το κομμάτι που αφορά τις χρηματικές δοσοληψίες θα γίνεται και αυτό εύκολα μέσω πληρωμής στο Site.

Συνοπτικά το εγχείρημα θέλει την ταυτόχρονη λειτουργία ενός ηλεκτρονικού φροντιστηρίου, ενός ινστιτούτου επαγγελματικής κατάρτισης, ενός ωδείου , ενός Linkedin καθηγητών, μιας εταιρείας μεταφράσεων και διερμηνέων, ακόμα και εκμάθησης και επιμόρφωσης στελεχών εταιρειών, με εξειδίκευση την εκ μάθηση οποιουδήποτε γνωστικού αντικειμένου. Είτε αφορά ξένες γλώσσες, σχολική διδακτέα ύλη, προετοιμασία πανελληνίων, δια βίου μάθηση, σεμινάρια, εκπαίδευση επαγγελματιών σε πανελλήνιο επίπεδο, είτε την εκμάθηση ελληνικών σε παγκόσμιο επίπεδο, ακόμα και την εκμάθηση μουσικών οργάνων και επαγγελματικών τεχνών.

Απόλυτη επιτυχία θα ήταν η δημιουργία ιδιωτικής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ώστε να αυξηθεί ο ανταγωνισμός του κλάδου και ταυτόχρονα βελτιωθούν οι παροχές και μειωθούν οι παθογένειες που πλήττουν την ελληνική πραγματικότητα. Κατά αυτόν τον τρόπο ελπίζουμε να σταματήσει ή μειωθεί ο φρενήρης ρυθμός εξόδου των ελλήνων φοιτητών στα πανεπιστήμια του εξωτερικού και νομίζουμε πως διαφαίνεται στο πολύ άμεσο μέλλον να επιτευχθεί η ψήφιση νόμου που θα επιτρέπει την τριτοβάθμια ιδιωτική εκπαίδευση και την ΕξΑΕ. Με αυτόν τον τρόπο άλλωστε η Ελλάδα θα εξοικονομούσε τόσο οικονομικούς πόρους, οι οποίοι χάνονται σε τρίτες χώρες, αλλά και θα διατηρούσε μερίδα επιστημονικά καταρτισμένου προσωπικού.

Τέλος θα δινόταν ένα κίνητρο σε μερίδα κοινωνικών ομάδων, μειονότητες και πρόσφυγες να επιμορφωθούν, να διευρύνουν τους πνευματικούς ορίζοντες τους και ενσωματωθούν σαν ισότιμα μέλη στην κοινωνία και αγορά εργασίας. Θεωρούμε πως η ΕξΑΕ, τόσο από την ιδιωτική, όσο και δημόσια πρωτοβουλία, αφενός αποτελεί το μέλλον της εκπαίδευσης και προσφέρει επενδυτικές ευκαιρίες, αφετέρου μπορεί να επιλύσει προβλήματα στη κοινωνία και το σημαντικότερο να ενισχύσει την δια βίου εκπαίδευση στις συνειδήσεις των κατοίκων μιας σύγχρονης φιλελεύθερης κοινωνίας.

Βιβλιογραφία

Φωτόπουλος, Ν. Ζάγκος, Χ.(2016).Διά βίου μάθηση, πιστοποίηση προσόντων και διασφάλιση ποιότητας,Αθήνα:Ινστιτούτο εργασίας ΓΣΕΕ

Κόκκος, Α. (1998). Στο Βεργίδης, Α. Λιοναράκης, Α. Λυκουργιώτης, Α., Μακράκης, Β., & Ματραλής, Χ., (Επ). Ανοικτή και Εξ αποστάσεως Εκπαίδευση, Τόμ, Β΄, Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Λιοναράκης, Α. (2001). Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Πολυμορφική Εκπαίδευση. Προβληματισμοί για μια ποιοτική προσέγγιση σχεδιασμού διδακτικού υλικού. Στο Λιοναράκης, Α. (Επιμ.). Απόψεις και Προβληματισμοί για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, Αθήνα: Προπομπός

Καραλής, Θ. (2008). Διά Βίου Μάθηση, Εκπαίδευση Ενηλίκων και Ενεργός Πολίτης.

Ματραλής, Χ., (1998). Ασκήσεις αυτοαξιολόγησης, Στο Βεργίδης, Α. Λιοναράκης, Α. Λυκουργιώτης, Α., Μακράκης, Β., & Ματραλής, Χ., (Επ). Ανοικτή και Εξ αποστάσεως Εκπαίδευση, Τόμ, Γ΄, Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Μουζάκης, Χ. (2004). Ολοκληρωμένα Διαδικτυακά Περιβάλλοντα – Θέματα Σχεδιασμού, Εφαρμογής και Αξιολόγησης, στο Π. Αναστασιάδης (επιμ.). Πρακτικά της 1^{ης} Δημερίδας για τη «Δια βίου και εξ αποστάσεως εκπαίδευση» Πανεπιστήμιο Κρήτης στις 23 - 24 Οκτωβρίου 2004

Σ. Μπάλιας (επιμ.), Ενεργός Πολίτης και Εκπαίδευση, Αθήνα: Παπαζήσης

Πολυμεράκη, Φ. (2011). «Οι επιμορφωτικές ανάγκες των διοικητικών υπαλλήλων των ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών: Μια εμπειρική διερεύνηση 175 ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ, ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΟΣΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ στη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, βασισμένη στις αντιλήψεις των ιδίων υπαλλήλων», αδημοσίευτη μεταπτυχιακή εργασία, Θεσσαλονίκη: Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Στο Φωτόπουλος, Ν. Ζάγκος, Χ.: Διά βίου μάθηση, πιστοποίηση προσόντων και διασφάλιση ποιότητας, Αθήνα: Ινστιτούτο εργασίας ΓΣΕΕ

Σοφός, Α. & Kron, W. F. (2007). Διδακτική των Μέσων. Νέα Μέσα στο Πλαίσιο Διδακτικών και Μαθησιακών Διαδικασιών. Αθήνα: Gutenberg

Σοφός, Α., & Κώστας, Α. (2008). Έρευνα Εφαρμογής Ηλεκτρονικών Περιβαλλόντων στα Ελληνικά Α.Ε.Ι. Εσωτερική Αξιολόγηση της «Αναμόρφωσης Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών (Π.Π.Σ.), Παραδο-τέο Δ1.9, Κωδικός 1246.

Σοφός, Α., & Ματζαβίνου, Θ. (2009). Η Χρήση της η-Τάξης (Ηλεκτρονική Διαχείριση Τάξης) του Πανελλήνιου Σχολικού Δικτύου για την Υλοποίηση Ηλεκτρονικών Μαθημάτων από Σχολεία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της Αττικής (Α΄ Αθηνών) και της Δωδεκανήσου, Στο ΕΕΕΠ-ΔΤΠΕ (Επιμ.), Π.Ε. και Εκπαίδευση. 5ο Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημονικής Ένωσης Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας για τη διάδοση των Τ.Π.Ε. στην Εκπαίδευση, 4-5 Οκτωβρίου (σελ. 154-170), Πειραιάς: ΕΕΕΠ.

Σοφός, Α., & Παράσχου Β. (2009). Μελέτη Περίπτωσης για τη Χρήση του L.M.S. Open E-Class για την Υλοποίηση Ηλεκτρονικών Μαθημάτων από Τμήματα του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. In: Λιοναράκης, Α. (Επιμ.), 5th International Conference in Open and Distance Learning, 27- 29 November 2009, Athens, Greece (ICODL'09), (Τόμος 4, σελ. 235-250). Πάτρα: Ελληνικό Δίκτυο Ανοικτής & Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης.

- Σοφός, Α. & Kron, F. (2010). Αποδοτική Διδασκαλία με τη Χρήση των Μέσων. Από τα πρωτογενή και προσωπικά στα τεταρτογενή και ψηφιακά Μέσα. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Barnett, R. (1998). Higher Education: A critical business, London: Open University Press.
- Bates, A. (2000). Managing Technological Change: Strategies for College and University Leaders, San Francisco: Jossey Bass.
- Dede, C. (1996). The Evolution of Distance Education: Emerging Technologies and Distributed Learning. American Journal of Distance Education
- Garrison, D. & Shale, D. (1987). Mapping the boundaries of distance education: Problems in defining the field. The American Journal of Distance Education
- Giesecke H. (2007). Pädagogik als Beruf. Grundformen pädagogischen Handelns. Juventa: Moenchchen
- Holmberg, B., (1995). Theory and Practice of distance education (2nd Ed). London and New York: Routledge Studies in Distance Education
- Holmberg, B. (2002). Εκπαίδευση εξ Αποστάσεως. Θεωρία και Πράξη. Αθήνα: Έλλην.
- Keegan, D. (1986). The foundation of distance education. London: Croom Helm.
- Kron, F., Σοφός Α. (2007). Διδακτική των Μέσων. Νέα Μέσα στο πλαίσιο Διδακτικών και Μαθησιακών Διαδικασιών. Αθήνα Gutenberg
- Moore, M. (1993). Theory of transactional distance. In D. Keegan (ed.) Theoretical Principles of Distance Education (pp. 22-38). New York: Routledge
- Moyle, K. (2001). Are digital technologies overcoming the tyranny of distance?, In Mahony , M.J., Roberts, D., Gofers, A. (eds). Education Odyssey 2001, Continuing the Journey through adaption and innovation, 15th Biennial forum of the open and distance learning association of Australia, OTEN-DE (24-24 September), Sydney
- Peters. O. (2003). Distance Education in Transition. New Trends and Challenges. Studien und Berichte der Arbeitsstelle Fernstudienforschung der Carl von Ossietzky Universität Oldenburg. Band 5.

Peters, O. (1993). Understanding distance education. In K. Harry, M. John, and D. Keegan (Eds.). Distance education: New perspectives. (10-18). London, UK: Routledge.

Peters, O. (Herg.). (2009). Distance Education in Transition. New Trends and Challenges. Distance Education in Transition: new trends and challenges (4th edition). Oldenburg, Germany: Carl von Ossietzky Universität

Pietraß, M. (2005). Blended Learning– Impulse für die Praxis

Race, P. (1999). Το εγχειρίδιο της ανοικτής εκπαίδευσης, Αθήνα: Μεταίχμιο

Rausch, A.S. (2003). A case study of lifelong learning in Japan: objectives, curriculum, accountability and visibility. International Journal of Lifelong Education

Rowntree, D., (1994). Teaching with audio in open and distance learning, Open and distance learning series, London: Kogan Page

Rumble, G., (1989). On-Lines costs: Interactivity at a price, In Mason, R., & Kaye, A., (Eds.), Mindware: Communication, Computers and Distance Education, Oxford: Pergamon Schlosser, L.A. and Simonson, M. (2002). Distance Education: Definition and Glossary of Terms, AECT.

Sherry, L. (1996) Issues in Distance Learning. International Journal of Educational Telecommunications.

Siller, Fr. (2007). Medienpädagogische Handlungskompetenzen. Problemorientierung und Kompetenzerwerb beim Lernen mit neuen Medien. Dissertation, Mainz: Universität Mainz.

<http://www.statistics.gr/>

<https://www.internetworldstats.com/>

<https://www.focusbari.gr/>

<https://www.uoa.gr/>

<http://www.acharnes.gr/>

<https://www.chalandri.gr/>

<http://www.rafina-pikermi.gr/>

<http://www.doatap.gr/gr/>

<https://www.adip.gr/gr/>

<https://www.cnn.gr/>

Παράρτημα

Ερωτηματολόγιο

Εξ αποστάσεως εκπαίδευση | e-learning

Ηλικία: χρονών.

Φύλο: Γ Δ

1. Νιώθετε εξοικειωμένοι με τη χρήση Η/Υ; ΝΑ ΟΧΙ

2. Για ποιο λόγο χρησιμοποιείτε τον Η/Υ;

3. Γνωρίζετε ότι μέσω υπολογιστή μπορείτε να βρείτε πληροφορίες που αφορούν τα μαθήματα και τα ενδιαφέροντα σας; ΝΑΙ ΟΧΙ

4. Μετά το μάθημα στο σχολείο επισκέπτεστε φροντιστήριο ή κάνετε ιδιαίτερα μαθήματα;

Α. Φροντιστήριο | Β. Ιδιαίτερα μαθήματα | Γ. Τίποτα από τα δύο

5. Νιώθετε ότι χρειάζεστε ενίσχυση σε κάποιο (οποιοδήποτε) μάθημα μετά το σχολείο;

ΝΑΙ ΟΧΙ

Αν ναι σε ποιο;

6. Πόση ώρα θέλετε να πάτε και να γυρίσετε από το φροντιστήριο; Σας μεταφέρουν οι γονείς σας, ή πηγαίνετε μόνοι σας;

7. Όταν πηγαίνετε στο φροντιστήριο σκέφτεστε ότι πάτε και για να δείτε τους φίλους σας, για το διάλειμμα, ή να κάνετε πλάκα;

8. Για το μάθημα σας στηρίζετε εξ'ολοκλήρου στο έντυπο διδακτικό υλικό; ΝΑΙ ΟΧΙ

9. Επισκέπτεστε το διαδίκτυο για τις ανάγκες των μαθημάτων σας ή επίλυσης προβλημάτων στις απορίες σας; ΝΑΙ ΟΧΙ

10. Διαβάζετε-«κατεβάζετε» ηλεκτρονικά βιβλία ή περιοδικά ή παιχνίδια εκπαιδευτικού χαρακτήρα; ΝΑΙ ΟΧΙ

10. 1 . Αν όχι γιατί; Α. Προτιμάτε την έντυπη μορφή (βιβλία/τετράδια)

Β. Δεν το γνωρίζετε

11. Θα σας ενδιέφερε να μπορούσατε να κάνετε φροντιστήριο των μαθημάτων του σχολείου από το σπίτι σας; ΝΑΙ ΟΧΙ

11. 1 Αν ναι για ποια μαθήματα; _____
12. Αν τα ακόλουθα κόστιζαν εξίσου το ίδιο, τι θα επιλέγατε;
Α. Το φροντιστήριο | Β. Το ιδιαίτερο μάθημα | Γ. Την εξ αποστάσεως εκπαίδευση από το σπίτι
12. 1 Σε συνέχεια της ερώτησης 12 τι πιστεύετε ότι θα επέλεγαν οι γονείς σας;
Α. Το φροντιστήριο | Β. Το ιδιαίτερο μάθημα | Γ. Την εξ αποστάσεως εκπαίδευση από το σπίτι
13. Έχετε επισκεφθεί τη βιβλιοθήκη του σχολείου σας για να δανειστείτε βιβλία; ☐ ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ
14. Αν υπήρχε διαθέσιμη μια δωρεάν ηλεκτρονική βιβλιοθήκη, θα δανειζόσασταν από το σπίτι;
☐ ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ
15. Πόσο ικανοποιημένοι είστε από τα σχολικά σας βιβλία;
Α. Πολύ | Β. Αρκετά | Γ. Λίγο | Δ. Καθόλου. Θα θέλατε να γράψετε κάποιο σχόλιο; _____
16. Πόσο ικανοποιημένοι είστε από τα σχολικά σας διαγωνίσματα;
Α. Πολύ | Β. Αρκετά | Γ. Λίγο | Δ. Καθόλου. Θα θέλατε να γράψετε κάποιο σχόλιο; _____
17. Πόσο πιθανό είναι αν διαγωνιζόσαστε από στο σπίτι να «κλέβατε»-αντιγράφατε ;
☐ Πολύ πιθανό ☐ Πιθανό ☐ Λιγότερο ☐ Καθόλου πιθανό
18. Στο μάθημα εκφράζετε τις απορίες σας στον καθηγητή σας; ☐ ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ | Αν όχι για ποιον λόγο; _____
18. 1 Υπάρχουν άλλοι λόγοι για τους οποίους απευθύνεστε στους καθηγητές σας; Αν ναι ποιοι; _____
19. Θα θέλατε να είχατε ένα προφίλ όπως του Facebook στο οποίο θα είχατε οργανωμένα τα μαθήματα, το πρόγραμμα, την ύλη σας, να κάνετε από το σπίτι τα τεστ σας, να εκφράζατε απορίες στους καθηγητές σας αλλά και να επικοινωνούσαν οι κηδεμόνες σας με τους καθηγητές; ☐ ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ
20. Θα σας ενδιέφερε να παρακολουθείτε μέσω web κάμερας, μαθήματα και καθηγητές από άλλα σχολεία της Ελλάδας ή του εξωτερικού; ☐ ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ
21. Έχετε ένα πρόγραμμα που ακολουθείτε για το διάβασμα; ☐ ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ
21. 1. Αν ναι, το τηρείτε; ☐ ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ
22. Έχετε την απαραίτητη αυτοπειθαρχία ώστε να αξιοποιήσετε παραγωγικά την εξ αποστάσεως εκπαίδευση, χωρίς να έχετε αλλού στραμμένη τη προσοχή σας; ☐ ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ
23. Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση προσφέρεται για όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης, χωρίς να είναι απαραίτητη η συνεχής και άμεση επίβλεψη από εκπαιδευτικούς. Παρέχοντας την ίδια αποτελεσματικότητα με την συμβατική εκπαίδευση, τα μαθήματα δεν πραγματοποιούνται σε

αίθουσες διδασκαλίας, αλλά για την υλοποίησή τους αξιοποιούνται ηλεκτρονικά μέσα, όπως web κάμερα, videos, ή και άλλο οπτικοακουστικό υλικό. Το γνωρίζετε;

Τι γνωρίζετε για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση; _____

23. Γνωρίζετε ότι στα πλεονεκτήματα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, προσμετρώνται η ευελιξία του μαθητευόμενου να μαθαίνει την ώρα και στον χώρο που επιθυμεί, η χρήση νέων τεχνολογιών και φυσικά η αυτοπειθαρχία ;

☐ ΝΑΙ

☐ ΟΧΙ

24. Σας άρεσουν οι δυνατότητες της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης;

☐ ΝΑΙ

☐ ΟΧΙ

Σχολιάστε τι σας άρεσει και τί όχι. _____

25. Μάθατε κάτι καινούριο μέσα από αυτό το ερωτηματολόγιο;

☐ ΝΑΙ

☐ ΟΧΙ

Σας ευχαριστώ θερμά